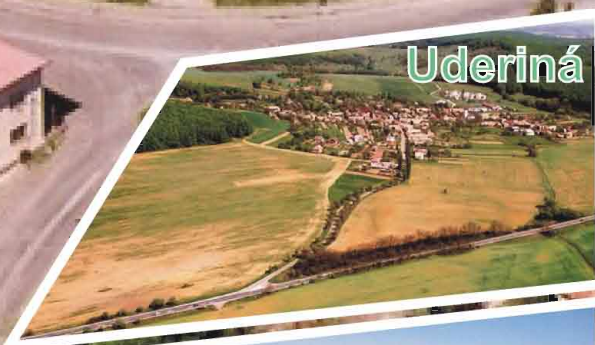
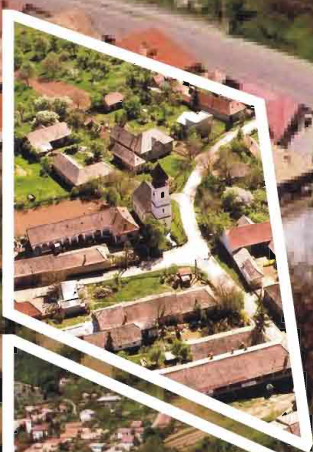
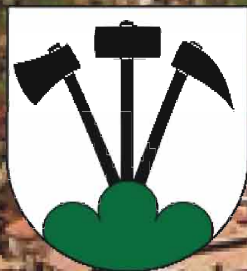

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE LOVINOBAŇA - UDERINÁ

september
2007

JSS
www.jss.divin.sk

**PROGRAM
HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO
ROZVOJA
OBCE LOVINOBAŇA - UDERINÁ**

september 2007

dokument neprešiel jazykovou úpravou

Objednávateľ:

Obec Lovinobaňa

Ing. Marian Lenhard – starosta obce
Obecný úrad Lovinobaňa
SNP 361/1
985 54 Lovinobaňa

Zhotoviteľ:

Ing. Ján Sivok – JSS

Ing. Ján Sivok
Hrnčiarska 298/16
985 52 Divín

Dokument Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lovinobaňa – Uderiná bol schválený uznesením Obecného zastupiteľstva v Lovinobani pod č. 6/2007 zo dňa 4. októbra 2007.

Ing. Marian Lenhard
starosta obce Lovinobaňa

Obsah

Úvod	6
Príhovor starostu obce Lovinobaňa	7
Vízia obce Lovinobaňa	8
1. Význam a metodika spracovania PHSR	9
1. 1 Význam a cieľ spracovania PHSR	9
1. 2 Metodika a postup spracovania PHSR	10
1. 3 Charakteristika PHSR a nadväznosť na základné rozvojové dokumenty	11
1. 4 Základné pojmy	14
ANALYTICKÁ ČASŤ	
2. Audit zdrojov	19
2. 1 Základná charakteristika obce	19
2. 2 Všeobecná charakteristika obce a jej historický vývoj	20
2. 2. 1 Geografická charakteristika	20
2. 2. 2 Prírodné, klimatické a geologické podmienky	20
2. 2. 3 Historický vývoj obce	22
2. 2. 3. 1 Kultúrno-historický potenciál obce	25
2. 2. 3. 2 Heraldické znaky obce	26
2. 3 Demografický vývoj a štruktúra obyvateľov obce	27
2. 3. 1 Historický vývoj počtu obyvateľov obce	27
2. 3. 2 Stav a pohyb obyvateľstva obce v rokoch 2000 – 2005	28
2. 3. 3 Veková štruktúra obyvateľstva	30
2. 3. 4 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva	31
2. 3. 5 Vierovyznanie	32
2. 3. 6 Národnostné zloženie obyvateľstva	33
2. 3. 7 Ekonomická aktivita obyvateľstva	34
2. 3. 7. 1 Zamestnanosť	34
2. 3. 7. 2 Nezamestnanosť	35
2. 4 Technická a občianska vybavenosť	35
2. 4. 1 Technická vybavenosť	35
2. 4. 2 Domový a bytový fond	35
2. 4. 3 Doprava a komunikácie	36
2. 4. 4 Telekomunikácie, internet, pokrytie TV signálom	37
2. 4. 5 Informačné systémy v obci	37
2. 4. 6 Protipožiarna ochrana	37
2. 5 Školstvo, kultúra, šport	37
2. 5. 1 Škola a predškolské zariadenia	37
2. 5. 2 Kultúra a kultúrne zariadenie	38
2. 5. 3 Športové zariadenia, kluby, činnosť	38
2. 6 Zdravotníctvo a sociálna oblasť	38
2. 6. 1 Zdravotnícke zariadenia v obci	38
2. 6. 2 Sociálna činnosť obce	38
2. 7 Analýza hospodárstva	39
2. 7. 1 Organizačná štatistika hospodárstva	39
2. 7. 2 Subjekty organizačnej štatistiky v obci podľa OKEČ-u	39
2. 7. 3 Neziskové inštitúcie	40
2. 7. 3. 1 Občianske združenia	40
2. 8 Analýza terciárnej sféry	41
2. 8. 1 Finančníctvo	41
2. 8. 2 Obchod a služby v obci	41
2. 8. 3 Služby a potenciál cestovného ruchu	41
2. 8. 3. 1 Ubytovacie a stravovacie zariadenia	41

2. 9	Analýza životného prostredia	41
2. 9. 1	Znečisťovanie ovzdušia a nakladanie s odpadmi	41
2. 9. 2	Ochrana prírody	42
2. 9. 3	Vodné plochy a toky	42
2. 10	Majetok obce	42
2. 10. 1	Inštitúcie v správe obce	43
3.	Dotazníkový prieskum	44
3. 1	Metodika dotazníkového prieskumu	44
3. 2	Charakteristika a obsah dotazníka	44
3. 3	Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu	45
4.	SWOT analýza obce	53
5.	Identifikácia a analýza problémov	54
5. 1	Definovanie problémových oblastí rozvoja obce	55
5. 2	Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja	58
STRATEGICKÁ ČASŤ		
6.	Vízia obce	59
7.	Stratégia rozvoja obce	59
7. 1	Strategický cieľ obce	60
7. 2	Prioritné oblasti rozvoja obce, ciele, opatrenia a aktivity	60
7. 3	Akčné plány	67
IMPLEMENTAČNÁ ČASŤ		
8.	Zabezpečenie PHSR	76
8. 1	Finančné zabezpečenie PHSR – spôsoby financovania rozvoja obce	76
8. 2	Personálne zabezpečenie PHSR – vytvorenie koordinačných skupín zabezpečujúcich realizáciu plánov z PHSR v budúcnosti	80
9.	Monitorovanie, vyhodnotenie a modifikácia PHSR	82
9. 1	Spôsob monitorovania PHSR	82
9. 2	Vyhodnotenie a spôsob modifikovania PHSR	82
Záver		84
Použitá literatúra a zdroje údajov		85
Prílohy		86

Úvod

Poznanie toho, že je potrebné uskutočniť zásadné zmeny vo vývoji spoločnosti na globálnej, národnej i miestnej úrovni z dôvodu zhoršovania životného prostredia, drancovania nerastných surovín, zamerania sa na neustály rast ziskov, začalo prenikať na verejnosť začiatkom sedemdesiatych rokov 20. storočia. Prijala sa úloha vytvorenia uceleného súboru sociálnych, ekonomických a environmentálnych princípov na dosiahnutie **trvalo udržateľného rozvoja**, ktorý je chápaný ako:

...taký rozvoj, ktorý umožňuje uspokojovať potreby súčasnej generácie bez toho, aby ohrozil možnosti budúcich generácií uspokojovať ich potreby.

Pre trvalo udržateľný rozvoj nie je dominantný ekonomický rast, ale je viac zameraný na **otázky kvality života a rovnakých možností pre každého**. Týka sa dlhodobého zdravia a integrity životného prostredia, zahŕňa starosť o kvalitu života, rovnaké možnosti všetkých ľudí, rovnaké práva pre terajšiu generáciu i nasledujúce.

Rozhodujúcim nástrojom štátnej regionálnej politiky sa stal **zákon č. 503/2001 Z.z.** o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 351/2004 Z.z., ktorý ustanovuje, že hlavnú úlohu pri strategickom plánovaní podpory regionálneho rozvoja zohrávajú orgány štátnej správy, obcí a samosprávnych krajov.

V zmysle uvedeného zákona má efektívne plánovanie a čerpanie prostriedkov pre miestny a regionálny rozvoj napomôcť program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej PHSR) obce, resp. samosprávneho kraja. **PHSR je strednodobý programový dokument**, ktorý obsahuje najmä analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov a prvoradých potrieb, úlohy a prvoradé potreby v rozvoji ako aj návrh finančného a administratívneho zabezpečenia.

Strategické plánovanie miestneho a regionálneho rozvoja alebo aj programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa do slovníka a agendy samospráv dostali najmä v súvislosti s možnosťou uchádzať sa o európske dotácie. Strategické plánovanie je ale najmä spôsob aktívneho ovplyvňovania budúcnosti daného územia, ktorý pomáha zladit' predstavy rozhodujúcich aktérov rozvoja, umožní lepšie sa vyrovnat' s prebiehajúcimi zmenami vonkajšieho prostredia, umožní využit' komparatívne výhody a potlačiť existujúce nevýhody s cieľom zvýšenia konkurenčného postavenia. Tento proces preto nemôže byť motivovaný iba vidinou získania dotácií. Úlohou miest, obcí a regiónov je strategický plán miestneho rozvoja nastaviť tak, aby na jeho základe bolo nielen možné čerpať prostriedky zo zdrojov EÚ, ale zároveň mať realistickú stratégiu miestneho rozvoja založenú na miestnych potrebách a špecifikách. **„Keď nevieme, kam chceme ísť, nepomôže nám ani to, že si kúpime automapu.“**

Európa regiónov, zdôrazňovanie zodpovednosti regiónov za hospodársko-sociálny rozvoj vlastného územia, decentralizácia kompetencií v oblasti regionálneho rozvoja, regionálna politika krajiny a medziregionálna spolupráca, ako aj úspešné a prínosné projekty – to patrí medzi najdôležitejšie aktivity Európskej únie vo vzťahu k regionálnemu rozvoju.

V programovacom období (2007-2013) prípadne Slovensku z európskeho balíka viac ako 11 miliárd Eur z celkového balíka 385 mld. Regionálna politika EÚ sa podľa už schválených dokumentov bude v blízkej budúcnosti uberať tromi smermi, ktoré pokrývajú oblasti „konvergencia“, „zvyšovanie konkurencieschopnosti“ a „Európska územná spolupráca“. V decembri 2006 bol vládou SR prijatý Národný strategický referenčný rámec SR, ktorý je kľúčový dokument pre programovanie pomoci EÚ na nasledujúce rozpočtové obdobie. V auguste 2007 bol predmetný dokument akceptovaný aj Európskou komisiou.

Jasné stanovenie rozvojových priorít umožní obci Lovinobaňa realizovať dlhodobý rozvoj založený na cielenej stratégii a nie na náhlych, nekoordinovaných rozhodnutiach. PHSR obce Lovinobaňa vychádza z dlhodobej vízie obyvateľov využit' geografickú polohu obce a krásu krajiny s prírodnými danosťami, predovšetkým v cestovnom ruchu, ako aj v obnove tradície priemyselnej výroby v obci.

PHSR obce Lovinobaňa poskytuje komplexný pohľad na súčasný stav hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a **stanovuje strategický cieľ, prioritné oblasti rozvoja, ciele, opatrenia a aktivity** v súlade s cieľmi Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky 2007 – 2013 a PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja.

Dokument PHSR obce Lovinobaňa bol spracovaný na základe zákona č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, v zmysle § 10, ktorý rámcovo vymedzuje jeho obsah.

Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády SR a princípy regionálnej politiky EÚ zakotvené zvlášť v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (toto nariadenie formuluje všeobecné ustanovenia o štrukturálnych fondoch).

Dokument PHSR obce Lovinobaňa je základným dokumentom, ktorým sa samospráva obce pri výkone svojej činnosti stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov.

Príhovor starostu obce Lovinobaňa

Vážené dámy, vážení páni,

v rukách držíte dokument, ktorý predstavuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lovinobaňa.

Vstupom Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva sa naskytla možnosť podieľať sa na čerpaní pomoci, ktorú Európska únia poskytuje regiónom. Na základe spracovaného Národného strategického referenčného rámca pre roky 2007 – 2013 a Programu rozvoja vidieka môže Slovenská republika čerpať finančnú pomoc v 11 operačných programoch. Pomoc z Európskej únie sa poskytuje na ekonomický a sociálny rozvoj regiónov Slovenska.

Zákon č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja ukladá obciam povinnosť spracovať strednodobý programový dokument – Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (PHSR). PHSR je základným rozvojovým dokumentom, ktorý je akceptovaný Európskou úniou. Je nevyhnutnou súčasťou rozvojových projektov, ktoré budú predkladané obcami a má podporný charakter na programovacie obdobie 2007 – 2013.

PHSR zahŕňa v sebe všetky oblasti života, v ktorých existuje perspektíva rozvoja, od podnikateľskej a ekonomickej oblasti cez ľudské zdroje, cestovný ruch a kultúru, životné prostredie, infraštruktúru a základnú vybavenosť obce, bytovú problematiku až po sociálne otázky a školstvo. Podáva súhrnný pohľad na súčasnú situáciu a podmienky života občana našej obce. PHSR má ambíciu byť východiskovým dokumentom pri realizácii komplexných riešení problémov našej obce, týkajúcich sa najmä nezamestnanosti, infraštruktúry, rozvoja cestovného ruchu i ďalších oblastí. Konkretizuje strategické ciele a rozvojové aktivity vo forme konkrétnych opatrení a projektov, určuje ich nositeľov a navrhuje spôsob financovania a implementácie.

Naším predpokladom je, že obce Lovinobaňa a Uderiná sa budú rozvíjať postupným, prirodzeným vývojom, to znamená, že sa budú rozvíjať proporcionálne všetky oblasti života so základným cieľom zlepšiť kvalitu života všetkých obyvateľov obce Lovinobaňa a Uderiná.

Verím, že do realizácie tohto programu sa zapoja okrem samotnej obce aj ďalšie subjekty, organizácie, inštitúcie a v neposlednom rade aj obyvatelia obce, aby sme spoločnými aktivitami zrealizovali zábery uvedené v tomto programe a zanechali tak ďalším generáciám naše dedičstvo.

V Lovinobani, dňa 30. septembra 2007

Ing. Marián Lenhard

starosta obce
Lovinobaňa

Vízia obce Lovinobaňa

Obec Lovinobaňa predstavuje obec s kompletne vybudovanou infraštruktúrou.

Samozrejmosťou je dobudovaná kanalizácia a plnohodnotne slúžiaca čistička odpadových vôd. V obci sú zrekonštruované ulice, vybudované chodníky, upravené verejné priestranstvá a zrekonštruované budovy verejného, sociálneho a kultúrneho charakteru. Pýchou obce je nové námestie, ktoré svojim obyvateľom poskytuje okrem služieb obchodného, verejného a sociálneho charakteru aj možnosti oddychu a športového a kultúrneho vyžitia. Tie nachádzajú aj v nových športových, kultúrnych a iných voľno časových zariadeniach vybudovaných na území obce.

Pozdĺž obce je vybudovaná rýchlostná komunikácia, po ktorej si do opustených priestorov „magnezitky“ našiel cestu nový investor, ktorý rozbehol výrobnú činnosť. Toto prispelo k návratu Lovinobane medzi priemyselné centrá Novohradu. V obci je dostatok pracovných príležitostí, zlepšili sa podmienky pre rozvoj podnikania – rozvíja sa oblasť poľnohospodárstva a cestovného ruchu. Badateľné zlepšenie je aj v oblasti ponuky obchodov a služieb pre miestne obyvateľstvo a návštevníkov obce. Tí nachádzajú poznanie a zážitky aj vo vytvorenom produkte cestovného ruchu, ktorý neustále láka nových záujemcov. K tomu je v obci a jej okolí vybudovaná aj potrebná infraštruktúra (chodníky, trasy, atrakcie).

V obci je zabezpečená starostlivosť o starých a nevládných obyvateľov v zriadenom domove dôchodcov s komplexnou opatrovateľskou službou. Vybudovaný je dlhé roky absentujúci dom smútku. Počet obyvateľov obce neklesá a demografický vývoj obce je priaznivý, na čo vplývajú aj stabilizované vzťahy s rómskym etnikom, ktoré zvládlo proces prispôbenia svojho správania pravidlám obce.

Obec má vlastné noviny – „Lovinobanské zvesti“, prostredníctvom ktorých občania včas získavajú informácie o dianí v obci, čo zvyšuje ich záujem o jej rozvoj. Aktivizuje sa hlavne mladá a stredná generácia obyvateľov, ktorá sa stáva hybnou silou rozvoja obce.

Komunikácia obce s jej obyvateľmi je na dobrej úrovni a spoločnými aktivitami prispievajú k neustálemu zvyšovaniu kvality života a spokojnosti obyvateľov s ním v obci Lovinobaňa, resp. Uderiná.

„Obec Lovinobaňa je obcou, v ktorej každý nájde to, čo hľadá a preto sa rád do nej vracia. Je centrom priemyslu, podnikania, obchodu a služieb na hlavnej trase Lučenec - Detva. Lovinobaňa sa stala miestom šťastného života pre všetkých.“

1. Význam a metodika spracovania PHSR

1.1 Význam a cieľ spracovania PHSR

Regionálny rozvoj sa v súčasnosti uskutočňuje v dvoch vzájomne prepojených koncepcných smerovaniach, a síce realizáciou regionálnej politiky na úrovni vnútroštátnych legislatívnych noriem a na úrovni foriem pomoci regiónom s možnosťou využitia foriem pomoci z fondov Európskej únie.

Zároveň prebieha zložitý proces transformácie ekonomiky a spoločnosti a vytvorenia zodpovedajúceho inštitucionálneho a legislatívneho rámca na prevzatie a implementáciu pravidiel Európskej únie.

Vytvoriť komplexný systém podpory regionálneho rozvoja na celoštátnej regionálnej, ale aj miestnej úrovni bolo cieľom Zákona NR SR č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorý okrem iného ustanovil i kompetenciu vypracúvať, schvaľovať a pravidelne vyhodnocovať plnenie PHSR, príp. jeho časti, podieľať sa na ich uskutočňovaní a pravidelne vyhodnocovať ich plnenie.

Získanie finančnej podpory z verejných zdrojov (európskych, štátnych alebo regionálnych) býva pri projektoch zameraných na regionálny rozvoj často podmienené ich zladením s rozvojovou stratégiou príslušnej obce, mikroregiónu či kraja. Vyžaduje to aj uvedený zákon o podpore regionálneho rozvoja. Podľa tohto zákona **majú mať obce schválený PHSR**.

PHSR obce nenahrádza územno-plánovacia dokumentácia a územno-plánovacie podklady, ale patrí medzi ostatné podklady využívané v územno-plánovacej činnosti. Na úrovni obce je základným územno-plánovacím dokumentom územný plán obce alebo zóny. Územné plánovanie vytvára predpoklady pre trvalý súlad všetkých činností v území s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja pre šetrné využívanie prírodných zdrojov a pre zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt (Zákon č. 50/76 Z.z. v znení neskorších predpisov). Jednotlivé zámery predkladané v rámci prípravy **PHSR musia byť však v súlade s existujúcou schválenou územno-plánovacou dokumentáciou**, príp. s podkladmi, pričom program rozvoja obce stanovuje iba mieru podpory jednotlivým jeho zámerom.

Dokument PHSR obce je základným dokumentom, ktorým sa samospráva obce pri výkone svojej činnosti stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov so zreteľom na vzájomné vertikálne a horizontálne väzby medzi jednotlivými komponentmi krajiny.

Cieľom PHSR je sformulovať takú predstavu o smerovaní obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, stratégiou rozvoja príslušného mikroregiónu, príp. rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia, kultúrneho dedičstva a pod. Je to program cielených opatrení navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

PHSR sa zameriava na komplexnú koncepciu rozvoja obce v hlavných oblastiach jej života pre najbližšie a strednodobé obdobie so zakladaním rozvojových prvkov a východísk pre dlhodobý a dlhodobu udržateľný rozvoj tohto sídelného a územného útvaru. Hlavnou intenciou programu je zvrátenie nepriaznivých tendencií a rozvoj tých ukazovateľov a oblastí, ktoré môžu z dlhodobého hľadiska vytvoriť podmienky pre dlhodobu udržateľný rozvoj celého územia a jeho zatraktívnenie.

Poslaním PHSR je zabezpečiť kontinuitu rozvoja obce. Je to zároveň otvorený dokument a mal by sa **podľa vopred stanovených pravidiel dopĺňať a aktualizovať**. Je preto výsledkom cieľavedomého, otvoreného a demokratického procesu, do ktorého sa aktívne zapájajú všetci dôležití sociálni partneri na úrovni obce (verejná správa, podnikatelia, mimovládne organizácie, verejnosť, obyvatelia). Takto vypracovaný dokument PHSR má predpoklady, aby si získal širokú miestnu podporu a stáva sa užitočným nástrojom nielen na koordináciu prioritných rozvojových zámerov (verejných aj súkromných), ale aj na získavanie prostriedkov potrebných na ich realizáciu. Vychádza pritom z analýz obsiahnutých vo východiskovej časti programu a odhaľovaní a anticipácií základných tendencií a vývinových trendov v záujmovom území i širšom kontexte.

PHSR sa zameriava na komplexnú koncepciu rozvoja obce v hlavných oblastiach jej života pre najbližšie a strednodobé obdobie so zakladaním rozvojových prvkov a východísk pre dlhodobý a dlhodobu udržateľný rozvoj tohoto sídelného a územného útvaru. **Cieľom vypracovaného rozvojového dokumentu PHSR obce je prispieť k vyváženému rozvoju obce**.

1.2 Metodika a postup spracovania PHSR

Dokument PHSR z hľadiska metodického postupu je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Zahŕňa proces plánovania, organizovania, rozhodovania a finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja na regionálnej, resp. miestnej úrovni s cieľom dosiahnuť hospodársky a sociálny rozvoj v určenom období a tým zabezpečiť vyvážený rozvoj cieľového územia, t.j. obce.

Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Vypracovanie a realizácia účinného PHSR je zložitý proces, ktorý je mimoriadne náročný na koordináciu, odborné vedomosti a zabezpečenie širokej palety väzieb na strategické dokumenty v SR a EÚ. Hlavným zámerom je zavedenie procesu strategického plánovania do života obce na princípoch partnerstva, programovania, koncentrácie a doplnkovosti.

✚ dokument PHSR obce Lovinobaňa je spracovaný metódou interaktívneho plánovania. Podstatou metodiky interaktívneho plánovania je, že proces prebieha systémom zdola nahor, čo znamená, že sami miestni ľudia musia byť autormi svojich rozvojových plánov, ktoré budú aj realizovať. Oni sami najlepšie poznajú svoje okolie, jeho možnosti a problémy. Rovnako veľmi dobre vedia o svojich potrebách a potrebách svojich detí a nevyhnutne musia mať prvé právo rozhodovať o svojej budúcnosti, čo je základný princíp demokracie.

V procese spracovania PHSR obce Lovinobaňa bol teda aplikovaný prístup predstavujúci kombináciu expertnej a komunitnej metódy, ktorý spája profesionalizmus a miestne znalosti. Cieľom je, aby program rozvoja obce nebol len „názorom odborníkov“, ale aby bol zrozumiteľný i pre laikov a slúžil obci a jej obyvateľom.

Spracovanie programu, priebeh a zabezpečenie po organizačnej, obsahovej i vecnej stránke zabezpečoval koordinátor – projektový manažér Ing. Ján Sivok v spolupráci s pracovnou skupinou obce Lovinobaňa počas obdobia apríl – september 2007.

Táto činnosť obnášala naštudovanie si potrebných dokumentov a podkladov, spracovanie dát a zverejnenie informácií v analytickej časti, komunikáciu s významnými inštitúciami a aktérmi v obci, vyzvanie verejnosti na vyjadrenie názorov k strategickej časti dokumentu, spracovanie strategickej časti a návrh postupu implementácie programu.

✚ PHSR obce je strednodobý programový dokument vypracovaný spravidla na obdobie 5 – 7 rokov, ktorý obsahuje tri základné časti: analytickú, strategickú a implementačnú (realizačnú). Za jeho vypracovanie a realizáciu je zodpovedná obec. Uvedené činnosti predstavujú nasledovný kruh činností:

✚ prvá skupina činností zahŕňa všeobecnú analýzu situácie obce. Analytická časť má charakter komplexného profilu obce a predstavuje prehľad (audit) vnútorných zdrojov obce – prírodných, historických, kultúrnych, územno-technických, ľudských a finančných. Realizáciou týchto činností sa získala odpoveď na otázku, „kde sa obec v súčasnosti nachádza“. Analytická časť spracovania PHSR

predstavuje koncentrovaný zdroj informácií o obci s možnosťou ďalšieho využitia ako potenciálu jej rozvoja do budúcnosti. Táto časť je ďalej členená podľa jednotlivých oblastí života obce, resp. funkčných subsystémov.

Zdroje informácie použiteľných pre jednotlivé činnosti analýzy poskytla samotná obec Lovinobaňa a využité boli aj existujúce externé zdroje predstavujúce spracované koncepčné materiály (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Lučenci, Štatistický úrad SR, Krajská správa v Banskej Bystrici). Informácie potrebné pre spracovanie SWOT analýzy a stromov problémov boli získané formou dotazníkového prieskumu realizovaného priamo v obci.

Okrem analýz samotnej obce bolo potrebné väčšiu pozornosť venovať analýzám externého prostredia, s cieľom identifikovať konkurenčné aktivity v regióne, v ktorom obec pôsobí i možnosti ďalšej spolupráce s okolitými obcami.

Po vykonaní komplexného auditu zdrojov obce nasledovala syntéza parciálnych analýz použitím štandardnej metódy strategického plánovania – SWOT analýzy. Výsledkom bola strategická diagnostika obce nesúca výsledok celej analytickej časti nevyhnutná pre stanovenie prioritných oblastí rozvoja obce.

- ✚ **v ďalšej etape** sme pristúpili k tvorbe schémy problémových oblastí rozvoja a ich vzájomnému prepojeniu, t.j. najkritickejším bodom rozvoja obce, ktorých vznik vyplynul z pripravenej SWOT analýzy a z jej slabých stránok a ohrození obce, t.j. faktorov vplývajúcich na obec ako hrozba, resp. brzdiaci článok v jej budúcom vývoji.
- ✚ **preklopením obrazu predstavujúceho schému problémových oblastí** sme získali stratégiu rozvoja obce so základnými prioritami jej smerovania v budúcnosti. Obsah stratégie priamo napĺňa riešenie jednotlivých problémových oblastí rozvoja. Celkovú stratégiu rozvoja sme rozdelili na víziu obce, strategický cieľ a prioritné oblasti rozvoja obce. Ich naplnenie predstavuje implementácia operatívnych cieľov rozvoja a návrh krokov – aktivít k ich dosiahnutiu.
- ✚ **najdôležitejšou fázou spracovania PHSR obce bude jeho implementácia**, t.j. príprava akčného plánu, realizácia jednotlivých aktivít a ich monitorovanie. **Akčný plán obsahuje** podrobný plán konkrétnych aktivít, ktoré je potrebné vykonať v danom období pre dosiahnutie cieľov PHSR obce. Jednotlivé akčné plány a projektové návrhy by mali viesť k naplneniu vízie a dlhodobých plánov rozvoja obce. To znamená, že pokiaľ **predmetom stanovenia rozvojovej stratégie bolo zodpovedať otázku „kde chceme byť?“**, tak **akčné plány majú povedať „ako sa tam dostaneme“**. Je spracovaný v nadväznosti na rozpočet obce, v logickom poradí bude uvádzať jednotlivé činnosti, definovať ich časovú a finančnú náročnosť, ako aj zodpovednosť za ich realizáciu a ukazovateľa na hodnotenie úspešnosti plnenia cieľov. Okrem toho pri definovaní akčných plánov a projektov boli zvažované aj možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ (štrukturálnych fondov) a previedli sme návrh možného financovania z jednotlivých potenciálnych podporných fondov EÚ.

Dokument PHSR má hierarchickú štruktúru, ktorá smeruje od všeobecného ku konkrétnemu, resp. od celkového k špecifickému. Hierarchia začína víziou obce a strategickým cieľom jej rozvoja a pokračuje prioritnými rozvojovými oblasťami. Dopĺňajú ju jednotlivé ciele smerujúce k dosiahnutiu jednotlivých rozvojových oblastí a uzatvára ju sústava opatrení, aktivít a projektov zhrnutých v akčných plánoch.

Hierarchické usporiadanie znamená aj rozdielne časové horizonty. PHSR je teda integrovaným plánovacím dokumentom (preto sa používa označenie „program“ a nie „plán“) zahŕňajúcim strategickú časť, ktorú tvoria dlhodobejšie ciele a operatívnu časť – opatrenia realizovateľné v kratšom období.

1.3 Charakteristika PHSR a nadväznosť na základné rozvojové dokumenty

PHSR obce Lovinobaňa predstavuje spracovaný rozvojový dokument obce na roky 2007 – 2013. Ide o súbor prioritných oblastí, opatrení a cieľov smerujúcich k oživeniu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, prostredníctvom ktorého bude obec napĺňať svoje rozvojové plány a postupnými krokmi tak zabezpečovať svoj rozvoj v budúcnosti.

Dokument PHSR sa skladá sa z nasledovných častí:

- ✚ **úvod, vízia obce a význam a metodika spracovania PHSR** – charakterizuje samotný dokument, jeho význam a ciele dosiahnuté spracovaním. Okrem toho opisuje metodiku a spôsob spracovania dokumentu PHSR, charakterizuje základné pojmy danej problematiky, ako aj súlad so základnými dokumentmi na podporu regionálneho rozvoja pre obdobie 2007 – 2013. Samostatnú časť tvorí predstavenie vízie rozvoja obce na nasledujúce roky.
- ✚ **analytická časť** predstavuje ekonomické a sociálne východiská – jedná sa o prvý krok prípravy strategického rozvojového dokumentu. Jej výsledky predstavujú nevyhnutný predpoklad pre definovanie rozvojovej stratégie a popisujú hlavné sociálno-ekonomické súvislosti vývoja a zameriavajú sa predovšetkým na rozvojový potenciál a ľudské zdroje (prírodné zdroje a ľudské zdroje), ekonomické zdroje a materiálne fyzické zdroje (občianska vybavenosť a vzdelávanie).
 - predstavuje sumárny opis ekonomických a sociálnych charakteristík obce vrátane geografickej charakteristiky, prírodných, klimatických a geologických podmienok, ako aj historického vývoja obce a opisu pamiatok v obci, tzn. kultúrno-historického potenciálu.
 - súčasťou analytickej časti je aj opis demografického vývoja obce z hľadiska historického vývoja, ako aj súčasnosti v zmysle stavu a pohybu obyvateľstva, vekovej a vzdelanostnej štruktúry, vierovyznania a národnostného zloženia a ekonomickej aktivity.
 - ďalšou časťou je opis technickej a občianskej vybavenosti, školskej, kultúrnej, športovej, zdravotnickej a sociálnej infraštruktúry.
 - analýza hospodárstva, terciárnej sféry, životného prostredia a hospodárenia a finančných vzťahov obce predstavujú poslednú časť analýzy súčasného stavu.
 - sumarizácia uvedených čiastkových analýz predstavuje SWOT analýzu – súhrn silných a slabých stránok súčasného stavu, pričom sa jedná o vnútorné prostredie a tiež súhrn príležitosti a ohrození budúceho rozvoja z hľadiska vonkajšieho prostredia obce.
 - definícia problémových oblastí rozvoja obce a určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja vychádzajú zo SWOT analýzy.
- ✚ **strategická časť** – určuje programovú štruktúru pre dané programovacie obdobie. Programovú štruktúru tvoria:
 - vízia obce – predpokladaný obraz obce v budúcnosti po dosiahnutí stanovených cieľov rozvoja.
 - stratégia rozvoja obce – predstavuje stanovenie strategického cieľa rozvoja obce, prioritných oblastí rozvoja obce, cieľov, opatrení a aktivít potrebných k dosiahnutiu týchto cieľov a naplneniu stratégie,
 - akčné plány – sumár jednotlivých projektových zámerov plánovaných v krátkodobom časovom horizonte smerujúcich k naplneniu stratégie rozvoja obce.
- ✚ **implementačná časť** – predstavuje realizačnú časť PHSR a to možnosti inštitucionálneho a organizačného zabezpečenie realizácie dokumentu PHSR nasledovne:
 - spôsoby zabezpečenia PHSR (finančné a personálne),
 - monitorovanie, vyhodnotenie a modifikácia PHSR,
 - akčné plány.

Nadväznosť PHSR na základné rozvojové dokumenty

PHSR obce Lovinobaňa je tvorený súhrnom cieľov, opatrení a aktivít synergicky stanovenými, ktoré pomáhajú realizovať prioritné oblasti rozvoja obce. Stanovené prioritné oblasti rozvoja obce Lovinobaňa sú v súlade s cieľmi regionálneho rozvoja určenými na národnej i regionálnej úrovni.

Definované prioritné rozvojové oblasti, ciele, opatrenia a aktivity sú plne v súlade so strategickými rozvojovými dokumentmi na úrovni NUTS I, NUTS II a NUTS III.

Je nevyhnutné dokázať súlad stanovených cieľov so strategickými rozvojovými dokumentmi, medzi ktoré možno zaradiť:

DOKUMENTY NÁRODNEJ ÚROVNE:

✓ **Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007 – 2013**

Strategickým cieľom NSRR je výrazne zvýšiť do roku 2013 zamestnanosť, konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja.

Na základe východísk stratégie a v nadväznosti na vytyčený strategický cieľ SR, je stratégia NSRR postavená na troch strategických prioritách a ich troch cieľov, ktoré sa bude snažiť prostredníctvom financovania operačných programov v programovom období 2007 – 2013 naplniť.

Strategické priority NSRR:

- o Infraštruktúra a regionálna dostupnosť – cieľom priority je zvýšenie hustoty vybavenia regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich verejných služieb.
- o Znalostná ekonomika - cieľom priority je rozvoj zdrojov trvalo udržateľného rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb.
- o Ľudské zdroje - cieľom priority je zvýšenie zamestnanosti, rast kvality pracovnej sily pre potreby znalostnej ekonomiky a zvýšenie sociálnej inklúzie rizikových skupín.

Stratégia, priority a ciele NSRR budú implementované prostredníctvom 11 operačných programov v rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky EÚ.

• Operačné programy (OP)

- Regionálny operačný program – špecifická priorita: regionálna infraštruktúra,
- OP Životné prostredie – špecifická priorita: environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia,
- OP Doprava – špecifická priorita: dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava,
- OP Informatizácia spoločnosti – špecifická priorita: informatizácia spoločnosti,
- OP Výskum a vývoj – špecifická priorita: výskum a vývoj a infraštruktúra vysokých škôl,
- OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast – špecifická priorita: podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií,
- OP Zdravotníctvo – špecifická priorita: modernizácia zdravotníctva,
- OP Vzdelávanie – špecifická priorita: moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť,
- OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia – špecifická priorita: podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie,
- OP Bratislavský kraj – špecifická priorita: infraštruktúra, inovácie a informatizácie,
- OP Technická pomoc.

HORIZONTÁLNE PRIORITY sú svojím charakterom a vplyvmi prierezovými témami všetkých priorít a budú rešpektované pri každom projekte/skupine projektov operačných programov, bez ohľadu na podporovanú tému alebo územie. Národný strategický referenčný rámec ma nasledovné horizontálne priority:

- A. marginalizované rómske komunity** - zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne marginalizovanej rómskej komunity a zlepšenie ich životných podmienok,
- B. rovnosť príležitostí** - zabezpečenie rovnosti príležitostí pre všetkých a predchádzanie všetkým formám diskriminácie,
- C. trvalo udržateľný rozvoj** - zabezpečenie environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti ekonomického rastu,
- D. informačná spoločnosť** - rozvoj inkluzívnej informačnej spoločnosti.

✓ **Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do r. 2010** (schválená uznesením vlády SR č. 140/2005) – **Lisabonská stratégia pre Slovensko**

✓ **Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do r. 2010** – Akčné plány (schválené uznesením vlády SR č. 557/2005).

- ✓ **MINERVA** – je oficiálny vládny program rozvoja znalostnej ekonomiky na Slovensku. Uvedený vládny program je založený na Stratégii konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010: Národnej lisabonskej stratégii. Je zameraný na štyri základné oblasti:
 - ❖ informačná spoločnosť,
 - ❖ inovácie, veda a výskum,
 - ❖ investície do ľudí a vzdelávania,
 - ❖ podnikateľské prostredie.
- ✓ **Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja** (schválená uznesením vlády SR č. 978/2001 a uznesením Národnej rady SR č. 1989/2002).
- ✓ **Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja SR na r. 2005 – 2010** (schválený uznesením vlády SR č. 574/2005).
- ✓ **Národný program reforiem SR na r. 2006 – 2008** (schválený uznesením vlády SR č. 797/2005).
- ✓ **Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001** (KURS) (schválená uznesením vlády SR č. 1033/2001).
- ✓ **Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky** – zásadou vytýčenou v spomínanom dokumente je aj minimalizácia vzniku, využívanie a správne zneškodňovanie odpadov.

DOKUMENTY REGIONÁLNEJ ÚROVNE:

- ✓ **Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK) na roky 2007-2013.**

Program je rozdelený na prioritné osi, ktoré reflektujú a opierajú sa o prioritné témy Národného strategického referenčného rámca na roky 2007 - 2013. Textové návrhy vychádzajú zo záverov a výstupov dokumentov zameraných na diverzifikovanú regionálnu politiku BBSK a koncepcií BBSK v jednotlivých sektoroch.

Prioritné rozvojové osi PHSR BBSK osi:

- ❖ Prioritná os 1 – Rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov,
 - ❖ Prioritná os 2 – Ekonomický rozvoj, podpora investícií a inovácií,
 - ❖ Prioritná os 3 – Cestovný ruch,
 - ❖ Prioritná os 4 – Doprava,
 - ❖ Prioritná os 5 – Informačná spoločnosť,
 - ❖ Prioritná os 6 – Životné prostredie,
 - ❖ Prioritná os 7 – Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka.
- ✓ **Sociálno-ekonomická stratégia rozvoja mikroregiónu Javor**
 - ❖ Strategický cieľ: Zvýšiť kvalitu života pre občanov mikroregiónu Javor do roku 2015,
 - ❖ Špecifické ciele: Rozvoj malého a stredného podnikania na základe využitia predovšetkým miestnych zdrojov a ostatných daností regiónu, Vytvorenie podmienok pre celoživotné vzdelávanie občanov.

1.4 Základné pojmy

Európska únia – je politické a ekonomické zoskupenie 25 demokratických štátov s 454,9 mil. obyvateľov, ktoré sa dobrovoľne spojili do tohto zoskupenia na dosiahnutie spoločných cieľov a jednoty v Európe pomocou jednotnej zahraničnej a vnútornej politiky. Európska únia však nie je dnes konečnou formou integrácie a bude sa ďalej rozširovať, tak ako sa budú vytvárať podmienky pre toto rozširovanie v samotnej EÚ, ako aj v štátoch, ktoré budú do EÚ vstupovať.

Cieľ Konvergencia – jeden z troch cieľov kohéznej politiky EÚ na programové obdobie 2007 – 2013 financovaný z KF, ERDF a ESF. Cieľ Konvergencia financovaný z ERDF a ESF sa sústreďuje na regióny NUTS 2, ktorých hrubý domáci produkt na obyvateľa v parite kúpnej sily (HDP/obyv. v PKS), vypočítaný

na základe disponibilných údajov za tri posledné roky pred prijatím nariadenia, nedosiahne 75% priemeru rozšírenej EÚ – čo je v prípade SR celé jej územie s výnimkou Bratislavského kraja. Cieľ Konvergencia financovaný z KF pokryje členské štáty, ktorých hrubý národný dôchodok (HND) v parite kúpnej sily, vypočítaný na základe disponibilných údajov za tri posledné roky pred prijatím nariadenia, nedosiahne 90% priemeru EÚ, a ktoré majú konvergenčný program – tieto kritériá SR spĺňa. Tento cieľ je zameraný na urýchlenie štrukturálnej konvergencie oprávnených regiónov a koncentruje sa na skvalitnenie podmienok rastu a zamestnanosti vďaka investíciám do fyzických a ľudských zdrojov; inovácií a spoločnosti založenej na vedomostiach; adaptabilnosti na hospodárske a sociálne zmeny; ochranu životného prostredia; administratívnu efektívnosť (článok 3 všeobecného nariadenia).

Cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť – jeden z troch cieľov kohéznej politiky EÚ na programové obdobie 2007 – 2013 financovaný z ERDF a ESF. Oblasti oprávnené na financovanie zo štrukturálnych fondov v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, sú tie oblasti, na ktoré sa nevzťahuje cieľ konvergencia (článok 6 všeobecného nariadenia) – čo je v prípade Slovenska Bratislavský kraj. Tento cieľ je s výnimkou najmenej rozvinutých regiónov zameraný na posilnenie konkurencieschopnosti a prítlačivosti regiónov, ako aj zamestnanosti predvídaním hospodárskych a sociálnych zmien vrátane zmien spojených s otvorením trhu prostredníctvom inovácie a podpory znalostnej spoločnosti, podnikania, ochrany a zlepšovania životného prostredia a zlepšovania dostupnosti, prispôbivosti pracovníkov a podnikov, ako aj rozvojom trhov práce na princípe sociálnej inklúzie (článok 3 všeobecného nariadenia).

Cieľ Európska územná spolupráca – jeden z troch cieľov kohéznej politiky EÚ na programové obdobie 2007 – 2013 financovaný z ERDF. Tento cieľ je zameraný na posilnenie cezhraničnej spolupráce prostredníctvom spoločných miestnych a regionálnych iniciatív, posilnenie nadnárodnej spolupráce prostredníctvom činností prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju naplňajúcemu priority Spoločenstva a posilnenie medziregionálnej spolupráce a výmeny skúseností na príslušnej územnej úrovni (článok 3 všeobecného nariadenia). Cieľ Európska územná spolupráca je v prípade cezhraničnej spolupráce oprávnený pre pohraničné regióny NUTS 3 – vo všeobecnosti do 150 km; v prípade nadnárodnej spolupráce – nadnárodné oblasti (zoznam bude stanovený EK neskôr) v prípade medziregionálnej spolupráce a výmeny skúseností – územie celého Európskeho spoločenstva.

Disparity – sú hlavné prekážky, bariéry, ktoré je nutné prekonať, aby bol dosiahnutý cieľ stratégie. Sú výsledkom syntézy identifikovaných slabých stránok a ohrození, uvedených v SWOT analýze.

Kritická oblasť – je to problémová oblasť, ktorá najviac obmedzuje budúci rozvoj a preto potrebuje zásah verejnej správy – alokáciu verejných financií. Kritická oblasť predstavuje ďalšiu etapu programovania, v ktorej sa vytvárajú logické štruktúry (SWOT) z voľne združených faktov v popisnej analýze

Efektívnosť – pomer medzi finančným vstupom a dosiahnutým výstupom, výsledkom, a/alebo dopadom.

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) – finančný nástroj štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ, ktorý prispieva k financovaniu pomoci na posilnenie ekonomickej a sociálnej súdržnosti odstraňovaním regionálnych rozdielov cestou podpory rozvoja a štrukturálneho prispôsobenia sa regionálnych ekonomik. Zahŕňa aj adaptáciu upadajúcich priemyselných regiónov a zaostávajúcich regiónov a podporu cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce (článok 2 nariadenia o ERDF).

Európsky sociálny fond (ESF) – ide o finančný nástroj štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ prispievajúci k naplňaniu priorít EÚ ako posilňovanie ekonomickej a sociálnej súdržnosti zlepšovaním podmienok pre zamestnanosť a tvorbu pracovných príležitostí, podporou vyššej úrovne zamestnanosti a väčšieho počtu a lepších pracovných miest. A to cestou podpory politik členských krajín s cieľom dosiahnuť plnú zamestnanosť, kvalitu a produktivitu práce, propagovať sociálne začleňovanie (inklúziu), vrátane prístupu znevýhodnených ľudí k práci, a znižovať národné, regionálne a miestne rozdiely (článok 2 nariadenia o ERDF).

Faktory rozvoja – predstavujú hlavné impulzy, ktorých využitie, vedie k zmierňovaniu identifikovaných disparít. Faktory rozvoja môžu predstavovať existujúce, alebo budúce impulzy.

Inovačné póly rastu – sú tvorené definovanými centrami osídlenia (krajské mestá, mestá sídiel okresných a obvodných úradov) a časťou území ťažísk osídlenia prvej a druhej úrovne (súčasťou týchto

Ťažisk sú okrem vyššie spomínaných centier osídlenia aj niektoré centrá, ktoré sú označované ako kohézne póly rastu) v súlade s Konceptiou územného rozvoja SR.

Kohézne póly rastu – sú tvorené definovanými centrami osídlenia kohézneho významu v príslušnom území. Plnia niektoré funkcie vyššieho významu aj pre príľahlé obce. Sú v nich sústredené rozhodujúce zariadenia lokálneho významu. Sú to predovšetkým centrá, ktoré plnia už v súčasnosti niektoré funkcie vyššieho významu aj pre príľahlé obce, a ktoré spĺňajú dobré lokalizačné faktory s dostupnosťou príľahlých obcí.

Kohézny fond – finančný nástroj kohéznej politiky EÚ na účely posilnenia hospodárskej a sociálnej súdržnosti Spoločenstva v záujme podpory trvalo udržateľného rozvoja (čl. 1 nariadenia o KF). Oprávnené na financovanie z KF sú tie členské štáty, ktorých HND na obyvateľa v PPS vypočítané na základe údajov Spoločenstva za posledné tri dostupné roky je nižšie ako 90% priemeru Spoločenstva (čl. 5 všeobecného nariadenia).

Marginalizované rómske komunity – koncentrácie Rómov, ktorí trpia vysokou mierou sociálnej exklúzie a deprivácie.

Národný strategický referenčný rámec – v zmysle legislatívy (nariadení) Európskej únie každý členský štát predkladá pred začiatkom programového obdobia Európskej komisii vlastný rámcový programový dokument, Národný strategický referenčný rámec. Tento dokument predstavuje referenčný nástroj na prípravu programovania fondov. Stanovuje národné priority, ktoré budú spolufinancované zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v programovom období 2007 – 2013 v nadväznosti na Strategické usmernenia Spoločenstva, ktoré definujú rámce pre intervencie fondov na európskej úrovni. Zabezpečuje, že pomoc z fondov bude využitá v súlade so Strategickými usmerneniami Spoločenstva. Taktiež určí prepojenie medzi prioritami Spoločenstva na jednej strane a Národným programom reforiem na druhej strane. Návrh všeobecného nariadenia Rady, čl. 25, ods. 3 dáva členskému štátu na výber, či začleniť cieľ Európska územná spolupráca do NSRR. NSRR musí povinne obsahovať iba cieľ Konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

NATURA 2000 – je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a jej hlavným cieľom je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii.

Operačný program – dokument predložený členskými štátmi a prijatý Komisiou, ktorý určuje stratégiu rozvoja pomocou jednotného súboru priorít, na dosiahnutie ktorých sa bude žiadať pomoc z niektorého fondu alebo v prípade cieľa konvergencia z Kohézneho fondu a ERDF (článok 2 všeobecného nariadenia).

Pamäťové a fondové inštitúcie – inštitúcie zaoberajúce sa uchovávaním, ochranou a sprístupňovaním spoločenského poznania, poznatkov o kultúrnom dedičstve, umení a kultúre, jedinečných informácií a predmetov odbornej a laickej verejnosti. Medzi pamäťové a fondové inštitúcie patria archívy, knižnice, múzeá, galérie, pracoviská pre ochranu pamiatkového fondu, špecializované ústavy, špecializované odborné pracoviská v oblasti kultúry, vysoké školy, Slovenská akadémia vied, organizácie pre správu a ochranu autorských práv a organizácie na ochranu duševného a priemyselného vlastníctva.

Póly rastu – sú charakteristické prítomnosťou expandujúcich odvetví umiestnených v urbanizovanej oblasti, vyvolávajúce zmeny v ekonomických aktivitách lokalizovaných v zóne svojho vplyvu, ktoré sa prejavujú vo vyššej ekonomickej výkonnosti a konkurencieschopnosti daného územia v porovnaní s ostatnými územiami v regióne. Najvýznamnejšie (najväčšie) póly rastu determinujú vývoj výkonnosti a konkurencieschopnosti okrem úrovne regiónu aj na úrovni celého národného hospodárstva.

Princípy regionálnej politiky – základných princípov je päť a sú definované nasledovne:

Partnerstvo – všetci partneri (vláda, regionálne aj miestne subjekty, podniky, zástupcovia univerzít, nevládne organizácie atď.) sa majú aktívne podieľať na plánovaní a realizácii investícií ako aj na všetkých ostatných projektoch.

Subsidiarita – rozhodovanie bude prebiehať na najnižšej praktickej úrovni. Národné rozvojové dokumenty sú schvaľované Komisiou v Bruseli, ale koncipované a spravované sú národnými a regionálnymi orgánmi členskej krajiny.

Programovanie – všetky projekty musia zapadať do ucelenej niekoľkoročnej stratégie. EÚ kladie dôraz na komplexné posúdenie a riešenie problémových regiónov. A z toho dôvodu sú pre jednotlivé regióny spracovávané operačné programy, ktoré vyhodnocujú silné a slabé stránky regiónov a navrhujú spôsob riešenia problematických oblastí.

Doplnkovosť – peniaze fondov sú pridávané ku štátnemu rozpočtu, ale nenahradzujú ho. Štátne výdaje musia zostať na rovnakej úrovni ako predtým. Očakáva sa štátny príspevok na každý projekt. Na projekty, ktoré patria do kategórie Cieľa Konvergencia bude Európska únia prispievať maximálne 75% z ich ceny.

Koncentrácia – fondy sa budú sústreďovať do najproblémovejších regiónov a na realizáciu najdôležitejších opatrení. Cieľom rozhodne nie je realizácia malých projektov, ktoré nemôžu zaistiť požadovaný rozvojový efekt.

Prioritná os – jedna z priorit stratégie v operačnom programe, ktorá sa skladá zo skupiny navzájom súvisiacich operácií s konkrétnymi, merateľnými cieľmi. Prioritná os operačného programu sa rovná jednej konkrétnej strategickkej/špecifickej priorite stratégie Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007 - 2013

Regionálne členenie - Európska únia bola systematicky rozdelená na štatistické oblastné jednotky NUTS. Existuje celkom päť úrovní NUTS. V prípade Slovenskej republiky je toto delenie nasledovné:

- ❖ NUTS I – Slovenská republika,
- ❖ NUTS II – Región Bratislava, Región severozápad (Žilinský a Trenčiansky kraj), Región juhozápad (Trnavský a Nitriansky kraj), Región Východ (Banskobystrický, Košický a Prešovský kraj),
- ❖ NUTS III – kraje,
- ❖ NUTS IV – okresy,
- ❖ NUTS V – sídla.

Riadiaci orgán – jeden alebo viac vnútroštátnych, regionálnych alebo miestnych orgánov či subjektov menovaných členskými štátmi pre účely riadenia podpory zo štrukturálnych fondov. Stanovuje sa riadiaci orgán pre každý operačný program a iniciatívy ES.

Sprostredkovateľský orgán – každý orgán alebo verejnoprávny orgán alebo súkromný subjekt, ktorý koná pod vedením riadiaceho (sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom) alebo certifikačného orgánu (sprostredkovateľský orgán pod certifikačným orgánom) alebo ktorý vykonáva povinnosti v mene takéhoto orgánu vo vzťahu k príjemcom vykonávajúcim operácie.

Štrukturálne fondy EÚ – sú nástroje regionálnej politiky, prostredníctvom ktorých plynú finančné prostriedky, vyčlenené v rámci regionálnej politiky, do členských štátov. Napomáhajú riešiť dlhodobé problémy. Používajú sa v úzkej spolupráci členských štátov a regionálnych orgánov k podpore hospodárskeho vývoja tak, aby zmenšili rozdiely medzi regiónmi a sociálnymi skupinami. Štrukturálne fondy sú štyri (Európsky fond regionálneho rozvoja – ERDF, Európsky sociálny fond – ESF, Európsky poľnohospodársky podporný a záručný fond – EAGGF, Finančný nástroj pre riadenie rybolovu – FIFG), ku ktorým sa samostatne priraduje Kohézny fond.

Trvalo udržateľný rozvoj - taký rozvoj, ktorý umožňuje uspokojovanie potrieb súčasných generácií bez toho, aby boli ohrozené nároky budúcich generácií na uspokojovanie ich potrieb. Trvalo udržateľný rozvoj zahŕňa zložky: ekonomickú, sociálnu a environmentálnu.

Je podmienkou rozvoja, ktorý obmedzuje výnosy požiadavkou trvalého zachovania rozsahu služieb a kvality zdrojov v danom území. Pre neobnoviteľné zdroje berie v úvahu neustálu potrebu nahradzovania zdrojov. Pre obnoviteľné zdroje je to miera využívania do limitu regeneračných schopností.

Strategický cieľ – predstavuje víziu, pohľad do budúcnosti, ktorý chceme dosiahnuť v danom území v najbližších 5 až 7 rokoch. Predstava života obyvateľov obce a životných podmienok v časovom horizonte, na koniec ktorého sme schopní reálne dospieť. Vízia je ekvivalentom pojmu strategický, glo-

bálny cieľ, hlavný strategický cieľ. Ide vlastne o modelovaný stav obce, ktorý chceme v určitom časovom horizonte dosiahnuť. Predstavuje výsledok pôsobenia opatrení a úloh pri naplnení základných východísk.

Priorita – všeobecne predstavuje prednosť pred niečím, prednostný význam alebo právo, dôležitosť a prvenstvo v poradí. Ide teda o výber a stanovenie dôležitosti v rámci každej úrovne programu. Kritériom pre výber sú realizovateľnosť, ekonomická efektivita, ale ak politická priechodnosť. Pre tvorbu programov je pojem možné využiť pre stanovenie poradia (ohodnotenie) dôležitosti riešenia jednotlivých problémov zo zoznamu problémov. Poradie potom určuje, ktoré preferované problémy máme riešiť v projektoch.

Akčný plán – predstavuje súbor logicky a hierarchicky prepojených súčastí programu podporujúcich realizáciu strategického cieľa, pričom súčasťou akčného plánu sú špecifické ciele, opatrenia a úlohy.

Špecifický cieľ – je odvodený zo strategického cieľa s nadväznosťou na prioritu. Predstavuje popísanie stavu, ktorý chceme v určitom časovom horizonte dosiahnuť. Ide o vyjadrenie určitého zámeru ako riešiť časť zo súboru problémov, ktoré rieši strategický cieľ. Špecifický cieľ má byť merateľný. Má mieru, ktorej hodnoty vyjadrujeme pomocou merateľných jednotiek (počet osôb, bytov, obyvateľov, pracovné miesta, km, m², Sk a pod). Ciele, ktoré chceme dosiahnuť v danom čase a danom priestore obce alebo regiónu sú stanovené hodnotami týchto mier.

Opatrenie – prostriedok, ktorým po určitú dobu zabezpečujeme príslušnú prioritu. Ako súbor podmienok pre riešenie projektov a finančných podpor k jednému cieľu. V programoch predstavuje konkrétnu realizáciu cieľov priority (napr. definíciu činností, ktoré program podporuje, kritéria pre výber projektov a ich sledovanie, kritéria pre žiadateľov podpory, pravidlá financovania). Ide vlastne o pomenovanie zásahu verejnej správy za účelom dosiahnutia špecifických cieľov. Opatrenie obsahuje nástroje, ktoré môžu mať charakter:

- ❖ programu,
- ❖ projektu,
- ❖ založenia inštitúcie,
- ❖ regulácie prostredníctvom normy,
- ❖ finančného mechanizmu (grantová alebo pôžičková schéma).

Opatrenie okrem toho predstavuje súbor činností smerujúcich k efektívnej alokácii verejných zdrojov a vymedzuje priestor pre spoluprácu všetkých partnerov s dlhodobým záujmom v území.

Činnosť (aktivita) – v rámci programov a projektov je chápaný ako vecne, časovo, finančne, organizačne alebo inak vymedzený samostatný prvok, zahrňujúci skupinu krokov alebo podrobnejších úloh vykonávaných v procese programu/projektu so svojimi hmotnými alebo nehmotnými vstupmi a výstupmi (výsledkami).

Úloha – predstavuje hierarchicky najnižšie postavenú zložku programu, pričom má nasledujúcu charakteristiku:

- špecifická činnosť vykonávaná v rámci opatrenia,
- najkonkrétnejšie pomenovanie riešenia problému,
- obsahuje zodpovednosť, termíny a financovanie.

ANALYTICKÁ ČASŤ

2. Audit zdrojov

2.1 Základná charakteristika obce

Obec Lovinobaňa sa nachádza v severozápadnej časti okresu Lučenec v regióne Novohrad. Leží pozdĺž hlavnej cesty I. triedy č. I/50 spájajúcej Košice s Bratislavou južnou trasou. Cez obec vedie hlavná železničná trať č. 160 – južný ťah Zvolen – Filákov – Košice celoštátneho významu. Katastrálne hranice obce Lovinobaňa (spolu s miestnou časťou Uderiná vzdialenou cca 2 km) tvoria susedstvo s nasledovnými obcami:

- na juhu je to obec Podrečany (dĺžka 6,3 km),
- na juhovýchode obec Točnica (dĺžka 3,01 km),
- na severovýchode obec Cinobaňa (dĺžka 5,2 km),
- na severe sú to obce Kotmanová (dĺžka 2,5 km) a Dobroč (dĺžka 1,6 km),
- na severozápade obec Mýtina (dĺžka 1 km),
- na západe je to obec Divín (dĺžka 3,5 km),
- na juhozápade obec Ružiná (dĺžka 3,6 km).

V súčasnosti sa obec člení na **miestne časti Lovinobaňa a Uderiná**. Základnú charakteristiku obce predstavujú nasledovné údaje:

základné informácie o obci Lovinobaňa		
Sídlo OcÚ	Obecný úrad Lovinobaňa SNP 361/1 985 54 Lovinobaňa	
Kontakty	tel:	047 / 45 12 516 047 / 45 12 515
	fax:	047 / 43 96 402
	e-mail:	obeclovinobana@stonline.sk
	web:	www.lovinobana.sk
Starosta obce	Ing. Marián Lenhard	
Lokalizácia, resp. admin. začlenenie	okres: Lučenec	
	Kraj: Banskobystrický	
Účasť v združeniach	Regionálne združenie Javor SRDCE – Združenie obcí pod Javorom	
prvá písomná zmienka		
		r. 1336
nadmorská výška stredu obce v metroch		
		255
počet obyvateľov k 31.12. 2006		
		2084
hustota obyvateľstva na km² k 31. 12. 2006		
		99
výmera v ha k 31. 12. 2006		
		2113
z toho:	poľnohospodárska pôda	954
	lesné pozemky	984
	vodné plochy	17
	zastavaná plocha	141

Tabuľka č. 1 – Základné informácie o obci Lovinobaňa

2. 2 Všeobecná charakteristika obce a jej historický vývoj

2. 2. 1 Geografická charakteristika

Obec Lovinobaňa leží na $19^{\circ} 36'$ východnej zemepisnej dĺžky a $48^{\circ} 28'$ severnej zemepisnej šírky. Uvedené súradnice predstavujú **severozápadnú časť okresu Lučenec v regióne Novohrad** (obr. č. 1). Obec Lovinobaňa je situovaná v nadmorskej výške 255 m (stred obce), pričom celý kataster obce je v rozpätí nadmorskej výšky od 220 – 700 m. n. m. Územie obce ohraničujú **zo severu a severovýchodu lesy, zo severozápadu a východu plochy sadov, z juhozápadu a z juhu plochy ornej pôdy a lúk a pasienkov.**

Miestnu časť **Uderiná** ohraničujú **zo severozápadu a severovýchodu plochy lesov a sadov, z juhu a juhozápadu plochy pasienkov, lúk a ornej pôdy.**

Dôvodom uvedenej rôznorodosti a výškovej členitosti katastra obce je jej lokalizácia v časti Veporských vrchov v Slovenskom Rudohorí a leží v Lovinobanskej brázde – v nevelkej kotlinovej zníženine v severozápadnej časti Cinobanského pohoria.

Od okresného mesta Lučenec je obec Lovinobaňa vzdialená 14 km.

Obr. č. 1 – Lokalizácia obce v rámci okresu Lučenec

Obr. č. 2 – Detail lokalizácie obce Lovinobaňa

2. 2. 2 Prírodné, klimatické a geologické podmienky

GEOMORFOLOGICKÉ ČLENENIE:

Ako bolo uvedené vyššie, obec Lovinobaňa vrátane časti Uderiná je zemepisne súčasťou Veporských vrchov v Slovenskom Rudohorí a leží v Lovinobanskej brázde – nevelkej kotlinovitej zníženine v severozápadnej časti Cinobanského pohoria.

Lovinobanská brázda je z geologického hľadiska výtvorom eróznodendračných procesov, ktorými sa vo východnej časti tohoto útvaru vytvorili v období prvohôr proterozické migmatity a kremité diority. V druhohorách vznikli v tejto časti kremence a vápence. V západnej časti Lovinobanskej kotliny vznikli v treťohorách sedimenty tzv. poltárskej formácie. Lovinobanská brázda, geomorfologický útvar, v ktorom leží chotár obce Lovinobaňa spolu s časťou Uderiná, je typom vnútrohorskej brázdovej krajiny s kultúrnou lesostepou, vidieckou kultúrnou štruktúrou a komunikačnou funkciou. Členitý chotár tvoria žuly, kryštálické bridlice s výskytom železnej rudy, farebných a vzácnych kovov.

Súčasná Uderiná je postavená na treťom mieste. Pôvodným miestom tejto časti bola lokalita pri niekdajšom Uderianskom mlyne, no po tatárskych nájazdoch a vypálení sa občania presťahovali pod Hrádok, kde ešte dodnes existujú pozostatky z hradnej časti. Po skončení ohrozenia nepriateľskými vojskami sa prastarí občania vrátili a nastáhovali na terajšie miesto.

KLIMATICKÉ PODMIENKY:

Podnebie, v ktorom sa nachádza obec Lovinobaňa, **je mierne**. Z dôvodu globálneho otepľovania sa teploty v zimnom období zvyšujú v priemere o 1,5 °C medziročne. V predchádzajúcom období boli pre túto oblasť charakteristické mrazy v zimnom období až – 20 °C. Klimaticky územie Lovinobani patrí do mierne teplej, mierne vlhkej vrchovinovej oblasti. Severovýchodná časť územia do oblasti mierne chladnej.

Priemerná ročná teplota vzduchu v obci je + 7 – 8 °C. Postupne však vplyvom otepľovania rastie. Viac ako 50 dní v roku je priemerná teplota 25 °C. Priemerná januárová teplota je 3,5 °C, júlová 20,2 °C. Dlhodobý priemer zrážok je 600-700 mm. Snehová prikrývka sa počas tradičných zím drží 40-50 dní.

PŮDA:

Obec Lovinobaňa má **hnede pôdy**. Časť katastra obce tvoria nivné pôdy. Plochy úrodnej pôdy vznikli odlesnením pôvodných lesov, čím sa pripravila spoľahlivá a neustále rodiaca pôda. Založil sa laznický typ hospodárenia.

Z hľadiska štruktúry obce Lovinobaňa je obec zložená z dvoch častí – územných celkov: Lovinobaňa a Uderiná, ktoré majú vlastnú štruktúru katastrálnych území. Z celkovej spoločnej výmery katastrálneho územia (21 129 909 m²) predstavuje orná pôda spolu 5 250 009 m². Celkové členenie pre obidve katastrálne územia celku Lovinobaňa:

	Lovinobaňa	Uderiná	Spolu
Orná pôda	3 161 613 m ²	2 088 396 m ²	5 250 009 m ²
Vinice	3 947 m ²	21 396 m ²	25 343 m ²
Záhrady	327 465 m ²	143 098 m ²	470 563 m ²
Ovocné sady	65 427 m ²	20 944 m ²	86 371 m ²
Trvalé trávne porasty	2 485 385 m ²	1 223 505 m ²	3 708 890 m ²
Lesné pozemky	7 276 324 m ²	2 565 701 m ²	9 842 025 m ²
Vodné plochy	128 277 m ²	45 164 m ²	173 441 m ²
Zastavané plochy a nádvoría	1 095 326 m ²	311 535 m ²	1 406 861 m ²
Ostatné plochy	152 737 m ²	13 669 m ²	166 406 m ²
SPOLU	14 696 501 m²	6 433 408 m²	21 129 909 m²

LESY:

Chotár obce je od východu zalesnený **bukovým, hrabovým a dubovým porastom**. V posledných rokoch sa severozápadná časť chotára intenzívne zalesňuje ihličnatým porastom. Prírodné dominanty v okolí obce Lovinobaňa zastúpené v lesnom poraste predstavujú:

- kopec Sedem chotárov na kóte 602,20 m n. m.,
- kopec Hrabáky na kóte 565,90 m n. m.,
- kopec Maťašovie vrch na kóte 506,00 m n. m.,
- Divínsky háj, ktorý je súčasťou katastrálneho územia obce Divín.

Okrem toho sa miestami v lesoch nájdú i osika, rakyta, breza a pri potoku jelša. V jarkoch rastú voňavé agáty.

ŽIVOČÍŠTVO A RASTLINSTVO:

Zoogeograficky patrí obec Lovinobaňa do palearktiskej oblasti a eurosibírskej podoblasti. Bohaté na druhy sú živočíšne spoločenstvá bezstavovcov v listnatých lesoch. V lesnej pôde žijú prvoky (bičikovce, koreňonožce a nálevníky), z červov dážďovky, zo slimákov je častý slizniak.

Na lúkách a pastvinách sa vyskytuje pestrofarebný hmyz – motýle, zaujímavé chrobáky a užitočné mravce. V lete je príznačný výskyt **hadov – užovky, ale aj vretenice, ktoré sú jedovaté**, avšak na človeka neútočia. Situovanie obce Lovinobaňa medzi horami a množstvo záhrad s ovocnými stromami dávajú dobré podmienky výskytu vtáctva. V lete sú to sláviky, sýkorky, kukučky a d'atle, ale aj jarabice a prepelice. V noci nie sú netradičné sovy. V zimných mesiacoch je výskyt vtáctva obmedzený, ale aj napriek tomu sú v obci straky, vrany a sojky. Okrem uvedených druhov hniezdi v obci bocian čierny.

V okolitých lesoch je dosť diviakov, vyskytuje sa aj jazvec, kuny a veвериčky. Nachádzajú sa tu aj potkany a tchory. Lovinobanský chotár je bohatý aj na **poľovnú zver** – srstnatá škodná zver: medveď, vlk, rys, líška, kuna, divá mačka, lasica, ako aj srstnatá úžitková zver: jeleň, srnec, diviak, zajac. Okrem toho z pernatej zveri je možné v tejto oblasti vidieť výra, sovu, jastraba, myšiaka, všetky druhy krkavcovitých vtákov a prechodne aj menšie druhy sokolov.

Z poľnohospodárskych plodín sú typické pre túto oblasť obilniny (pšenica, raž, ovos), zemiaky, repka ozimná, kukurica. Z lúk a pasienkov sa zberá seno.

Rozmachom poľnohospodárstva sa rozvíjala aj živočíšna výroba – chov poľnohospodárskych zvierat, najmä **hovädzí dobytok, ovce, hydina**.

Pri domoch v obci Lovinobaňa sú záhrady, kde sú najčastejšími **stromami slivky, jablone a hrušky**.

2. 2. 3 Historický vývoj obce

Obec Lovinobaňa sa spomína od roku 1336 (ako Lonia) a v minulosti patrila k Divínskemu panstvu. O starobyľom pôvode obce Lovinobaňa uvádzajú, že toto územie v časoch nadvlády Tomajovcov (od roku 1222) nebolo ľudoprázdne, že tu už predtým existovalo staršie slovanské osídlenie. Na základe týchto úvah možno predpokladať, že na sever od Lučenca sa na základe starších miestnych názvov (Mýtňa, Divín, Píla) noví majitelia územia usilovali zakladaním nových osád rozšíriť počet obyvateľstva zrejme kvôli intenzívnejšiemu hospodárskemu podnikaniu.

VZNIK NÁZVU OBCE:

V čase príchodu staro maďarských kmeňov do južného Novohradu, Gemera a Hontu sa na existujúcich mapkách z tohto obdobia uvádzajú aj pôvodné slovanské etniká a názvy slovanských lokalít, medzi nimi aj Lovinobaňa a Cinobaňa. **Názvy tohoto druhu vznikali v období 10. a 11. storočia** a súviseli s vtedajším zamestnaním obyvateľstva. Historicky sa názov obce modifikoval nasledovne (Vlastivedný slovník obcí): Lonia, Loniabania, Lonyabanya, Lovina Bany, Olowená Baňa, **Lovinobaňa**. **Názov teda pomenúva lokalitu, v okolí ktorej bol v dávnej minulosti lovný revír i miesta ťažby prírodných surovín.**

Z prvkov materiálnej povahy sa spomína Lovinobanský kostol už v 14. storočí, resp. gotická modlitebňa bez veže so silnými múrmi a okrúhlymi okienkami.

ROZVOJ BANÍCTVA V HISTORICKOM KONTEXTE:

Prvé stopy vzťahujúce sa na banskú činnosť v Lovinobani pochádzajú z roku 1247 až 1250, kedy kráľ Belo IV. vzal pôdu a teda aj ťažbu a prevzal ju tak do kráľovskej starostlivosti (jednalo sa hlavne o striebro).

Zo staršieho obdobia sa okrem zmienky o obci z roku 1336 dozvedáme, že obec patrila v roku 1338 rodine Losonczyovcov. Táto rodina prejavovala **už začiatkom 14. storočia záujem o baníctvo**. Patrila im v tom čase i Lovinobaňa a okrem tejto lokality otvárali už v 14. storočí nové banské diela.

V stredoveku sa v chotári Lovinobane ťažila **železná ruda** (do 17. storočia pracovali dva hámre).

LOVINOBAŇA POČAS TURECKÝCH NÁJAZDOV:

Turecké nájazdy mali dosah i na obec Lovinobaňu patriacu v tom čase divínskemu hradnému panstvu. 25. júla 1575 obsadili turecké vojská tento hrad a tak sa celá Novohradská župa dostala pod tureckú nadvládu. Až do konca tureckej nadvlády, do 26. novembra 1593, boli obce povinné odvádzať poplatky a naturálie na vydržiavanie tureckej posádky. Z obdobia tureckého pustošenia sa nezachovali podrobnejšie zápisy o Lovinobani. V roku 1595 zdedil obec po Bálintovi Balašovi Žigmund Balaša. Od roku 1598 sa obec dostala späť pod vládu rodiny Losonczyovcov.

HISTORICKÝ VÝVOJ OBCE V 17. A 18. STOROČÍ:

Na prelome 17. a 18. storočia písomné pramene dôkladnejšie ako predtým odrážali majetkové pomery v obci. Dokonalý obraz o domácnostiach v Lovinobani a ich majetkových pomeroch získavame z dikálneho súpisu z roku 1707, v tejto pamiatke administratívno-právneho charakteru sú rozpísané jednotlivé domácnosti a vzhľadom na výšku a veľkosť ich majetku sa v závere súpisu pri každej rodine udáva i výška daňového poplatku v dikách. Obec mala vo vlastníctve jeden mlynský kameň a pivovar s jedným pivovarníkom. Z roku 1734 pochádza ďalší zápis o budovaní mlyna, resp. jeho zdokonalení vybudovaním novej studne a zrubu. Z toho vyplýva, že v hospodárskom živote obce mal mlyn dôležité postavenie.

Podľa prvého sčítania obyvateľstva v Uhorsku v rokoch 1784 – 1787, žilo v Lovinobani 730 obyvateľov v 132 rodinách byvajúcich v 72 domoch.

SITUÁCIA V 19. A 20. STOROČÍ:

Okrem kultúrnej sféry treba v súvislosti s hospodárskym vývojom obce Lovinobaňa spomenúť v 40-tych rokoch 19. storočia i drevený pivovar, ktorý však neskôr zhorel a viac ho už neobnovili. Nachádzal sa v oblasti neskorších Vitálišových hospodárskych budov, na mieste, kde bola v 60-tych rokoch minulého storočia strojová a traktorová stanica. V polovici 19. storočia žili v obci 4 debnárske rodiny. Na prelome 1. a 2. polovice 19. storočia boli v obci i garbiari. Ku koncu 19. storočia však garbiarstvo zaniklo. Začiatkom 20. storočia bolo z remesiel rozšírené obuvníctvo a čižmárstvo. Spomína sa aj fajkár, tkáč, haviar.

Okolo roku 1885 sa v obci spomínal i Mandlov liehovar a pálenica slúžiaca na výrobu borovičky. Liehovar neskôr zanikol, pálenica však ešte v roku 1910 bola v činnosti. Napriek tomu, že Lovinobaňa ležala na významnej komunikácii z Lučenca do Banskej Bystrice, na ktorej už 1. marca 1706 otvorili prepravu cestujúcich a pošty, otvorenie poštovného úradu v obci Lovinobaňa súviselo až so zavedením železničnej dopravy na trase Lučenec – Zvolen v roku 1872. Lovinobanský poštový úrad otvorili v roku 1873 a mal okrem svojho poštovného priečinka ďalšie dva: pre Mýtne a Divin. Zároveň bol v obci i notársky úrad.

9. júna 1874 vypukol v obci požiar, pri ktorom zhorela cirkevná škola, fara, časť kostolnej veže a okolité hospodárske i obytné stavby.

V 70-tych rokoch 19. storočia sa v miestach medzi železničnou traťou a centrom obce spomína 1. lovinobanská vápenka, v ktorej vypaľovali surovinu z blízkeho lomu v Ružinej.

V obci Lovinobaňa sa dodnes zachovala pečať z roku 1667 s nápisom: SIGIL: TOTE: COMUNIT: OPIDI: LOVINOBANENSIS štít po oboch stranách dopĺňa rozdelený letopočet 16 - 67. Priemer pečate je 31 mm. V centre pečate je renesančný štít, vnútri ktorého z trojvršia vyrastajú banícke insignie: sprava kopáč, dvojstranné kladivo je v strede, sekera vľavo. Tri prvky umiestnené v štíte lovinobanskej pečate sú ojedinelým zjavom v slovenskej sfragistike. Nad štítom pečate je kráľovská koruna, ktorá však z heraldického hľadiska nemá funkciu a symbolizuje iba snahu nadniesť význam obce. Letopočet 1667 na pečati pravdepodobne označuje rok, v ktorom bola obec Lovinobaňa zbavená povinnej vojenskej služby remeselníkov.

Na jeseň 1938 dochádza k rozbitiu ČSR a južnú časť okresu Lučenec začiatkom novembra 1938 obsadila horthyovská armáda, Lovinobaňa sa stala okresným sídlom. 24. septembra 1938 bola následkom stupňovania agresie proti Československu vyhlásená všeobecná mobilizácia záložných jednotiek do Československej armády. 1. septembra 1944 vzniká v Lovinobani Revolučný národný výbor a Okresný revolučný národný výbor. Medzi prvé a najdôležitejšie rozhodnutia ORNV a RNV patrilo ustanovenie národnej milície a uskutočnenie mobilizácie. 30. a 31. augusta prišli do obce prví slovenskí a sovietskí partizáni.

Občania ich prijímali s láskou. Dňa 22.10.1944 bolo SNP čiastočne porazené. 28. januára 1945 v obci ostalo iba niekoľko nemeckých vojakov, ktorí vyhodili uprostred dediny cestný most. Výbuch poškodil aj okolité domy. Za krátky čas dedinu oslobodila Červená armáda.

V povojnových rokoch začína rozvoj obce, na ktorom nesie zásluhu predovšetkým rozvoj magnezitových závodov, ktoré okrem toho, že poskytli ľuďom zamestnanie v rámci sociálnej politiky, dali vystavať sídlisko, materskú školu, kultúrny dom a ďalšie objekty.

V roku 1971 bola k obci Lovinobaňa pričlenená obec Uderiná.

POL'NOHOSPODÁRSTVO v LOVINOBANI:

Pol'nohospodárstvo v Lovinobani sa kombinovalo s prácou v neďalekom magnezitovom závode alebo s prácou pri železnici. Pokusy založiť družstvo v Lovinobani sa datujú už do roku 1950, ale založiť JRD sa ešte nepodarilo. Podpisovanie prihlášok do JRD sa dialo slávnostným spôsobom na MNV. Výsledkom bolo začiatkom augusta 1952 založenie JRD. V jeseni roku 1958 vstúpilo do JRD 22 nových družstevníkov a tým sa JRD stalo až na 4 – 5 roľníkov prakticky celoobecným družstvom, ktoré obhospodarovalo 456 ha pôdy, z toho bolo 140 ha lúk. Najradikálnejší bol zásah do úpadkového JRD z rozhodnutia vyšších straníckych orgánov ako aj Okresnej poľnohospodárskej správy v Lučenci. Zaostávajúce JRD v Lovinobani sa pričlenilo k Štátnemu majetku v Lučenci. V okolí Lovinobane ani ostatné JRD nevykazovali dobrú prácu a tak dňom 1.1.1965 sa z jednotných roľníckych družstiev vytvára celok pod názvom Štátny majetok, n. p., v Lovinobani. Vznikom štátneho majetku bola založená aj závodná autodoprava.

Štátny majetok v Lovinobani si ako poľnohospodársky podnik svoje poslanie úspešne plnilo. Z roka na rok sa to prejavovalo v úspešnom plnení plánovaných úloh a tým jeho hospodársky a politický význam pri existencii silného družstevného sektora neklesol ani v 90-tych rokoch. Reštrukturalizáciou poľnohospodárstva a vznikom súkromných spoločností vyvíjajúcich poľnohospodársku činnosť však nastavená latka kvality nebola dosahovaná a dochádza k roztriešteniu vybudovanému poľnohospodárskemu podniku na menšie spoločnosti.

TRADÍCIA MAGNEZITOVÉHO PRIEMYSLU:

Tradícia magnezitového priemyslu sa v obci Lovinobaňa začína v roku 1923, keď Západočeské továrne začali s výstavbou prvého závodu. Počas jeho výstavby sa začala budovať aj lanovka na dovoz magnezitovej rudy z bane Ružiná. V roku 1924 produkovali dve pece slinok a do roku 1931 bola dokončená prvá tunelová pec a lisovňa. V roku 1928 bol závod rozšírený

Počas obdobia 2. svetovej vojny, po vzniku Slovenského štátu sa Západočeské továrne stali tzv. "cudzou spoločnosťou", čo viedlo k dosadeniu Slovákov na vedúce miesta. Počas tohto obdobia bol riaditeľom magnezitky v Lovinobani Ing. Groh, ktorý bol vládny dôverníkom Západočeských tovární. V roku 1942 sa začala budovať druhá tunelová pec a prístavba lisovne, čo bolo predpokladom pre zvyšovanie produkcie závodu. Ku koncu 2. svetovej vojny a následnému ústupu nemeckých vojsk sa mali stroje a zariadenia demontovať a previezť do Nemecka.

28. januára 1945 bola Lovinobaňa oslobodená a závod v Lovinobani sa stal najväčším magnezitovým závodom na Slovensku a jediným s uceleným výrobným programom aj vďaka ukrytým súčiastkam, ktoré sa podarilo zachrániť pred Nemcami. V roku 1945 vyšla vyhláška Ministerstva priemyslu o znárodnení jednotlivých podnikateľských spoločností a tak vznikli Slovenské magnezitové závody (SMZ) národný podnik so sídlom v Bratislave.

Dňa 1. augusta 1949 preložilo Ministerstvo priemyslu v Prahe sídlo podniku SMZ z Bratislavy do Lovinobane a závod Lovinobaňa určili ako základný závod národného podniku. SMZ n. p. počas tohto obdobia zaznamenával prudký rozmach a zvyšovanie produkcie výrobkov.

V rámci privatizácie majetku SMZ n. p. prešla časť majetku SMZ n. p. v Lovinobani dňa 9. februára 1996 do súkromného vlastníctva. Vznikla tak nová spoločnosť SLOVMAG Lovinobaňa, a. s., ale z dôvodu vysokej zadĺženosti podľa uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 2. októbra 1997 bol na majetok spoločnosti SLOVMAG Lovinobaňa, a. s., vyhlásený konkurz. Tento odkúpila spoločnosť LOVINIT, a. s., ktorá bola založená 19. augusta 1997. Od tohto obdobia závod na výrobu magnezitových stavív v Lovinobani vystupuje pod názvom LOVINIT, a. s., Lovinobaňa. Privatizáciou národného podniku a jeho transformáciou na súkromnú spoločnosť závod viac utrpel ako získal. Počas obdobia 1990 – 2005

sa viac krát sa menila vlastnícka štruktúra, nastával pokles výroby, znižovanie zamestnanosti v obci a v roku 2006 sa posledne menovaná spoločnosť dostala do konkurzu a ukončila svoju činnosť. Obec Lovinobaňa sa tak stala jadrom hladovej doliny v údolí Krivánskeho potoka.

2. 2. 3. 1 Kultúrno-historický potenciál obce

Kultúrno-historický potenciál obce tvoria a predstavujú stavebné pamiatky, historické budovy, príp. tradované aktivity a kultúrno-spoločenské udalosti, ktoré svojim obsahom, charakterom a historickou podstatou tvoria podstatu ich využitia pre rozvoj obce do budúcnosti. Ide o nasledovné stavebné objekty v obci Lovinobaňa:

Zo zástavby 19. storočia sa v obci ojedinele zachovali **zrubové trojpriestorové domy**, omazané a obielené pod valbovou strechou pôvodne so slamenou krytinou. Šopa a maštal' sú pod spoločnou strechou radené za obytnou časťou. Väčšina zástavby obce Lovinobaňa je murovaná z konca 19. a z prvej polovice 20. storočia.

Kultúrnou pamiatkou zapísanou v štátnom zozname pamiatok je evanjelický kostol postavený v neskorom klasicistickom štýle v roku 1863, na mieste staršieho gotického kostola, ktorého náčrt sa pred zhorením zachoval v archíve fary.

Obr. č. 3 – Evanjelický kostol v Lovinobani

Neskorý klasicistický evanjelický kostol je jedna sieňová stavba s polkruhovo zakončeným oltárnym priestorom a predstavanou vežou. V interiéri je stavba zaklenutá pruskými klenbami a medziklenbovými pásmi. **Nad vchodom je murovaná organová ompora** s tromi segmentovými arkádami, podklenutá plytkými pruskými klenbami. Fásada ma klasicistickú úpravu. **Oltár je klasicistický z roku 1860**, pričom murovaná oltárna architektúra na spôsob portika s trojuholníkovým tympanónom a ústredným obrazom Krista na mori od p. Bohúňa je tiež z tohto istého roku (1860). **Kazateľnica** je neoklasicistická a pochádza z čias stavby kostola.

V roku 1993 bol postavený nový rímsko-katolícky kostol. Pozostáva z jednej sieňovej stavby s polkruhovým zakončením. Za kostolom je postavená veža v modernom stavebnom štýle 90-tych rokov 20. storočia. Súčasne so stavbou kostola bola postavená aj fara pre farára, čím obec má dve farnosti – evanjelickú a rímsko-katolícku.

Obr. č. 4 – Letecký pohľad na obec s dominantami – obidva kostoly

Obr. č. 5 – Rímsko-katolícky kostol

ČASŤ UDERINÁ:

V časti Uderiná sa nachádza z roku 1837 **evanjelický kostol** postavený v neskorom románskom štýle ako obdĺžniková stavba, pred ktorou je vysunutá veža kostola. Jej stavba sa tiež previedla v románskom štýle. **Drevený oltár** bol v roku 1972 dôsledkom zlého stavu vymenený za nový. Organ pochádza z roku 1837. Na novom oltári je obraz Pána prichádzajúci do príbytku márnotravného colníka. **Pôvodné staré obrazy** sa nachádzajú v kostole na bočných stenách. Sú od neznámeho maliara.

Na protiláhlej strane evanjelického kostola je postavený v roku 2004 nový rímsko-katolícky kostol so zabudovanou chladiacou mrazničkou pre uloženie mŕtveho pred jeho pochovaním.

2. 2. 3. 2 Heraldické znaky obce

Historický symbol obce Lovinobaňa poznáme podľa erbového pečatidla z r. 1667 s kruhopisom SIGIL(lum) TOTE COM(m)UNITATIS OP(p)IDI LOVINABENANSIS (t. j. „pečať celej obce mestečka Lovinobanského“) v strede pečatného poľa medzi rozdeleným kruhopisom 16 67 je korunou prevýšený erb, v ktorom sú na trojvrší postavené vejárovito rozložené banické nástroje – sekera, bicie kladivo a rozpájacie kladivo.

Erb, pečať a vlajka tvoria trojicu základných symbolov obce. Na tvorbu každého z nich sa vzťahujú osobitné heraldické (náuka o erboch), vexilologické (náuka o vlajkách) a sigilografické (náuka o pečatiach) zákonitosti, pravidlá a zvyklosti.

V európskej štátnej, mestskej i obecnej heraldike poznáme mnoho pozoruhodných hovoriacich erbov, vyjadrujúcich názov svojho nositeľa. Sú založené na pôvodnej heraldickej myšlienke obrazom vyjadriť meno. Je napokon známe, že meno, erb, či vlajka sú vo svojej podstate len rôznymi formami vyjadrenia toho istého obsahu. Na ilustráciu môžeme uviesť niekoľko príkladov hovoriacich erbov, tak napríklad Monako, či Mníchov majú vo svojich znakoch mnícha, Lyon leva, Turín tura, Oxford vola, Florencia kvet (fiore – kvet), z našich miest a obcí majú Levice a Levoča vo svojich erboch levov, Turany a Stará Turá turov, Žarnovica žarnov, Chmeľnica a Chmeľovec chmeľ, Sebechleby i Horné Chlebany chlieb, Lúky kosca, Rybany a Mutné ryby, Hrušovany hrušku.... Ak máme spomenúť niektoré erby miest a obcí s hovoriacim symbolom stromu, môžu nám ako napríklad poslúžiť erby Dubnice, či Dubodielu duby, Brezovej pod Bradlom, ale aj Podbrezovej s brezou, Lipán so siedmimi lipami a viaceré ďalšie. Podobne aj Nová Baňa, Banská Belá, Štiavnické Bane, Kremnické Bane, Rimavská Baňa, či Banská Štiavnica majú vo svojich erboch banické náradie. Vo všetkých prípadoch ide o pozoruhodné erby, ktorým nechýba potrebný heraldický vtip. Sú navyše ľahko zapamätateľné a to tiež nie je zanedbateľná výhoda.

S ohľadom na heraldické pravidlá erbovej tvorby, podľa ktorých je potrebné v erbe klásť kov na farbu, či farbu na kov, je vzhľadom na obsahovú náplň erbu najvhodnejšie sfarbenie vrchy zelené, banické nástroje čierne a štítové pole strieborné.

Erb obce Lovinobaňa má teda túto podobu:

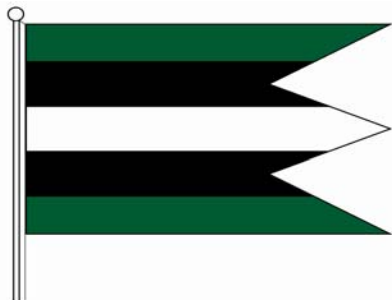
V striebornom štíte zo stredného vrška zeleného trojvršia vejárovito vyrastajúce čierne nástroje – uprostred kladivo, vľavo sekera a vpravo kopáč – všetky na čiernych násadách (čelný pohľad na erb).

Znamenie je vložené do dolu zaobleného, tzv. neskorogotického, či tiež španielskeho heraldického štítu. I keď sa v heraldickej tvorbe minulosti používali rôzne tvary štítov, tento je v našej erbovej tvorbe najobvyklejší, používa sa vo všetkých heraldických katalógoch s erbmi miest a obcí, a teda pri publikovaní erbu obce Lovinobaňa v heraldických publikáciách ho nebude potrebné znovu upravovať.

V zmysle heraldickej konvencie bude možné zlatú podľa potreby zamieňať aj žltou a strieborná bielou, pričom sa však bude vždy popisovať ako zlatá a strieborná.

Pri čierno – bielom vyjadrení farieb sa zelená vyjadří šikmým šrafovaním, čierna ako plná alebo mrežovaná a strieborná ostáva voľná.

Vlajka obce Lovinobaňa pozostáva z piatich pozdĺžnych pruhov vo farbách zelenej, čiernej, bielej, čiernej a zelenej. Vlajka má pomer strán 2:3 a ukončená je tromi cípmi, t. j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu.

Pečať obce Lovinobaňa je okrúhla, uprostred s obecným symbolom a kruhopsom OBEC LOVINOBAŇA. Pečať má priemer 35 mm, čo je v súlade s domácimi zvyklosťami a predpismi o používaní pečiatok s obecnými symbolmi.

Od spomenutých troch základných symbolov možno odvodiť ďalšie.

Zástava obce Lovinobaňa má podobnú kompozíciu ako obecná vlajka. Pomer jej strán však nie je záväzne stanovený, čo znamená, že zástava môže byť aj dlhšia.

Krátka zástava obce Lovinobaňa je tiež pruhová, je však svojou dlhšou stranou pripojená k žrdi. Je vhodná najmä na hromadnú vlajkovú výzdobu obce.

Koruhva obce Lovinobaňa predstavuje zvislý typ obecnej zástavy, pri ktorej je textil pripojený k priečnemu rahnu, spolu s ktorým sa vztyčuje na stožiar.

Znaková zástava obce Lovinobaňa má podobu takmer štvorca, jej výška sa však v skutočnosti rovná (proporčne) výške erbu a šírka jeho šírke. Erbové znamenie je to rozvinuté do celej plochy textilu.

Kombinovaná, alebo tiež „veľká“ koruhva obce Lovinobaňa predstavuje spojenie koruhvy so znakovou zástavou, ktorá sa pridáva k priečnemu rahnu do hornej časti zástavy.

Štandarda starostu obce Lovinobaňa má medzi ostatnými symbolmi obce osobitné postavenie. Je vlajkou starostu, jedným z odznakov jeho úradu. Podobá sa znakovkej zástave, je však doplnená o lem vo farbách obce. Rozdiel je tiež v tom, že kým znaková zástava môže byť zhotovená v mnohých exemplároch, štandarda existuje spravidla len v jednom vyhotovení a býva tiež zhotovená s luxusnejšou technikou.

2. 3 Demografický vývoj a štruktúra obyvateľov obce

2. 3. 1 Historický vývoj počtu obyvateľov obce

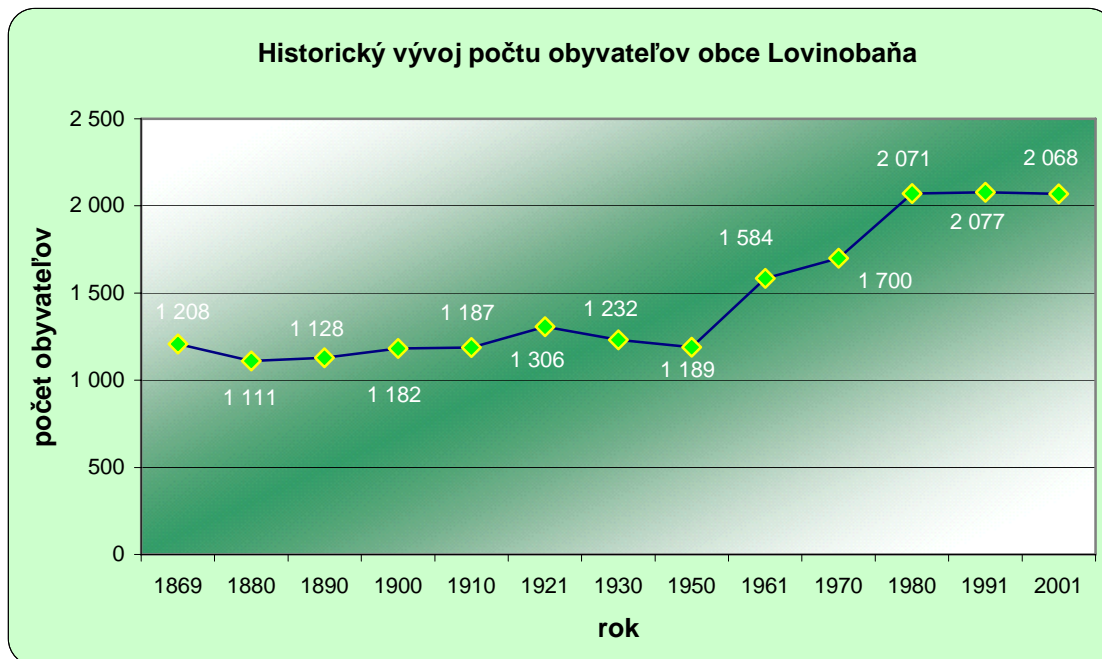
historický vývoj počtu obyvateľov			
rok	počet obyvateľov	rok	počet obyvateľov
1869	1 208	1950	1 189
1880	1 111	1961	1 584
1890	1 128	1970	1 700
1900	1 182	1980	2 071
1910	1 187	1991	2 077
1921	1 306	2001	2 068
1930	1 232		

Tab. č. 2 – Historický vývoj počtu obyvateľov obce Lovinobaňa

Na základe uvedeného prehľadu charakterizujúceho vývoj počtu obyvateľov obce Lovinobaňa v období od roku 1869 po súčasnosť (r. 2006 – 2084 obyvateľov) (tab. č. 1) možno konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce má s výnimkou malých výkyvov rastúcu tendenciu. Počas necelej prvej polovice

sledovaného obdobia (r. 1869 – r. 1950) počet obyvateľov mal relatívne stály charakter. Až v druhej polovici 20. storočia (po r. 1950), tzn. rozvojom magnezitového priemyslu v obci a tvorbou nových pracovných príležitostí pre miestnych obyvateľov nastáva rast počtu obyvateľov. V rozpätí rokov 1961 – 1980 celkový počet vzrástol o takmer 500 obyvateľov. Podľa porovnania výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov v rokoch 1991 a 2001 nastal mierny pokles obyvateľov (o 9 obyvateľov), pričom porovnanie dvoch období predtým (1980 – 1991) predstavoval nárast obyvateľov o 6 obyvateľov. Celkovo podľa počtu obyvateľov obce Lovinobaňa v súčasnosti (2101) možno teda hovoriť o tendencii rastu počtu obyvateľov obce Lovinobaňa. Prehľad vývoja počtu obyvateľov obce v čase prezentuje nasledovný graf č. 1.

Graf č. 1 – Historický vývoj počtu obyvateľov obce Lovinobaňa

2. 3. 2 Stav a pohyb obyvateľstva obce v rokoch 2000 – 2005

Vychádzajúc z vyššie uvedenej podkapitoly je zřejmé, že v období od roku 1869 do roku 2001, teda keď bolo posledné oficiálne sčítanie obyvateľov, domov a bytov, počet obyvateľov v obci Lovinobaňa vzrástol. V nasledovných prehľadoch uvádzame jeho vývoj na báze rozdelenia podľa pohlavia a vplyv na tento vývoj vzhľadom na migráciu, resp. prirodzené pohyby obyvateľstva spôsobené narodeniami a úmrtiami v horizonte rokov 2000 – 2005.

stav počtu obyvateľov v obci Lovinobaňa v rokoch 2000 - 2005									
rok	stav k 1.1.			stredný stav			stav k 31.12.		
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
2000	2 062	1 002	1 060	2 061	993	1 068	2 060	984	1 076
2001	2 060	984	1 076	2 067	983	1 084	2 078	987	1 091
2002	2 078	987	1 091	2 064	975	1 089	2 085	986	1 099
2003	2 085	986	1 099	2 099	994	1 105	2 090	999	1 091
2004	2 090	999	1 091	2 081	994	1 087	2 101	1 008	1 093
2005	2 101	1 008	1 093	2 098	1 008	1 090	2 073	994	1 079

Tab. č. 3 – Vývoj počtu obyvateľov v obci Lovinobaňa v rokoch 2000 – 2005

Na základe tabuľky č. 3 vidíme, že počet obyvateľov v obci Lovinobaňa má **po roku 2001 rastúcu tendenciu**. Výnimku tvorí len rok 2005, keď v porovnaní s predchádzajúcim rokom nastal **pokles počtu obyvateľov o 28 občanov** (z 2 101 na 2 073). Vplyv na tento pohyb má samozrejme úmrtnosť, ale aj migrácia obyvateľstva. Nesúlad medzi ukazovateľmi počtu obyvateľov v roku 2001 v tab. č. 2 a 3 je

spôsobený tým, že údaj z roku 2001 v tab. č. 2 vychádza z aktuálneho stavu počtu obyvateľov registrovaného pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov, kým údaje v tab. č. 3 predstavujú stavy v počte obyvateľov na začiatku roka, resp. na jeho konci.

prirodzený pohyb obyvateľov v obci Lovinobaňa v rokoch 2000 - 2005									
rok	živonarodení spolu			zomrelí spolu			prír. prír. (-úbyt.)		
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
2000	22	11	11	37	19	18	-15	-8	-7
2001	19	6	13	18	12	6	1	-6	7
2002	27	10	17	23	14	9	4	-4	8
2003	23	13	10	31	8	23	-8	5	-13
2004	23	15	8	25	15	10	-2	0	-2
2005	30	14	16	29	18	11	1	-4	5

Tab. č. 4 – Prirodzený pohyb obyvateľov v obci Lovinobaňa v rokoch 2000 – 2005

Z hľadiska prirodzeného pohybu obyvateľov obce Lovinobaňa za posledných sledovaných 6 rokov (2000 – 2005) bol najvyšší úbytok počtu obyvateľov zaznamenaný v roku 2000, keď umrelo až 37 obyvateľov obce, kým len 22 sa narodilo. Podobná situácia bola aj v roku 2003 (-8), keď zomrelých bolo 31 a narodených len 23. Na druhej strane v roku 2005 prišlo k minimálnemu rastu – o 1 obyvateľa, pričom narodených bolo 30 a zomrelých 29. Všeobecne na základe uvedenej tabuľky možno povedať, že z hľadiska prirodzeného pohybu obyvateľov v obci Lovinobaňa viac ubúda mužov ako žien.

Komplexný vývoj počtu obyvateľov dotvára prehľad jeho pohybu na základe migrácie – prisťahovanie, resp. vystaňovanie (tab. č. 5)

pohyb obyvateľstva sťahovaním a celkový prírastok podľa pohlavia v rokoch 2000 - 2005													
rok	prisťahovalí spolu			vystaňovalí spolu			prír. (-úbyt.) sťah.			celk. prír. (-úbyt.)			
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	
2000	28	13	15	32	13	19	-4	0	-4	-19	-8	-11	
2001	51	24	27	34	15	19	17	9	8	18	3	15	
2002	35	20	15	32	17	15	3	3	0	7	-1	8	
2003	41	22	19	28	14	14	13	8	5	5	13	-8	
2004	50	25	25	37	16	21	13	9	4	11	9	2	
2005	15	-	-	44	-	-	-29	-10	-19	-28	-14	-14	

Tab. č. 5 – Pohyb obyvateľov v obci Lovinobaňa v rokoch 2000 – 2005 sťahovaním a celkový prírastok podľa pohlavia

V období rokov 2000 – 2005 sa do obce Lovinobaňa najviac ľudí prisťahovalo v roku 2001 (51) a v roku 2004 (50). Na druhej strane najviac ľudí sa v týchto rokoch aj vystaňovalo (34, resp. 37), čiže migračná činnosť bola aktívna s pozitívnym dopadom na rast počtu obyvateľov. Porovnateľný efekt priniesol aj rok 2003 (+13). Negatívny výsledok migračných aktivít obyvateľov obce Lovinobaňa bol v roku 2005, keď sa prisťahovalo 15 obyvateľov a vystaňovalo až 44 (výsledok -29). Spolu tieto migračné vplyvy s prirodzenými úbytkami obyvateľstva v čase dotvárajú štruktúru počtu obyvateľov Lovinobaňa. V uvedenej tabuľke č. 5, v jej poslednej časti sú uvedené sumárne prepočty celkových prírastkov, resp. úbytkov vplyvom migrácie a prirodzeného pohybu obyvateľov obce Lovinobaňa (vyznačená časť korešponduje s tab. č. 3 – Stav počtu obyvateľov obce Lovinobaňa v rokoch 2000 – 2005 (jej koncoročné stavy).

2. 3. 3 Veková štruktúra obyvateľstva

Veková štruktúra obyvateľov predstavuje rozdelenie obyvateľov obce Lovinobaňa podľa ich príslušnosti do jednotlivých vekových skupín podľa pohlavia. V poslednom štatisticky sledovanom roku (2005 – k 31.12.) bola uvedená štruktúra nasledovná:

vek. skupina	pohlavie			%
	muži	ženy	spolu	
spolu	994	1 079	2 073	100,00
0 – 14	185	190	375	18,09
15 – 19	72	90	162	7,81
20 – 34	279	234	513	24,75
35 – 49	219	224	443	21,37
50 – 64	166	171	337	16,26
65 – 79	60	136	196	9,45
80 a viac	13	34	47	2,27

Tabuľka č. 6 – Veková štruktúra obyvateľov podľa vekových skupín

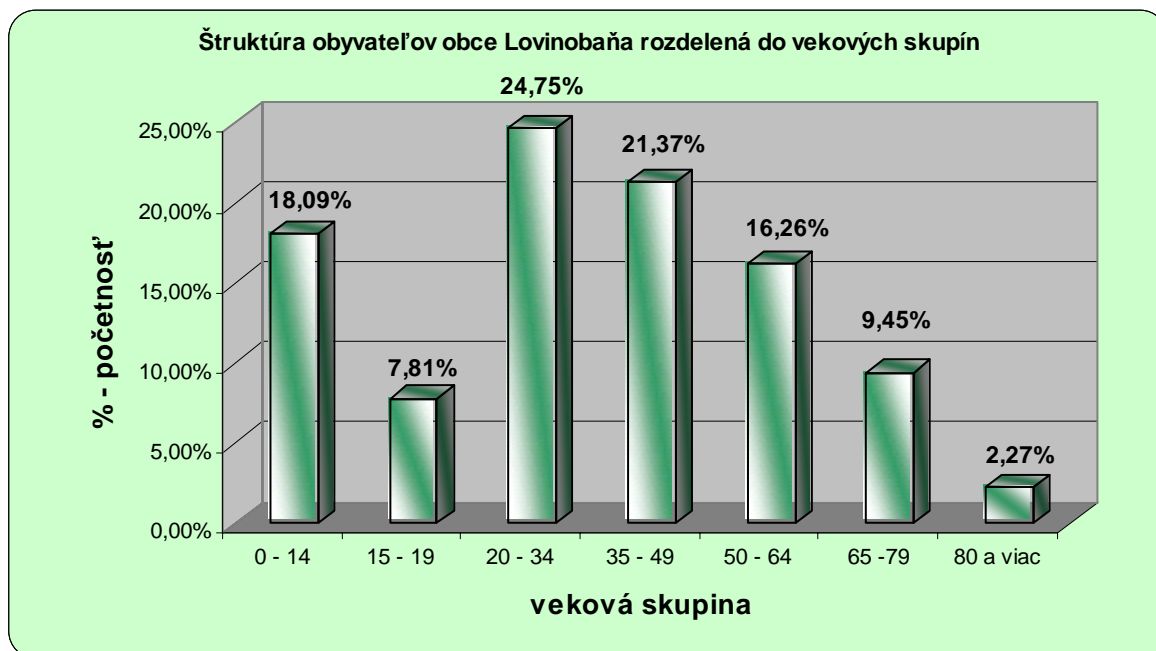
vek. skupina	pohlavie			%
	muži	ženy	spolu	
0 – 17	225	237	462	22,29
18 a viac	769	842	1 611	77,71

Tabuľka č. 7 – Veková štruktúra obyvateľov rozdelená do dvoch skupín podľa veku dospelosti

štruktúra	muži (v %)	ženy (v %)	spolu (v %)
0 - 14	18,61	17,61	18,09
15 – 59 muži / 54 ženy	70,02	56,81	63,15
60 a viac muži / 55 a viac ženy	11,37	25,58	18,76

Tabuľka č. 8 – Veková štruktúra obyvateľov podľa produktivity veku

Ako vidieť v tabuľke č. 6, **najviac obyvateľov** obce Lovinobaňa bolo **k 31. 12. 2005 vo veku 20 – 34 rokov (takmer 25% obyvateľov)**, teda v silne produktívnom veku, pričom aj vo veku 35 – 49 rokov je viac ako 21%. Takmer 1/5 obyvateľov obce Lovinobaňa predstavuje deti základnej školskej dochádzky (0-14 rokov), čo predstavuje značný predpoklad rozvoja obce z hľadiska ľudských zdrojov. Uvedené hodnoty prezentuje graf č. 2.

Graf č. 2 – Štruktúra obyvateľov obce Lovinobaňa podľa vekových skupín

Z hľadiska rozdelenia obyvateľov jednotlivých vekových skupín **podľa pohlavia obyvateľov**, je to relatívne vyrovnané, pričom **značné rozdiely sú vo vekovej skupine 15 – 19 rokov** (o 18 viac žien ako mužov), ale aj **vo vekovej skupine 20 – 34** (o 45 viac mužov ako žien). V starších vekových skupi-

nách je viacej žien ako mužov – v skupine 50 – 64 o 5, v skupine 65 – 79 o 76 a v skupine 80 a viac rokov o 21 viac žien. Z uvedeného vyplýva, že vyššieho veku sa dožívajú viac ženy ako muži, pričom v mladšom veku je viac mužov ako žien.

Z celkového počtu obyvateľov obce Lovinobaňa bolo **1 611 dospelých, čo je 77,71%, detí a mládež bolo k 31. 12. 2005 22,29% (462 obyvateľov).**

Z hľadiska produktivity veku (tabuľka č. 8) najväčšiu skupinu tvoria muži od 15 do 59 rokov spolu so ženami do 54 rokov – cca 63,15%, čo predstavuje perspektívnu základňu pre rozvoj obce z hľadiska jej ľudských zdrojov. Celkové rozdelenie obyvateľov obce podľa tejto charakteristiky je optimálne – 18% predproduktívny vek, 18,8% poproduktívny vek.

Priemerný vek obyvateľov obce Lovinobaňa k 31. 12. 2005 bol **36,56 rokov**, pričom u žien to bolo 38,34 a u mužov 34,64 rokov, čo je odrazom uvedenej štruktúry a optimálneho zloženia obyvateľstva podľa veku.

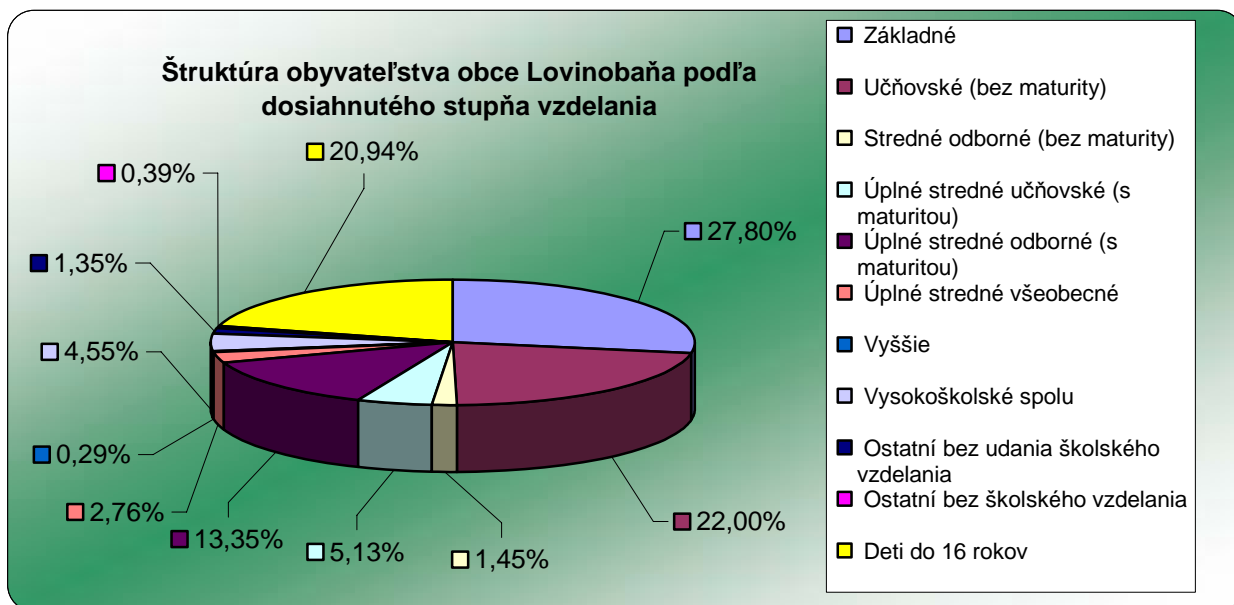
Index starnutia za obec bol k 31. 12. 2005 103,73, pričom muži dosiahli 161,08 a ženy 145,26.

2. 3. 4 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Štruktúra obyvateľstva podľa dosiahnutého stupňa vzdelania vychádza z posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2001. Jeho výsledky sú uvedené v tab. č. 9 a v grafe č. 3.

najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	muži	ženy	spolu	%
Základné	208	367	575	27,80
Učňovské (bez maturity)	293	162	455	22,00
Stredné odborné (bez maturity)	10	20	30	1,45
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	62	44	106	5,13
Úplné stredné odborné (s maturitou)	118	158	276	13,35
Úplné stredné všeobecné	20	37	57	2,76
Vyššie	3	3	6	0,29
Vysokoškolské spolu	53	41	94	4,55
<i>Vysokoškolské bakalárske</i>	3	3	6	0,29
<i>Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské</i>	47	36	83	4,01
<i>Vysokoškolské doktorandské</i>	3	2	5	0,24
<i>Vysokoškolské podľa zamerania:</i>				
- univerzitné	20	26	46	2,22
- technické	16	3	19	0,92
- ekonomické	5	4	9	0,44
- poľnohospodárske	9	7	16	0,77
- ostatné	3	1	4	0,19
Ostatní bez udania školského vzdelania	10	18	28	1,35
Ostatní bez školského vzdelania	1	7	8	0,39
Deti do 16 rokov	205	228	433	20,94
Spolu podľa SODB 2001	983	1 085	2 068	100,00

Tabuľka č. 9 – Štruktúra obyvateľstva podľa dosiahnutého stupňa vzdelania (SODB 2001)

Graf č. 3 – Štruktúra obyvateľstva obce Lovinobaňa na základe dosiahnutého stupňa vzdelania

Na základe údajov získaných pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 **najpočetnejšiu skupinu obyvateľov** obce Lovinobaňa z hľadiska dosiahnutého stupňa vzdelania predstavujú občania **so základným vzdelaním (27,80%)**. Druhou najväčšou skupinou sú občania **s učňovským vzdelaním bez maturity (22%)**. **13,35%** obyvateľov obce Lovinobaňa malo v sledovanom roku **úplné stredoškolské vzdelanie s maturitou**. **Vysokoškolské vzdelanie** malo **94 obyvateľov** obce (4,55%), najviac univerzitné, technické a poľnohospodárske. Detí s neukončenou povinnou školskou dochádzkou (do 16 rokov) bolo v roku 2001 v obci celkovo 433, t.j. 20,94%. **Takmer 50% obyvateľov** so základným a učňovským bezmaturitným vzdelaním (27,8% + 22%) dáva predpoklad k potrebe rozvoja ľudských zdrojov v obci za účelom hlavne rozšírenia ich odborností, vedomostí a zručností (napr. rekvalifikačnými kurzami).

2. 3. 5 Vierovyznanie

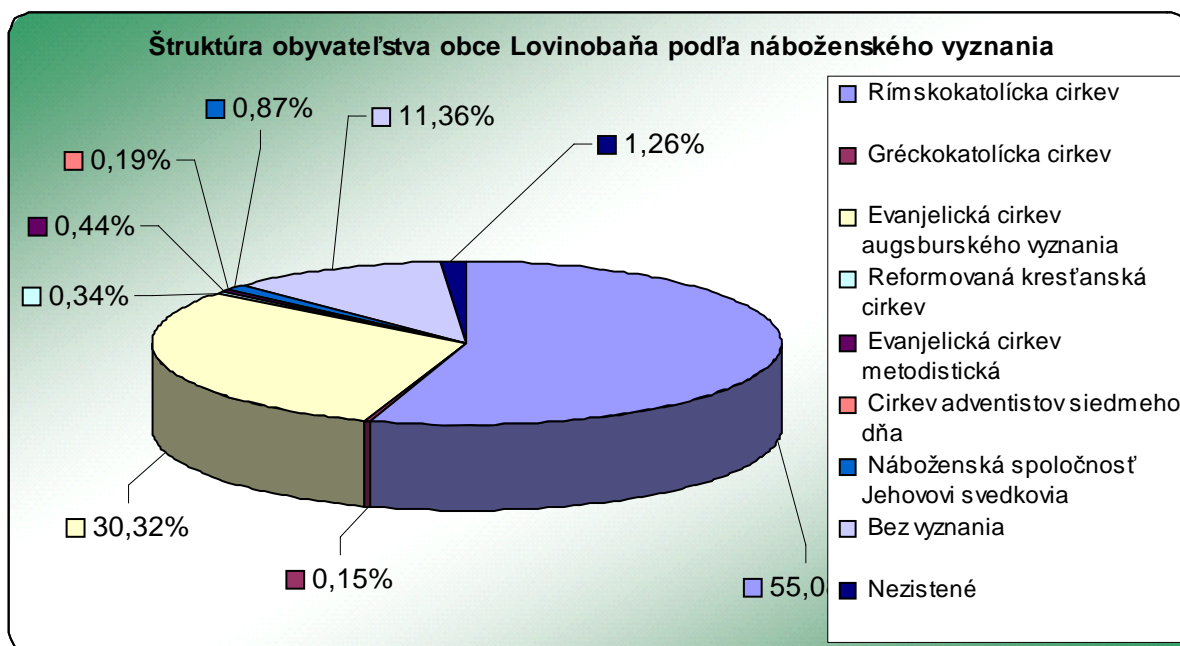
V rámci členenia obyvateľstva obce Lovinobaňa na základe príslušnosti jej obyvateľov k vierovyznaniu sa v obci v roku 2001 vyskytli nasledovné vierovyznania (tabuľka č. 10 – porovnanie s výsledkami SODB v roku 1991).

náboženské vyznanie / cirkev	muži 2001	ženy 2001	spolu 2001	% 2001	% 1991
Rímskokatolícka cirkev	550	589	1 139	55,08	45,45
Gréckokatolícka cirkev	3	0	3	0,15	0,10
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	264	363	627	30,32	30,09
Reformovaná kresťanská cirkev	3	4	7	0,34	0,53
Evanjelická cirkev metodistická	4	5	9	0,44	
Cirkev adventistov siedmeho dňa	1	3	4	0,19	
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	10	8	18	0,87	
Bez vyznania	136	99	235	11,36	8,81
Nezistené	12	14	26	1,26	15,02
Spolu	983	1 085	2 068	100,00	100,00

Tabuľka č. 10 – Štruktúra obyvateľstva obce Lovinobaňa podľa vierovyznania v rokoch 1991 a 2001 (podľa SODB)

Štruktúru obyvateľstva obce Lovinobaňa podľa náboženského vyznania v roku 2001 charakterizuje nasledovný graf č. 4.

Graf č. 4 – Štruktúra obyvateľstva obce Lovinobaňa podľa príslušnosti k náboženskému vyznaniu (SODB 2001)

Vychádzajúc z uvedenej tabuľky č. 10 a údajov zo sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 najviac obyvateľov obce Lovinobaňa (viac ako 1/2) je rímsko-katolíckeho vyznania. Menšiu skupinu (30,32%) tvoria občania s príslušnosťou k vyznaniu evanjelickému. Bez vyznania je 11,36% obyvateľov (235). Ostatné zistené príslušnosti k vierovyznaniu predstavuje nepatrné skupinky obyvateľov obce Lovinobaňa (vid' graf č. 4).

V porovnaní s predchádzajúcim štatistickým SODB v roku 1991 nastali zmeny v uvedenej štruktúre, keď vzrástol počet obyvateľov s rímsko-katolíckym vyznaním o takmer 10%, pričom klesol o viac ako 13% podiel občanov nezisteného vyznania.

2. 3. 6 Národnostné zloženie obyvateľstva

Podľa posledného štatistického sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 je v obci Lovinobaňa z hľadiska národnostného zloženia 96,66% obyvateľov slovenskej národnosti. V porovnaní so sčítaním obyvateľov, domov a bytov v roku 1991 bol zaznamenaný nárast o 1,38%, pričom pokles nastal pri rómskej národnosti (o 1,34%). Okrem toho za sledované obdobie 10 rokov (1991 – 2001) vzrástol podiel občanov maďarskej národnosti (o 1 občana). Porovnanie prezentuje tab. č. 11.

ukazovateľ/počet obyvateľov rozdelenie podľa národnosti	SODB 1991	SODB 2001
obyvateľstvo spolu - počet	2 077	2 068
muži - počet	1 014	983
ženy - počet	1 063	1 085
Slovenská národnosť v %	95,28	96,66
Maďarská národnosť v %	0,24	0,29
Rómska národnosť v %	3,76	2,42
Česká národnosť v %	0,58	0,39
Moravská národnosť v %	0,05	0,05

Tabuľka č. 11: Porovnanie štruktúry obyvateľstva obce Lovinobaňa podľa národnosti na základe výsledkov SODB v rokoch 1991 a 2001

2. 3. 7 Ekonomická aktivita obyvateľstva

2. 3. 7. 1 Zamestnanosť

Podľa posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 bolo v obci Lovinobaňa z celkového počtu obyvateľov 2068 ekonomicky aktívne činných 1 011 obyvateľov, teda ani nie 50%. Uvedené osoby boli činné v rôznych odvetviach. O ich štruktúre vypovedá tabuľka č. 12

odvetvie hospodárstva	ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho odchádza do zamestnania
Lovinobaňa				
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	35	18	53	6
Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	9	3	12	5
Rybolov, chov rýb	-	-	-	-
Ťažba nerastných surovín	5	1	6	2
Priemyselná výroba	207	131	338	57
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	14	1	15	10
Stavebníctvo	17	4	21	7
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	33	36	69	25
Hotely a reštaurácie	3	14	17	6
Doprava, skladovanie a spoje	25	19	44	23
Peňažníctvo a poisťovníctvo	-	-	-	-
Nehnuteľnosti, prenájom a obchodné služby, výskum a vývoj	7	9	16	13
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	29	26	55	21
Školstvo	12	35	47	22
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	7	25	32	25
Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	7	12	19	10
Súkromné domácnosti s domácim personálom	-	-	-	-
Exteritoriálne organizácie a združenia	-	-	-	-
EA bez udania odvetví	137	130	267	14
Spolu	547	464	1 011	246

Tabuľka č. 12: Štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva obce Lovinobaňa podľa SODB v roku 2001

Vychádzajúc z uvedenej štruktúry najviac obyvateľov v sledovanom roku pracovalo vo sfére priemyselnej výroby (338) ako aj v maloobchode a veľkoobchode (69) a najmenej v ťažbe nerastných surovín (6) a v lesníctve a ťažbe dreva (12). Uvedená štruktúra sa značne zmenila, nakoľko spoločnosť LOVINIT, a.s. ukončila svoju činnosť, čo bol podnik priemyselnej výroby.

Takmer ¼ ekonomicky aktívnych obyvateľov obce Lovinobaňa za prácou dochádzalo, pomerovo najviac z ekonomických oblastí ako zdravotníctvo, školstvo, doprava, skladovanie a obchod.

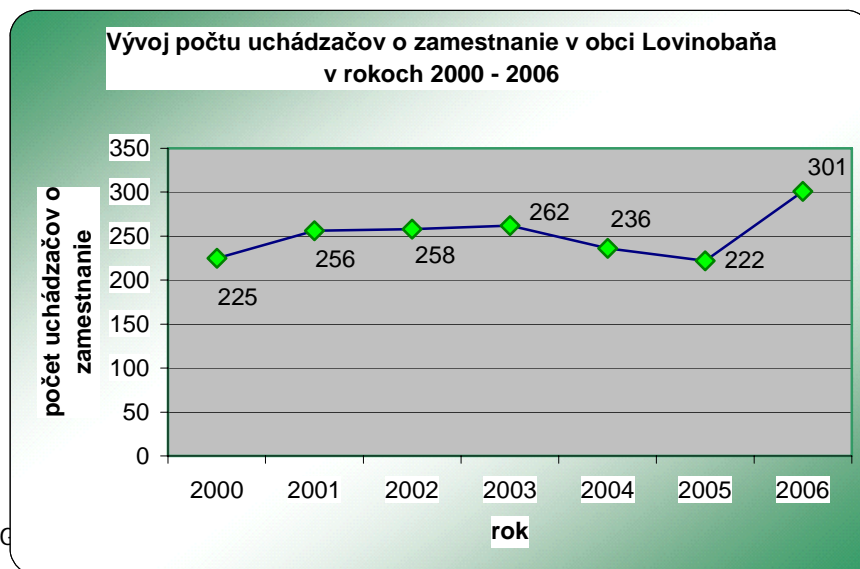
Rozdelenie obyvateľov podľa pohlavia a príslušnosti k jednotlivým oblastiam kopirovalo tradíciu, tzn. viac mužov bolo zamestnaných v priemyselnej oblasti a zväčša manuálnej práci (poľnohospodárstvo, lesníctvo, doprava, výroba a rozvod elektriky), kým viacej žien bolo zamestnaných v zdravotníctve, školstve, ale aj hoteloch, reštauráciách a maloobchode a veľkoobchode.

2. 3. 7. 2 Nezamestnanosť

rok	celkový počet uchádzačov o zamestnanie
2000	225
2001	256
2002	258
2003	262
2004	236
2005	222
2006	301

Tabuľka č. 13: Celkový počet uchádzačov o zamestnanie v obci Lovinobaňa

Graf č. 5: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v obci Lovinobaňa v rokoch 2000 - 2006

Nezamestnanosť je odrazom počtu uchádzačov o zamestnanie. Vývoj tohto počtu je závislý od ekonomicko-sociálnej situácie v celom regióne, tzn. od možností zamestnania sa. Počet uchádzačov o zamestnanie mal v obci Lovinobaňa – Uderiná za posledné sledované obdobie (2000 – 2006, zdroj: UPSVaR Lučenec) striedajúci charakter s klesajúcou tendenciou (r. 2004 – r. 2005) a rapidným nárastom v poslednom období, o čom svedčí aj nasledovný graf č. 5 resp. k nemu prislúchajúca tabuľka č. 13 (viď vyššie).

Podľa uvedených údajov v poslednom sledovanom roku (2006) bol v obci najvyšší počet uchádzačov o zamestnanie za sledované obdobie 7 rokov. Bolo to spôsobené ukončením činnosti najväčšieho zamestnávateľa v obci, spoločnosti LOVINIT, a.s., čím prišlo značné množstvo občanov obce Lovinobaňa a prácu. Na druhej strane najnižší počet uchádzačov o zamestnanie (222) bol v obci Lovinobaňa ešte v roku 2005.

2. 4 Technická a občianska vybavenosť

2. 4. 1 Technická vybavenosť

technická vybavenosť obce	
počet pôšt	1
PSC	985 54
verejný vodovod	áno
verejná kanalizácia	áno
počet prípojok kanalizačnej siete	120
rozvodná sieť plynu	áno
verejná zeleň v ha	1,50

Obec Lovinobaňa má vlastnú poštu. Z hľadiska vybavenia obce infraštruktúrou má obec vybudovaný verejný vodovod, kanalizáciu, ako aj rozvodnú sieť plynu. Na verejnú kanalizáciu bolo pripojených 120 prípojok (r. 2003). Verejná zeleň z celkovej výmery katastra obce predstavuje 1,50 ha.

Tabuľka č. 14: Technická vybavenosť obce Lovinobaňa

2. 4. 2 Domový a bytový fond

Podľa posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov bolo v obci Lovinobaňa spolu 519 domov, z čoho bolo trvale obývaných 426. Bytov bolo 725, trvale obývaných bolo 615. Z celkového počtu trvale obývaných domov bolo 400 vo vlastníctve fyzických osôb, 5 bytového družstva, 3 štátu, 1 obce, 5 právnických osôb a 12 vo vlastníctve ostatných subjektov. Neobývaných domov (rodinných) vrátane ostatných budov (7) bolo 93. Z toho určených na rekreáciu bolo 11 rodinných domov. Ku 31. 12. 2006 bolo v obci

Lovinobaňa 540 domov a 139 bytov. Tabuľka č. 15 charakterizuje domový a bytový fond obce Lovinobaňa podľa SODB v roku 2001.

počet	rodinné domy	bytové domy	ostatné budovy	domový fond spolu
Domov spolu	471	26	22	519
Trvale obývaných domov	385	26	15	426
v %	90,4	6,1	3,5	100
v tom vlastníctvo:				
štátu	0	0	3	3
bytového družstva	0	5	0	5
obce	0	0	1	1
fyzickej osoby	376	18	6	400
právnickej osoby	4	0	1	5
ostatných	5	3	4	12
Neobývaných domov	86	0	7	93
z toho: určených na rekreáciu	11	0	0	11
Priemerný vek domu	44	33	49	43
Bytový fond				
Bytov spolu	512	189	24	725
v tom: trvale obývané	415	183	17	615
v %	67,5	29,8	2,8	100
z toho družstevné	0	44	0	44
byty vo vlastníctve občana v bytovom dome	0	104	0	104
neobývané	97	6	7	110
neobývané z dôvodu zmeny užívateľa	6	1	1	8
neobývané, určené na rekreáciu	11	0	0	11
neobývané, uvoľnené na prestavbu	4	1	1	6
neobývané, nespôsobilé na bývanie	20	0	2	22
neobývané po kolaudácii	2	0	0	2
neobývané v pozostalostnom alebo súdnom konaní	3	0	0	3
neobývané z iných dôvodov	47	2	3	52
nezistené	4	2	0	6

Tabuľka č. 15: Domový a bytový fond (SODB 2001)

2. 4. 3 Doprava a komunikácie

doprava a komunikácie	
dĺžka miestnych komunikácií v km	17,0
z toho bezprašné	16,0
dĺžka vybudovaných chodníkov v km	5,2
počet liniek autobusovej osobnej dopravy (diaľkové, medzištátne)	17
počet autobusových liniek miestneho významu (medzimestské)	6
počet staníc a zastávok vlakov	2

Obec Lovinobaňa má miestne komunikácie v celkovej dĺžke 17 km, z toho bezprašné sú v dĺžke 16 km. Chodníky sú v dĺžke 5,2 km. Vzhľadom na polohu obce pozdĺž hlavného cestného ťahu cez obec prechádzajú aj diaľkové a medzištátne autobusové linky (celkovo 17). Okrem toho z obce odchádza aj 6 liniek miestneho charakteru – v počte 6.

Tabuľka č. 16: Doprava a komunikácie

V obci sa nachádzajú dve vlakové zastávky – jedna len osobná, a jedna aj nákladná. Vlakové zastávky a železničná trať vedúca cez obec Lovinobaňa predstavuje priame spojenie na železničný uzol Lučenec, čím je naviazaná na hlavný južný železničný ťah Slovenska a priamo spája územie aj s Maďarskou republikou. Priamym napojením na ďalší železničný uzol Zvolen umožňuje spojenie obce s ďalšími dôležitými miestnymi i medzinárodnými linkami.

2. 4. 4 Telekomunikácie, internet, pokrytie TV signálom

Do obce je privedený telekomunikačný signál spoločnosťou T-Com, a.s. Technické riešenie predstavuje vedenie diaľkovými telekomunikačnými optokáblami, ktoré vychádzajú zo Zvolena smerom na Lučenec. Počet účastníckych staníc v obci využívajúcich **pevnú linku, tzn. vedenú káblom, bol** k 31. 12. 2006 400.

Obec Lovinobaňa prislúcha do MTO Lovinobaňa a uzlového telefónneho obvodu UT Lučenec TTO Banská Bystrica.

Okrem toho je možné v obci využívať aj **bezdrôtové telekomunikačné siete, tzn. mobilné**,. Vzhľadom na umiestnenie vykryvača Háj je pokrytie signálom všetkých troch mobilných operátorov – **Orange, T-mobile, O2 na dobrej úrovni**.

Z hľadiska rozšírenia informačných technológií je v obci prístup na vysokorychlostný internet. Obec ponúka dve možnosti pripojenia – káblom – cez spoločnosť T-com, tzv. **dsl pripojenie** a bezdrôtové pripojenie prostredníctvom **mikrovlnného vysielania** zabezpečuje súkromný podnikateľ A-network – J. Babiak.

Obec má prostredníctvom televízneho vykryvača na kopci Háj zabezpečený televízny signál na prijateľnej a uspokojivej úrovni. V obci je možné sledovať televízne kanály verejnoprospešnej televízie, ako aj niektorých súkromných spoločností – Markíza, Joj. Okrem toho, keďže v obci nie je káblová televízia, množstvo obyvateľov má digitálnu televíziu, resp. satelitné prijímače.

2. 4. 5 Informačné systémy v obci

V obci Lovinobaňa v súčasnom období (júl 2007) neexistujú a nevyvíjajú činnosť žiadne informačné systémy v zmysle turistických informačných kancelárií či verejne prístupných priestorov na internet.

2. 4. 6 Protipožiarna ochrana

Obec Lovinobaňa má **vlastné dve protipožiarne jednotky**, ktoré pracujú na báze dobrovoľnosti. Okrem toho **má aj vlastné požiarné zásahové auto**. Dobrovoľné požiarné jednotky majú cca 25 členov. Tvoria ich občania obce Lovinobaňa a Uderiná.

2. 5 Školstvo, kultúra, šport

2. 5. 1 Škola a predškolské zariadenia

školy a predškolské zariadenia	
druh zariadenia	počet
materské školy	1
základné školy 1.- 4. ročník	-
základné školy 1.- 9. ročník	1

Tabuľka č. 17: Školské a predškolské zariadenia
ná a podpivničená na pevných pásoch betónového muriva.

V obci Lovinobaňa sa nachádza budova materskej školy – škôlky a budova 9-ročnej základnej školy. Materská škôlka je štvortriedna s kapacitou 90 detí. Z hľadiska štruktúry stavby tejto budovy je potrebné v budúcnosti riešiť jej rekonštrukciu obvodových múrov a to novým obvodovým múrom postupne, nakoľko terajšie obvodové murivo je postavené na báze drevotrieska bučina zmontovaná

Budova základnej 9-ročnej školy má kapacitu 450 žiakov a 19 tried. Pri základnej škole je športový klub a školská jedáleň. Z hľadiska kvality budovy je potrebné previesť aj na tomto objekte rekonštrukčné práce – zateplenie a strecha.

2. 5. 2 Kultúra a kultúrne zariadenie

kultúra a kultúrne zariadenia	
druh zariadenia	počet
kultúrne domy	3
verejné knižnice	2
knižničný fond spolu	6 067
používatelia spolu	39
kiná stále	-
kostoly	4
Rímsko-katolícky	2
Evanjelického augsbur. vyznania	2
cintoríny	2
dom smútku	-

Tabuľka č. 18: Kultúrne zariadenia obce

Obec Lovinobaňa má 3 kultúrne domy. Jeden sa nachádza pri výrobnom podniku Lovinit, a. s., druhý v centre obce a tretí v miestnej časti Uderiná. Objekt pri „magnezitke“ sa v súčasnom období nevyužíva. Druhý objekt predstavuje kultúrno-osvetové zariadenie – kino s viac účelovou sálou s kapacitou 220 sedadiel. Kultúrny dom v Uderinej slúži pre podobné účely ako ten v centre obce Lovinobaň. Z praktického hľadiska a rozvoja obce sú tieto budovy nepostačujúce – chýbajú klubové priestory, klubovňa pre ostatnú klubovú činnosť s využitím priestorov pre mládež.

Využitie uvedených priestorov je nepravidelné a zväčša len na akcie kultúrno-spoločenského charakteru, ktorých organizátorom je obec, príp. svadby, kary, oslavy a pod.

V obci sú aj **dve verejné knižnice**. Ich **knižničný fond k 31. 12. 2005 predstavoval 6 067 kníh** a jeho užívateľmi **bolo 39 registrovaných čitateľov**. Za posledné obdobie (roky 2000 – 2005) počet registrovaných čitateľov klesol o 21 (zo 60) ako aj knižničný fond z 6 482 v roku 2000 na uvedeních 6 067 v roku 2005 (posledné tri roky je stály). Uvedené skutočnosti predstavujú postupné nahrádzanie tlačových foriem knižných publikácií ich modernou digitálnou verzou (nástup internetu), príp. ústup od čítania beletrie ako takej.

Obec má 4 kostoly. Dva v časti Lovinobaňa a 2 v časti Uderiná. V každej časti je jeden katolícky a jeden evanjelický kostol. Tak isto v každej časti je jeden cintorín, avšak dom smútku absentuje.

2. 5. 3 Športové zariadenia, kluby, činnosť

Obec má vybudovaný telovýchovný areál – futbalové ihrisko s atletickou dráhou. Jeho kapacita je 500 divákov na sedenie a 3 000 na státie. V rámci tohoto areálu je vybudovaný aj tenisový kurt a volejbalové ihrisko. Okrem toho v rámci tohto komplexu je vybudované aj škarové ihrisko. V obci sa nachádza aj strelnica.

Pri základnej škole je vybudovaný ľahkoatletický štadión pre rozvoj telovýchovy a športu školskej mládeže. Súčasťou základnej školy je telocvičňa s možnosťami atletickej činnosti a gymnastiky.

V rámci obce vyvíjajú svoju činnosť nasledovné športové kluby:

- ❖ volejbalový klub,
- ❖ futbalový klub,
- ❖ strelecký klub.

2. 6 Zdravotníctvo a sociálna oblasť

2. 6. 1 Zdravotnícke zariadenia v obci

Obyvateľom obce Lovinobaňa je poskytnutá základná odborná starostlivosť. Najbližšia nemocnica s poliklinikou je v okresnom meste Lučenec (14 km).

V obci Lovinobaňa sa nachádza ambulancia praktického lekára, lekára pre deti a dorast, ako aj zubného lekára. Okrem toho je v obci aj predajňa liekov a liečiv – lekáreň. Od konca roka 2005 je v obci aj rýchla zdravotnícka pomoc.

2. 6. 2 Sociálna činnosť obce

Obec Lovinobaňa poskytuje aj opatrovateľskú službu svojim obyvateľom.

2. 7 Analýza hospodárstva

2. 7. 1 Organizačná štatistika hospodárstva

Organizačná štatistika hospodárstva na úrovni obcí predstavuje sumarizáciu subjektov národného hospodárstva vyvíjajúcu svoju činnosť na území obce a registrované v jej území. Nasledovné tabuľky charakterizujú vývoj počtu jednotlivých druhov foriem podnikateľských subjektov, resp. neziskových organizácií v priebehu rokov 2000 – 2005.

rok	organizácie zamerané na tvorbu zisku							neziskové organizácie spolu
	spolu	z toho						
		akciové spoločnosti	spoloč. s ručením obmedz.	družstvá	štátne podniky	obecné podniky	ostat. ziskovo orient. jednotky	
2000	21	4	3	1	-	-	13	21
2001	5	1	3	1	-	-	-	17
2002	6	1	4	1	-	x	-	20
2003	7	1	5	1	-	x	-	22
2004	9	2	6	1	-	x	-	23
2005	7	2	4	-	-	x	1	24

Tabuľka č. 19: Organizácie zamerané na tvorbu zisku v obci Lovinobaňa a neziskové organizácie spolu

V poslednom štatisticky zisťovanom roku bolo v obci 7 podnikateľských subjektov – právnických osôb, z toho 4 spoločnosti s ručením obmedzeným a 2 akciové spoločnosti. V porovnaní s predposledným rokom nastal pokles o 2 subjekty, pričom bolo menej s.r.o. o 2 a tak isto zaniklo aj družstvo, pričom vznikla iná, ziskovo orientovaná forma podnikania.

Okrem uvedených foriem právnických osôb v obci Lovinobaňa nachádza množstvo fyzických osôb – podnikateľov, ktorých počet za posledné roky vzrástol, čo predstavuje aktivizáciu miestneho obyvateľstva v oblasti samozamestnania sa (**za 6 rokov vzniklo 22 podnikateľov**). Ich vývoj v predchádzajúcom období charakterizuje tabuľka č. 20.

rok	fyzické osoby spolu	v tom		
		živnostníci	slobodné povolania	súkromne hospodáriaci roľníci
2000	77	66	6	5
2001	74	65	6	3
2002	80	71	6	3
2003	84	75	6	3
2004	91	81	6	4
2005	95	87	5	3

Tabuľka č. 20: Štruktúra a vývoj počtu fyzických osôb – podnikateľov v obci Lovinobaňa

2. 7. 2 Subjekty organizačnej štatistiky v obci podľa OKEČ-u

Vyššie uvedené prehľady predstavujú hrubú – sumárnu štruktúru hospodárstva v obci. Z nej nie je zrejmé, koľko subjektov sa venuje tej ktorej činnosti. Zodpovedanie tejto otázky rieši tabuľka č. 21, ktorej obsahom je rozdelenie všetkých subjektov na základe ich zaradenia do skupín podľa OKEČ-u (odvetvová klasifikácie ekonomických činností – zoznam vid' v prílohe).

rok	počet subjektov OKEČ 01-99	z toho						
		OKEČ 01,02 a 05	OKEČ 10-41	OKEČ 45	OKEČ 50-95	v tom		
						OKEČ 50-64	OKEČ 65-74	OKEČ 75-95
2000	103	17	11	5	70	45	12	13
2001	96	12	12	5	67	42	13	12
2002	106	11	16	5	74	45	13	16
2003	113	10	17	5	81	46	18	17
2004	123	11	20	6	86	48	20	18
2005	126	9	21	10	86	46	21	19

Tabuľka č. 21: Štruktúra a vývoj počtu subjektov organizačnej štatistiky v obci Lovinobaňa podľa OKEČ-u v rokoch 2000 – 2005

Podľa uvedenej charakteristiky a rozdelenia subjektov sa v obci nachádza štandardný počet subjektov, ktorý sa venuje poľnohospodárstvu, lesníctvu a pod (01,02 a 05). Jeho vývoj v priebehu sledovaného obdobia charakterizuje mierny pokles tohto počtu. Nárast počtu subjektov bol zaznamenaný v oblasti priemyselnej výroby (10 – 41) a tak isto v stavebníctve (45). Relatívne rovnaký počet subjektov je v oblasti obchodu, dopravy, ap. (50 – 64), resp. s malým prírastkom. Nárast počtu subjektov bol zaznamenaný v oblasti finančného sprostredkovania a trhu s nehnuteľnosťami (65 – 74). Podobne tomu bolo aj v oblasti školstva, verejnej správy, zdravotníctva (75 – 95).

2. 7. 3 Neziskové inštitúcie

rok	neziskové organizácie spolu
2000	21
2001	17
2002	20
2003	22
2004	23
2005	24

Podľa uvedeného prehľadu vývoja počtu neziskových organizácií registrovaných na území obce Lovinobaňa v rokoch 2000 – 2005 ich najvyšší počet bol v posledne sledovanom roku – 24.

Tabuľka č. 22: Vývoj počtu neziskových organizácií v obci Lovinobaňa

2. 7. 3. 1 Občianske združenia

V obci Lovinobaňa sa nachádzajú nasledovné občianske záujmové združenia a spolky:

- ❖ Záhradkársky zväz,
- ❖ Rybársky zväz,
- ❖ Červený kríž,
- ❖ Zväz žien,
- ❖ Zväz protifašistických bojovníkov,
- ❖ Klub dôchodcov Lovinobaňa,
- ❖ Klub dôchodcov Uderiná,
- ❖ Hasičský zbor Lovinobaňa,
- ❖ Hasičský zbor Uderiná,
- ❖ Roma Klub.

Okrem toho v obci pôsobia i nasledovné politické strany a štruktúry:

- ❖ SMER,
- ❖ HZDS – LS,
- ❖ KSS,
- ❖ KDH.

2. 8 Analýza terciárnej sféry

2. 8. 1 Finančníctvo

V obci pri sídle spoločnosti Lovinit, a.s. sa nachádzal bankomat VUB, a.s., avšak po zatvorení podniku bol aj bankomat zrušený. Okrem toho je v obci pošta, ktorá v mnohých prípadoch supluje pozíciu banky (hlavne Poštovej banky, a.s.)

2. 8. 2 Obchod a služby v obci

V obci sa nachádzajú nasledovné druhy predajní:

– predajňa potravín	2
– predajňa nepotravinárskeho tovaru	5
– zmiešaného tovaru	4
– pohostinstvá	6
– motorových vozidiel	1
– súčastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	1
– zariadenia pre opravu a údržbu motorových vozidiel	1

Okrem toho sa v obci nachádzajú nasledovné druhy služieb:

- kaderníctvo,
- pohrebné služby a kvetinárstvo,
- rehabilitačné masáže a iné.

2. 8. 3 Služby a potenciál cestovného ruchu

Obec Lovinobaňa má potenciál pre rozvoj cestovného ruchu hlavne na báze vidieckej turistiky a putovania na jednej strane a na druhej strane z hľadiska svojej lokalizácie. Predstavuje akúsi vstupnú bránu do rekreačnej oblasti Ružiná, kde pri rozvoji tejto oblasti môže profitovať i samotná obec Lovinobaňa. Na druhej strane pre využitie tejto príležitosti však nemá v súčasnom období vytvorenú takmer žiadnu základňu predstavujúcu rozvoj cestovného ruchu a služieb.

V obci existuje tradícia každoročnej súťaže v ryžovaní zlata, ktorá dáva s možnosťami uvedeného rozvoja cestovného ruchu značný predpoklad pre využitie tohto potenciálu.

2. 8. 3. 1 Ubytovacie a stravovacie zariadenia

V súčasnom období sa ubytovacie a stravovacie kapacity v obci Lovinobaňa nenachádzajú.

2. 9 Analýza životného prostredia

2. 9. 1 Znečisťovanie ovzdušia a nakladanie s odpadmi

Ovzdušie obce Lovinobaňa z hľadiska znečistenia je determinované existenciou priemyselného závodu Lovinit, a.s. Jeho zatvorením riziko znečistenia kleslo, otázne ostáva, ako budú jeho priestory využité do budúcnosti.

Likvidáciu tuhého komunálneho odpadu zabezpečuje obec v spolupráci so spoločnosťou Mepos a.s. Lučenec, ktorá v pravidelných intervaloch zabezpečuje vývoz tohto druhu odpadu na skládku Čurgov.

Zároveň obec v polročných intervaloch zabezpečuje od občanov hromadný odvoz tuhého komunálneho odpadu.

2. 9. 2 Ochrana prírody

V obci Lovinobaňa a ani v jej miestnej časti Uderiná sa nenachádzajú žiadne krajinné chránené oblasti ani iné prvky so zvýšenou mierou ochrany krajiny a prírody.

2. 9. 3 Vodné plochy a toky

Chotárom obce preteká potok Kriváň. V juhozápadnej časti chotára sa do neho sprava vlieva Budínsky potok, zľava od východu Salajka. V minulosti pretekali obcou i mlynský jarok pritekajúci od Dobroče a Mýtnej. V súčasnosti je jeho tok zregulovaný a severozápadne od obce sa vlieva do Krivánskeho potoka. Do Krivánskeho potoka sa vlieva i Zahnutý potok tečúci cez Uderinú a potok Uderianka, ktorá sa vlieva pri obci Podrečany tiež do Krivánskeho potoka.

2. 10 Majetok obce

Do majetku obce Lovinobaňa patria nasledovné budovy:

- budova obecného úradu,
- kino,
- požiarna zbrojnica,
- márnica,
- klub dôchodcov,
- dom služieb,
- budova ZŠ,
- materská škola,
- kotolňa,
- budova obecného úradu Uderiná,
- čistička odpadových vôd,
- kultúrny dom Uderiná.

Ďalej sú to:

- miestne komunikácie a chodníky,
- sieť verejného osvetlenia,
- kanalizačná sieť,
- vodovod,
- futbalový štadión.

Z hnuiteľného majetku obec Lovinobaňa vlastní:

- požiarna motorová striekačka – 2 ks,
- požiarné auto AVIA,
- traktor ZETOR XO11,
- požiarné auto LIAZ,
- Škola Felícia – osobné auto.

2. 10. 1 Inštitúcie v správe obce

V správe obce sú nasledovné nehnuteľnosti:

- kino,
- kultúrne domy,
- požiarna stanica,
- márnica,
- dom služieb,
- základná škola,
- materská škola,
- čistička odpadových vôd.

3. Dotazníkový prieskum

3.1 Metodika dotazníkového prieskumu

Efektívny rozvoj obce je možné realizovať len v súčinnosti s názormi a potrebami obyvateľov obce. Vzhľadom k tomu, že PHSR obce Lovinobaňa bude riešiť rozvoj obce vo viacerých oblastiach, je potrebné zainteresovať verejnosť do procesu jeho tvorby. Vhodným spôsobom ako zabezpečiť ich súčinnosť napriek ich nechote zúčastňovať sa verejných diskusií, je prieskum verejnej mienky.

Prieskum verejnej mienky sa uskutočnil v obci Lovinobaňa a jej miestnej časti Uderiná prostredníctvom dotazníkového prieskumu, ktorý bol vykonaný medzi obyvateľmi v čase od 2. apríla 2007 so stanoveným termínom návratnosti do 27. apríla 2007. Obyvatelia obce získali prostredníctvom fyzickej distribúcie do svojich bytových a domových schránok výťažok dotazníku, prostredníctvom ktorého mohli a mali šancu vyjadriť svoje postoje a názory so stavom obce a jednotlivých jej oblastí života. Okrem fyzickej distribúcie dotazníkov bolo k dispozícii jeho znenie aj na internetovej stránke spracovateľa dokumentu, odkiaľ si ho mali možnosť stiahnuť obyvatelia obce k vyplneniu. Anonymita, ktorú dotazníkový prieskum poskytoval, vytvorila priestor na neobmedzené názory občanov na rozvoj obce.

Cieľom prieskumu verejnej mienky – dotazníkového prieskumu v obci Lovinobaňa a jej časti Uderiná bolo identifikovať potreby obyvateľov a ich názory na ďalší rozvoj obce v súvislosti s vypracovaním dokumentu PHSR obce Lovinobaňa. Výsledky tohto prieskumu predstavujú podklad pre tvorbu SWOT analýzy, určenie problémových oblastí rozvoja, jeho disparít a rozvojových príležitostí a následne pre formovanie stratégie rozvoja obce.

Ďalším cieľom uskutočneného prieskumu bolo informovať obyvateľov obce o tom, že sa takýto dokument pre ich obec pripravuje a že aj oni sa môžu reálne zapojiť do jeho tvorby. Tento fakt môže prispieť k zlepšeniu vzťahov v obci a k vytvoreniu pocitu spolupatričnosti, ale aj spoluzodpovednosti obyvateľov k jej rozvoju.

3.2 Charakteristika a obsah dotazníka

Štruktúra dotazníka bola rozdelená do 4 základných častí:

1. Charakteristika respondenta,
2. Obec ako miesto byvania,
3. Obec ako sociálny priestor,
4. Obec a jej rozvoj.

Jednotlivé otázky boli v dotazníku postavené dvomi spôsobmi. Prvý bol jednoduchší, pričom respondenti mali možnosť vybrať si z ponúkaných preddefinovaných možností. Druhý typ otázok vyžadoval kreativnosť respondentov a snahu a celkovo vôľu vysloviť názory smerujúce k hodnoteniu jednotlivých oblastí života v obci. Kombinácia uvedených otázok predpokladala úspešnosť návratnosti vyplnených dotazníkov, pričom v prípade nechoty obyvateľov obce o vlastné znenia odpovedí bola šanca získať ich názory aspoň z vybraných odpovedí z viacerých možností.

V úvode dotazníka, **v jeho prvej časti bol daný priestor pre charakteristiku respondenta** zúčastneného sa na dotazníkovom prieskume. Otázok bolo celkovo 10 a týkali sa jeho pohlavia, veku, dosiahnutého vzdelania. Druhá časť charakteristiky respondenta sa týkala jeho ekonomickej aktivity, profesie, druhu zamestnania a miesta pracoviska. Posledná časť vypovedala o počte ľudí žijúcich v domácnostiach respondentov a o počte detí do 18 rokov v jednotlivých domácnostiach. Posledná otázka úvodnej časti charakterizovala sféru pôsobenia respondenta v obci.

Druhá časť dotazníka charakterizovala obec ako miesto bývania svojich obyvateľov. Ponúkala možnosti vyjadrenia sa respondentov na adresu obce z hľadiska výhod, či nevýhod bývania v nej, príp. porovnanie s inými lokalitami, z ktorých mali možnosť si respondenti vybrať miesto svojho bydliska. Ďalej táto časť predstavovala priestor pre zhodnotenie obce aj z hľadiska jej atraktívnosti, kvality života a ponukou služieb ako aspektov vplývajúcich na kvalitu života v obci.

Časť charakterizujúca **obec ako sociálny priestor** definovala situáciu v obci z hľadiska susedských vzťahov, spolupráce obyvateľov, ich záujmu o dianie a život v obci. V tejto časti mali respondenti možnosť zhodnotiť možnosti podnikania v obci, príp. vyjadriť svoj podiel na rozvoji vlastnej obce, ako aj ho

následné definovať a kvantifikovať. Uvedená časť poskytla priestor aj na určenie hybných síl rozvoja obce v súčasnom období, resp. v minulosti.

Záverečná časť dotazníkového prieskumu analyzovala **obec z hľadiska jej rozvoja** a mala za úlohu zhodnotiť perspektívne možnosti rozvoja obce v budúcnosti. Prvé otázky sledovali hodnotenie stavu poznania územného plánu obyvateľmi obce a ich názory na jeho znenie. Ďalej z ponúknutých možností si mali respondenti vybrať silné a slabé stránky svojej obce, ale aj nadefinovať príležitosti a ohrozenia jej rozvoja v budúcnosti. Smerodajné otázky pre stanovenie stratégie rozvoja obce predstavovali otázky týkajúce sa oblastí a aktivít, na ktoré by sa mal rozvoj obce sústrediť v budúcnosti, resp. aké konkrétne projekty obyvateľia obce navrhujú realizovať. Niektoré otázky sa týkali hodnotenia vývoja obce za posledných 10 rokov, ako aj predstavy obyvateľov obce o jej stave v budúcnosti a konkrétnych výstupoch projektov v roku 2013 (Čo by v obci nemalo chýbať v roku 2013?).

3.3 Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

Dotazníkový prieskum prebiehal medzi občanmi v obci Lovinobaňa a v obci Uderiná, ktorá je navzájom združená s Lovinobaňou. Prieskum **sa uskutočnil počas 4 týždňov**, v dňoch 2. apríla 2007 – 27. apríla 2007. V oboch obciach **bolo distribuovaných 600 dotazníkov**, ktoré boli doručené do každého obývaného domu v obciach. Pre prípad väčšieho záujmu bol dotazník uverejnený na internetovej stránke spracovateľa rozvojového dokumentu obce, odkiaľ si ho mohli dodatočne občania v prípade záujmu stiahnuť. V ďalšom popise vyhodnotenia dotazníka budeme pre jednoduchšie vetné skladby uvádzať spoločný názov obec, resp. obec Lovinobaňa, pričom výsledky dotazníka sumarizujú aj stav z obce Uderiná.

Návratnosť dotazníka

Z celkového počtu 600 rozdaných dotazníkov sa vrátilo 88 ks, ktoré boli vyplnené ručne a doručené osobne na zberné miesto. Tým bol obecný úrad v Lovinobani. Návratnosť dotazníka dosiahla **14,66%**, **čo predstavuje** v porovnaní s inými obcami **relatívne dobrú mieru návratnosti**. Uvedený fakt dáva predpoklad pre získanie objektívnejšieho pohľadu na stav obce, ako aj úroveň kvality života v obci a jej predpoklady pre ďalší rozvoj do budúcnosti.

1. Charakteristika respondentov

Na prieskume sa zúčastnil **rovňaký počet žien aj mužov**, teda z 88 respondentov bolo 44 žien (50%) a 44 mužov (50%).

Z hľadiska veku respondentov z radov obyvateľov obce bola takmer štvrtina z nich vo veku 50 – 59 rokov (21 obyvateľov), vo veku 30 – 39 ich bolo 17, v skupine 40 – 49 rokov bolo 16 obyvateľov, po 13 respondentov bolo vo veku 60 – 65 a 65 a viac. Okrem toho 5 respondenti boli vo veku 20 – 29 a 1 vo veku 15 – 19.

Z uvedeného vyplýva, že **slabé zastúpenie respondentov bolo pod 29 rokov**, od 30 roku veku bolo rozdelenie relatívne rovnomerné, čo predznamenáva rôznorodosť názorov na jednotlivé druhy otázok vzhľadom na vek respondentov zúčastnených na dotazníkovom prieskume.

Z hľadiska úrovne **dosiahnutého vzdelania respondentov** viac ako štvrtina (26,14%, t.j. 23 respondentov) malo stredné odborné vzdelanie, 18,18% respondentov (16) dosiahlo základné vzdelanie. Takmer rovnakú skupinu tvorili vyučení s maturitou, 12,50% respondentov (11) a vyučení 11,36% respondentov (10). Stredné všeobecné vzdelanie dosiahlo 6,82% respondentov (6), vysokoškolsky vzdelaných respondentov bolo spolu 22, presnejšie ekonomického a humanitného zamerania po 7,95% respondentov (7), technického 5,68% respondentov (5) a prírodného 3,41% respondentov (3).

Z uvedenej vekovej štruktúry respondentov je zrejmé, že **viac ako polovica respondentov bola v produktívnom veku**, čo by sa malo odraziť aj na ukazovateľoch ekonomickej aktivity.

Z hľadiska ekonomickej aktivity najpočetnejšiu skupinu tvorili dôchodcovia – 33,72% respondentov (29), s rovnakým počtom respondentov – po 17 – boli skupiny ako zamestnaní vo verejnej správe a nezamestnaní, t.j. po 19,77% respondentov. 8,14% respondentov pracovalo v súkromnom sektore a taký

istý počet bolo invalidov, súkromne podnikalo 4,65% respondentov, 2,33% respondentov boli študenti a 1,16% žien z celkového počtu respondentov bolo v tom čase na materskej dovolenke.

Z celkového počtu respondentov z radov obyvateľov takmer polovica (49,4%) nepracovala, 30,12% respondentov pracovalo s prevahou duševnej práce a 20,48% respondentov s prevahou manuálnej práce.

Najviac respondentov bolo zamestnaných vo verejnej správe (22,22%), 11,11% respondentov pracovalo v oblasti obchodu, živnosti a súkromných službách, 6,17% respondentov v priemysle a po 2,47% respondentov v poľnohospodárstve a stavebníctve.

Priamo v obci pracovalo 21,43% respondentov, za prácou dochádzalo do mesta v okolí 14,29% respondentov, v inej vidieckej obci pracovalo 3,57% respondentov. 10,71% respondentov miesto svojho pracoviska bližšie nešpecifikovalo.

V domácnostiach zúčastnených respondentov žije v priemere 2,67 obyvateľov, z toho 0,57 detí do 18-teho roku veku.

Dotazníkového prieskumu v obci Lovinobaňa (vrátane obce Uderiná) sa zúčastnili len ich občania, z ktorých 3 boli členovia obecného zastupiteľstva a 5 pracovali vo verejnom sektore v obci.

2. Obec ako miesto bývania

Z 88 obyvateľov obce, ktorí sa zúčastnili dotazníkového prieskumu, žije v obci 87,5% viac ako 21 rokov, 9,09% respondentov žije v obci 16 – 20 rokov, 1,14% respondentov 11 – 15 rokov a 2,27% respondentov žien v obci 1 – 5 rokov.

Výhody vs. nevýhody obce

S názorom, že život je v obci kľudnejší ako v meste, súhlasí viac ako polovica respondentov, (56,79%), 37,04% respondentov sa s týmto názorom stotožňuje čiastočne a 6,17% respondentov s uvedeným názorom nesúhlasí.

Názor, že ľudia sa zaujímajú viac jeden o druhého, zastáva 61,25% respondentov, čiastočne s tým súhlasí 32,5% respondentov a nesúhlasí s ním 6,25% zúčastnených na dotazníkovom prieskume.

Väčšina respondentov (82,28%) považuje blízky kontakt s prírodou za výhodu bývania v obci, čiastočne s týmto názorom súhlasí 16,46% respondentov a len 1,27% respondentov nepovažuje za výhodu blízky kontakt s prírodou.

Vlastníctvo domu, záhrady, príp. hospodárstva považuje za výhodu 88,61% respondentov, čiastočne s tým súhlasí 7,59% a nesúhlasí 3,8% respondentov.

Poloha obce vzhľadom na blízkosť okresných miest Lučenec a Detva je výhodou života v obci pre 68,35% respondentov, s uvedeným názorom čiastočne súhlasí 29,11% respondentov a 2,53% respondentov tento názor nezastáva.

Za ďalšie výhody považujú obyvatelia Lovinobani dobré diaľkové spoje do prakticky všetkých väčších miest na Slovensku a vlakové spojenie.

Za najväčšiu nevýhodu obce považujú respondenti zúčastnení na dotazníkovom prieskume v obci nedostatok pracovných príležitostí v nej (96,43% respondentov, čiastočne s tým súhlasí 1,19% a nesúhlasí 2,38% respondentov). Zlé možnosti nákupu a služieb v obci vidí 65,43% respondentov, čiastočne sa s tým stotožňuje 28,4% respondentov a nesúhlasí s týmto názorom 6,17% respondentov.

64,79% zúčastnených na dotazníkovom prieskume si myslí a 32,39% sa k názoru prikláňa, že v obci je málo možností na sebarealizáciu, zatiaľ čo 2,82% respondentov s týmto názorom nesúhlasí.

Z hľadiska dostupnosti k službám 37,97% respondentov súhlasí s názorom, že za všetkým treba dochádzať, 50,63% respondentov s týmto názorom súhlasí čiastočne a 11,39% respondentov s uvedeným názorom nesúhlasí.

Pri vyjadrení aké iné nevýhody života v obci Lovinobaňa vidia, bol uvádzaný vysoký počet Rómov v obci.

Za miesto svojho bydliska by si vlastnú obec vybralo až 66,67% respondentov, ale 11,9% zúčastnených na dotazníkovom prieskume by radšej bývalo v inej vidieckej obci, 4,76% respondentov v okresnom meste, 9,52% respondentov v inom meste a 7,14% respondentov v zahraničí. Ako hlavný dôvod uvedení miest bývania, príp. ich zmien, uviedlo 36,63% respondentov rodisko, resp. rodinné dôvody, čisté životné prostredie a peknú prírodu udalo 9,9% respondentov a výhodné dopravné spojenie s okolím 14,85% respondentov. Estetické dôvody a klúd uviedlo 6,93% respondentov, dobré sociálne vzťahy 4,95% respondentov a 5,94% respondentov uviedlo dobrú infraštruktúru. K otázke zvyku sa priklonilo 16,83% respondentov. Tí, čo si vybrali za miesto bývania vlastnú obec, urobili najčastejšie z dôvodu možnej absencie vlastného domu alebo hospodárstva (42,31% názorov respondentov), ale aj zvyku (35,9% respondentov).

Atraktivnosť vs. neatraktivnosť obce

Pri posudzovaní atraktivnosti obce mali respondenti možnosti prikloniť sa v rámci svojho názoru k jednej úrovni z 5 stupňovej stupnice (od veľmi atraktívnej po neatraktívnu, pričom v strede tejto stupnice boli názory predstavujúce nerozhodnosť respondentov).

Všeobecná mienka o atraktivnosti obce je relatívne nízka. Ako **najhoršie** uvádzajú obyvatelia obce Lovinobaňa **kvalitu ciest, ulíc a chodníkov** (77,34% respondentov bolo nespokojných až veľmi nespokojných), parky a priestory pre deti (túto časť považuje za neatraktívnu 83,6% respondentov), ponuku služieb pre obyvateľov (nespokojných až veľmi nespokojných bolo 74,25% zúčastnených sa dotazníkového prieskumu), ako aj úroveň rekreačných služieb a možností oddychu pre návštevníkov obce (60,87% respondentov nespokojných až veľmi nespokojných). Stav historických pamiatok a okolie obce boli väčšinou hodnotené nerozhodne s priklonením sa k negatívnemu názoru (historické pamiatky – 50,85% respondentov nespokojní až veľmi nespokojní, okolie obce – 42,85% respondentov nespokojní až veľmi nespokojní).

Spokojnosť vs. nespokojnosť s kvalitou života

76,83% obyvateľov zúčastnených na dotazníkovom prieskume si myslí, že **v obci je priemerná kvalita života**, 17,07% respondentov ju považuje za zlú a len 6,1% respondentov považuje kvalitu života v obci za dobrú. Za veľmi dobrú ju nepovažuje nikto z obyvateľov zúčastnených sa dotazníkového prieskumu.

Čo sa týka služieb poskytovaných v obci Lovinobaňa, celkovú **spokojnosť** vyjadrili respondenti **s časovou a priestorovou dostupnosťou do obce**, (54,54% respondentov bolo spokojných až veľmi spokojných), medzi najlepšie zaraďujú vybavenosť obce základnou infraštruktúrou – vodovodom – 77,03% respondentov spokojní až veľmi spokojní, elektrikou – 90,67% respondentov spokojní až veľmi spokojní a plynom – 94,81% respondentov spokojní až veľmi spokojní). 50,71% respondentov je spokojných až veľmi spokojných so všeobecnou zdravotnou starostlivosťou, 66,66% respondentov s kvalitou výučby na základnej škole. **Viac pozitívnych názorov** prevládalo pri otázke o materskej škole (67,69% respondentov) a o základnej škole (67,19% respondentov), vrátane posúdenia kvality výučby na základnej škole (2/3 respondentov spokojní až veľmi spokojní). Spokojnosť s pokrytím signálu mobilných sietí bolo spokojných až veľmi spokojných 84,85% respondentov zúčastnených na dotazníkovom prieskume, ale aj pri posudzovaní stavu požiarnej ochrany v obci (45,08% respondentov spokojní až veľmi spokojní).

Priemerne, resp. nerozhodne vnímajú respondenti vybavenie obce verejnou kanalizáciou (20,55% nerozhodní, ostatní rovnomerne rozdelení medzi obidva póly odpovedí), zdravotné stredisko (32,88% respondentov nerozhodní, 49,32% respondentov spokojní až veľmi spokojní), bezpečnosť a ochranu osobného majetku (32,84% respondentov nerozhodní, 35,82% respondentov spokojní až veľmi spokojní a 31,35% respondentov nespokojní, až veľmi nespokojní).

Z hľadiska posudzovania spokojnosti s poskytovaním služieb a hodnotením kvality života v obci Lovinobaňa v rámci dotazníkového prieskumu bola zistená najväčšia **nespokojnosť so stavom miestnych komunikácií** (68,43% respondentov nespokojní až veľmi nespokojní), so **stavom chodníkov** (87,35% respondentov nespokojní až veľmi nespokojní), **so stavom verejnej zelene** (60,53% respondentov ne-

spokojní až veľmi nespokojní). Takmer **žiadne možnosti športového vyžitia** tu vidí 69,23% respondentov, so športovými zariadeniami nie je spokojných 54,69% respondentov, **s kultúrnymi zariadeniami** až 75,36% respondentov **a s možnosťami kultúrneho vyžitia** dokonca 81,16% zúčastnených na dotazníkovom prieskume. Nespokojní až veľmi nespokojní sú obyvatelia obce aj v otázke **sociálnych zariadení** v obci (68,33% respondentov), v otázke domu dôchodcov (65% respondentov), v otázke domu smútku (92,06% respondentov), ale so stavom knižnice (54,23% respondentov) a s dostupnosťou verejného internetu (90,91% respondentov). Relatívnu nespokojnosť vyjadrilo s ponukou služieb a obchodu 45,71% respondentov, pričom 35,71% z ich nevedelo daný stav posúdiť.

Samostatnú časť otázok hodnotenia predstavuje oblasť **posudzovania medziludských vzťahov** a správania sa obyvateľov. Podľa výsledkov dotazníkového prieskumu sú **medziludské vzťahy na priemernej úrovni**, tzn. 44,44% respondentov ich nevníma ani dobré, ani zlé. Ostatní sú relatívne rovnako rozdelení názorovo k jednému, resp. druhému pólu odpovedí. Z hľadiska **záujmu obyvateľov o veci verejné, najväčšia časť z počtu respondentov (37,33%) tento záujem nevie posúdiť, pričom 48% respondentov ich vníma ako zlé až veľmi zlé**. Podobný výsledok bol zaznamenaný aj pri hodnotení vzťahu obyvateľov k vlastnej obci (40,85% nerozhodní, 38,03% negatívny, až veľmi negatívny). Neurčito (25,35% respondentov) **s priklonením k negatívnemu hodnoteniu hodnotia respondenti prácu obecného úradu a miestnej samosprávy** (47,89% respondentov).

3. Obec ako sociálny priestor

Viac ako polovica respondentov v obci Lovinobaňa považuje svoje **susedské vzťahy za skôr voľné** (53,41%), 35,23% ich považuje za blízke a 4,55% za veľmi blízke. Rovnaké percento, po 3,41% považuje susedské vzťahy za žiadne alebo takmer žiadne. Presná polovica, 50% zúčastnených na prieskume hodnotí **susedskú spoluprácu ako dobrú a veľmi dobrú**, 40,91% respondentov ju hodnotí nerozhodne, 3,41% respondentov ako zlú a veľmi zlú a 5,68% respondentov charakterizuje susedskú spoluprácu ako žiadnu.

O dianie a život v obci sa zaujíma 43,18% respondentov, občas 52,27% respondentov a 4,55% respondentov nikdy.

Najviac informácií o živote v obci získavajú respondenti z obecného rozhlasu (22,08% z ponúknutých možností odpovedí), na ulici (21,43% z ponúknutých možností odpovedí), pri nákupe (11,04% z ponúknutých možností odpovedí). Rovnako, po 10,39% z ponúknutých možností odpovedí získavajú respondenti informácie na obecnom úrade a na stretnutí občanov, 9,09% na návšteve, 6,49% v reštauračnom zariadení a 5,19% na stretnutí v rámci spolku alebo združenia. Len 1,95% odpovedí respondentov v rámci ponúknutých možností čerpá informácie z obecnej www stránky.

S návrhmi územného plánu sa vždy oboznamuje 14,47% respondentov, občas 36,84% respondentov, 11,84% respondentov nikdy a 23,68% respondentov uviedlo, že nepozná územný plán obce. **Volieb do obecnej samosprávy** sa vždy zúčastňuje 90,79% respondentov, občas 5,26% respondentov a nikdy 3,95% odpovedajúcich. 74,24% zúčastnených na dotazníkovom prieskume uviedlo, že sa občas **zúčastňujú na podujatiach usporiadaných obcou**, 13,64% respondentov vždy a 9,09% respondentov sa nikdy nezúčastňuje. **Informácie o hospodárskom a sociálnom vývoji obce** sleduje vždy 29,23% respondentov, občas 52,31% respondentov a nikdy 6,15% respondentov. Takmer polovica odpovedajúcich (49,15%) sa vždy alebo občas (viac občas) **zúčastňuje zasadnutia obecného zastupiteľstva** a také isté množstvo (49,15% respondentov) sa nezúčastňuje nikdy, ostatní takúto možnosť nepoznajú. **Podpisové akcie na prijatie spoločných záujmov** organizuje vždy alebo občas 17,54% respondentov, nikdy 68,42% respondentov. **S požiadavkou svojho starostu alebo poslanca navštívi** vždy 7,02% respondentov, občas 49,12% respondentov a nikdy 40,35% respondentov. Z odpovedajúcich sa vždy **aktívne zapája do života cirkvi alebo náboženskej skupiny** 22,41%, občas 41,38% respondentov, nikdy 25,86% respondentov. **Členom dobrovoľnej organizácie** sú dve tretiny, teda 66,67% respondentov. Dobrovoľné organizácie boli spomínané najmä hasičský zbor, rybári, záhradkári, zbory v kostoloch, krúžky v škole.

Čo sa týka **pracovných možností a podmienok podnikania v obci** Lovinobaňa, resp. Uderiná pre mužov, veľkú spokojnosť vyjadrilo 1,82% respondentov, spokojných bolo 5,45% respondentov, nespokojných až veľmi nespokojných 58,18% respondentov. Ostatní svoj názor nevedeli zaradiť. Na tú istú otázku z pohľadu žien veľkú spokojnosť až spokojnosť vyslovilo 5,36% respondentov, 66,07% respon-

dentov je s možnosťami a podmienkami nespokojných až veľmi nespokojných. 28,57% respondentov nevedelo vysloviť svoj názor.

Názor „Žiť v peknom a príjemnom prostredí obce i za cenu niektorých ekonomických nevýhod a strát“ sa presne vzťahuje na 36,99% respondentov, čiastočne sa vzťahuje na 56,16% respondentov a skôr sa nevzťahuje na 6,85% respondentov. S názorom **„Mať dost' peňazí aj na úhor voľného času a tvorby príjemného prostredia v obci“** sa plne stotožňuje 13,56% respondentov, čiastočne 38,98% respondentov, skôr nie 32,2% respondentov a vôbec nie 15,25% respondentov. **„Angažovať sa vo veciach verejných aj na úkor voľného času“** sa úplne chce 17,46% zúčastnených na dotazníkovom prieskume, čiastočne sa chce 41,27% respondentov, skôr nie 30,16% respondentov a vôbec nie 11,11% respondentov.

Celkovú spokojnosť s obcou Lovinobaňa (vrátane obce Uderiná) ako miestom svojho života vyjadrilo 4,94% respondentov. 40,74% respondentov je skôr nespokojných až nespokojných, veľmi nespokojných je 9,88% respondentov a 8,64% respondentov túto otázku nevie posúdiť. **Ako hlavné dôvody nespokojnosti** uvádzali zaostalosť obce, neprispôsobivých Rómov a neriešenú rómsku otázku, skrachovanie spoločnosti Lovinit, a.s., málo, resp. žiadne pracovné príležitosti, ošarpané a zanedbané centrum obce, zlý stav chodníkov a miestnych komunikácií, ale aj zrušenie spojov v železničnej a autobusovej doprave.

Viac ako polovica respondentov (54,76%) sa vyjadrila, že sa **osobne podieľajú na zlepšovaní života v obci** a ich činnosť je väčšinou príležitostná (40,43% respondentov). Podnetom na začiatok tejto činnosti je väčšinou nespokojnosť so situáciou v obci a vidina lepšej budúcnosti. Najmä z dôvodu nedostatočných informácií a zlého zdravotného stavu sa 45,24% odpovedajúcich nepodieľa na zlepšovaní života v obci. Ak sa respondenti vyjadrili, že sa zúčastňujú rozvojových aktivít, tak ide hlavne o nasledovné činnosti:

- činnosť obecného zastupiteľstva a obecného úradu,
- pomoc pri výstavbe chodníkov,
- pracovníci v rámci verejnoprospešných činností,
- upratovanie okolo bydliska a záhrady,
- účasť na verejnom a spoločenskom živote v obci, náboženských spolkov a športových klubov.

Podnetom pre začiatok činnosti obyvateľov v rámci rozvoja obce sú hlavne:

- nespokojnosť s rozvojom obce a nečinnosť obecného úradu,
- získanie potrebných informácií,
- nečistota okolia a prostredia v obci, aby obec vyzerala pekne a čisto,
- zapájanie všetkých obyvateľov,
- nespokojnosť s úrovňou života v obci,
- organizovanie brigád obecným úradom.

4. Obec a jej rozvoj

Viac ako polovica respondentov (53,66%) nepozná územný plán obce, 35,37% respondentov ho pozná čiastočne, ostatní úplne. K územnému plánu sa vyjadrovala len tá časť respondentov, ktorí ho poznajú a prevláda väčšinový názor, že územný plán urobí obec atraktívnejšou (75,75% respondentov), skvalitní a spríjemní život v obci (75% respondentov) a nenaruší negatívne život v obci (87,5% respondentov).

Z hľadiska **posudzovania vlastností obce**, obyvatelia zúčastnení na dotazníkovom prieskume vo väčšej miere **považujú svoju obec za špinavú** (56,67% respondentov), **neatraktívnu** (66,67% respondentov), **zaostalú** (69,84% respondentov). Na druhej strane ju však **posudzujú ako známu** (52,63% respondentov, 31,58% respondentov nerozhodní). **Nerozhodnosť** respondentov bola značná aj pri posudzovaní **zaujímavosti, srdečnosti, resp. bezpečnosti** obce, s priklonením sa názorov k tej negatívnej stránke (zaujímavá, vs. nezaujímavá – 44,64% respondentov nerozhodní, 39,29% respondentov za nezaujímavá; srdečná vs. neosobná – 49,02% respondentov nerozhodní, 45,10% respondentov za neosobná; bezpečná, vs. málo bezpečná – 36,21% nerozhodní, 34,48% málo bezpečná).

Za najväčšiu výhodu obce považujú jej obyvatelia výhodnú polohu na hlavnej dopravnej trase (42,68% z vyslovených názorov), potom významné postavenie obce v regióne (22,56% z vyslovených názorov), potenciál rozvoja pre cestovný ruch (12,8% z vyslovených názorov), kvalitu životného prostredia (9,15% z vyslovených názorov), ale aj činnosť vzdelávacích inštitúcií (4,88% z vyslovených názorov) a možnosti pre športové aktivity (3,66% z vyslovených názorov respondentov).

Za najväčšie problémy a nedostatky obce považujú jej občania:

- vysokú nezamestnanosť,
- zlý stav verejných komunikácií a chodníkov,
- zanedbané centrum obce,
- slabú informovanosť,
- zaostalú kultúru,
- nejestvujúce priestory pre mládež,
- vysokú koncentráciu rómskeho obyvateľstva,
- zaostalosť za ostatnými obcami (Divín, Mýtka, Podrečany),
- nezáujem zainteresovaných ľudí o rozvoj, absenciu aktívneho vzťahu obec – občan,
- nezáujem o mládež a kultúrny a športový život,
- odchod kvalifikovaných mladých ľudí do väčších miest, hlavne kvôli absentujúcim pracovným príležitostiam v okrese,
- nezáujem obyvateľov o rozvoj vlastnej obce,
- takmer žiadna občianska vybavenosť,
- ekonomický úpadok a zanedbanie obce z minulosti.

Podľa názorov a odporúčaní občanov by sa mal sústrediť rozvoj obce Lovinobaňa spolu s obcou Uderiná v budúcnosti na nasledovné aktivity a činnosti:

- úprava verejných priestranstiev a centra obce (14,13%),
- rekonštrukcia miestnych komunikácií (13,91%),
- poskytovanie sociálnej starostlivosti, efektívna prevádzka domu charity (8,39%),
- rozširovanie ponuky a kvality obchodu a služieb (7,95%),
- vybudovanie nových ihrísk a športovísk (7,95%),
- spoločenský život (6,18%),
- podpora rozvoja podnikania (5,96%),
- ochrana prírody a životného prostredia (5,08%),
- kultivácia a výsadba zelene (4,86%),
- podpora ďalšieho vzdelávania obyvateľov (3,97%),
- informačné systémy obce (3,53%),
- rozšírenie existujúcich kultúrnych podujatí a zavedenie nových (3,09%),
- rozvoj individuálneho cestovného ruchu, nové zariadenia, trasy (2,87%),
- rekonštrukcia verejných budov (2,87%),
- starostlivosť o pamiatky (2,21%),
- bytová výstavba a nové stavebné pozemky (2,21%).

Z hľadiska hodnotenia rozvoja a napredovania obce za posledných 10 rokov **46,5% respondentov hodnotí túto skutočnosť veľmi negatívne, negatívne ju hodnotí 25% respondentov** a pozitívne 14,47% respondentov. Rozvoj a napredovanie veľmi pozitívne nehodnotí nikto a ostatní nevedeli otázku posúdiť.

Predstavy obyvateľov zúčastnených na dotazníkovom prieskume **o postavení obce v budúcnosti** sú rôzne, **najviac sa prikláňali k obci ako miesto priemyslu a výrobnjej sféry** (32,99% res-

pondentov), ale aj ako centrum obchodu, služieb a turizmu a cestovného ruchu lákajúce turistov z regiónu a zo zahraničia (29,9% respondentov), centrum vzdelania (20,62% respondentov) a 8,25% respondentov ako miesto histórie, umenia a tradícií obce a regiónu.

Pri otázke o predstave centra obce, vzhľadom na možnosti budúcej výstavby sa **36,84%** respondentov priklonilo k názoru, že by sa tam mala uskutočniť **výstavba občianskej vybavenosti – administratívna budova obecného úradu, kultúrny dom, reštaurácia, hostinec, obchodný dom. 47,37%** respondentov si myslí, že rozvoju obce by pomohla **realizácia podnikateľského zámeru – výstavba reštaurácie s ubytovaním so zachovaním pohostinstva (jeho rekonštrukcia), vybudovanie možností športového vyžitia – tenisové kurty, bazén.** Okrem toho k tejto otázke odzneli aj **nasledujúce návrhy:** park s detským ihriskom ako miestom oddychu pre deti a dospelých s množstvom zelene, tržnica a všetkých podnikateľov presunúť pod jednu strechu, hotel, supermarket, tenisové kurty, či dom smútku a zdravotné stredisko, príp. len upraviť a nechať spriechodnený voľný priestor.

Nad'alej plánuje ostať bývať v Lovinobani, resp. v Uderinej 84,42% respondentov a svoju budúcnosť neplánuje spojiť so životom v Lovinobani 15,58% odpovedajúcich. Dôvodom na ich odchod sú hlavne pocit nebezpečia v obci, absentujúce pracovné príležitosti, príp. neúmerň rast rómskej populácie a jej neprispôsobivé správanie.

Reakcie obyvateľov obce na priame otázky:

Pri otázke: „**Čo sa Vám spontánne vybaví, keď počujete názov Lovinobaňa?**“ sa najviac odpovedí týkala obce ako svojho rodiska, bydliska, rodného kraja. V mnohých odpovediach rezonovala krása okolia obce a peknej prírody v jej blízkosti.

Názov obce Lovinobaňa pri jeho vyslovení vyvolá predstavu obce s bohatou históriou hlavne banického a magnezitového priemyslu, ktorý dlhé roky zabezpečoval prácu pre mnohých obyvateľov obce. Podobné výroky zazneli na adresu družstva, či bývalých štátnych majetkov so sídlom v Lovinobani. Obrazom súčasnej doby sú len prázdne priestory bývalej magnezitky, skrachovaný závod, vysoká miera nezamestnanosti a porovnanie tejto lokality s hladovou dolinou. K obrazu súčasnej doby očami obyvateľov obce, ktorí sa zúčastnili dotazníkového prieskumu, patrí aj zaostalosť obce vo všeobecnosti a nespokojnosť s rómskym etnikom, ktorého je v obci dostatok. Obec zaostáva voči rozvoju okolitých obcí, je v nej neporiadok, výstavba stagnuje, rozvoj služieb a obchodu je minimálny. Narušená infraštruktúra, chodníky, cesty a zariadenia obce spolu s neporiadkom a smetami tvoria neetické prostredie obce v súčasnosti a dotvárajú jej dnešnú tvár.

Dotazníkový prieskum odhalil aj predstavy obyvateľov, **ktoré projekty by sa mali podľa ich názoru v obci realizovať.**

Väčšina si želá **dobudovanie základnej infraštruktúry** v obci a to všetkých druhov:

– technická:

- rekonštrukcia miestnych komunikácií, chodníkov, verejného osvetlenia, miestne-ho rozhlasu – zníženie rýchlosti áut cez obec,
- rekonštrukcia námestia obce Lovinobaňa – zmena riešenia centra obce,
- úprava verejných priestranstiev obce, zastávky,
- kanalizácia celej obce (Lovinobaňa a Uderiná) a rekonštrukcia ČOV,
- pešia zóna od budovy bývalého kina po kostol, verejný park, lavičky – oddychová zóna v centre obce,
- rekonštrukcia chodníka z centra obce ku škole,
- starostlivosť o koryto potoka a jeho čistenie,
- rekonštrukcia budovy základnej školy,
- rekonštrukcia autobusových zastávok,

- občianska:
 - výstavba novej budovy obecného úradu,
 - domov dôchodcov – sociálna starostlivosť o starších ľudí,
 - rozšíriť služby zdravotnej starostlivosti – výstavba zdravotného strediska,
 - dom smútku a oplatenie cintorína,
- kultúrna:
 - rekonštrukcia kultúrneho domu, kina,
- cestovného ruchu:
 - podpora a rozvoj cestovného ruchu – vyhľadať a využívať turistickú atrakciu, napr. niečo z banskej histórie obce,
 - kovbojské mestečko – ryžovanie zlata, motokárske akcie, cyklotrasy,
 - vybudovať bazén,, resp. kúpalisko,
- **projekty ekonomickej oblasti a služieb pre obyvateľov:**
 - získanie investora do priemyselnej oblasti – priemyselný park,
 - vo fabrike urobiť výrobu na biomasu, biopalivo,
 - zriadenie bankomatu v obci,
 - miesto verejného prístupu na internet – klubovňa mladých – miesto stretávania sa,
 - zlepšenie kvality obchodov a služieb v obci – rekonštrukcia domu služieb, nákupné centrum s reštauráciou a službami – kaderníctvo, čistiareň, pohrebníctvo, oprava obuvi ap.,
 - zriadenie opatrovateľskej služby, stravovanie dôchodcov,
 - na OÚ zriadiť agentúru pre nezamestnaných a tiež realitnú kanceláriu na predaj domov, z ktorej bude obec čerpať,
 - podpora malého podnikania a pôvodných remesiel,
- **podpora kultúrneho a športového vyžitia a vzdelania:**
 - výstavba detského ihriska,
 - podpora vzdelávania Rómov a ich využitie pre pracovné príležitosti,
 - zreorganizovať knižnicu, zriadiť centrum voľného času pre deti a mládež – klub mládeže – projekty ochrany a tvorby životného prostredia,
 - kultúrno-spoločenské miesto pre mladých aj starých,
 - projekt na podporu zamestnanosti a rozvoja vzdelávania,
 - vybudovať nejaké športoviská, centrá pre deti klub pre mladých, kde by sa stretávali a mali rôzne aktivity – biliard, stolný tenis, futbal,
 - hromadné aktivity pre mládež a pre deti – rôzne výlety (kúpanie, ZOO, jaskyne...),
 - zabezpečenie kurzov ďalšieho vzdelania pre obyvateľov priamo v obci,
 - rozvoj spoločenského života – realizácia kultúrnych akcií.

V roku 2013 by podľa obyvateľov zúčastnených na dotazníkovom prieskume **nemala chýbať** v obci dobudovaná základná infraštruktúra, ako je kanalizácia celej obce, plne funkčná čistička odpadových vôd, upravené chodníky a miestne komunikácie. Tiež by tu mala byť rozpracovaná alebo ukončená rýchlostná komunikácia R3 a železničná zastávka rýchlikov.

V obci by sa malo nachádzať upravené, zrekonštruované, resp. vybudované jej centrum plné zelene s parkovou oddychovou zónou, kde môžu tráviť voľné chvíle všetky vekové kategórie obyvateľov obce. Súčasťou obce by mali byť polyfunkčný objekt poskytujúci služby obyvateľom, reštaurácia, športový areál, detské ihrisko, príp. kúpalisko či bazén a obchodná sieť zabezpečujúca komplexnú ponuku tovarov

pre miestnych obyvateľov. V obci by mal fungovať systém sociálnej starostlivosti o starých a nevládných obyvateľov.

Medzi hlavné priority patrí aj vybudovanie domova dôchodcov, dom smútku, existencia plnohodnotného zdravotného strediska, informačného centra s prístupom k verejnemu internetu, miestnosť pre mládež a množstvo možností kultúrneho a športového vyžitia v obci. Obyvatelia by privítali vydávanie vlastných novín, rozvoj športu a kultúry a rozvinutý cestovný ruch.

Samozrejmosťou by mal byť investor v areály bývalého podniku Lovinit, a.s. a teda obnovenie výroby poskytujúce množstvo pracovných príležitostí nielen pre miestnych obyvateľov. V rámci komplexnej ponuky služieb pre obyvateľov by v obci nemal chýbať bankomat, príp. v jej okrajovej časti benzínová pumpa.

4. SWOT analýza obce

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none">– blízkosť okresných miest Lučenec a Detva – vhodná poloha obce na hlavnom cestnom ťahu Lučenec – Detva,– dobré diaľkové spoje do prakticky všetkých väčších miest na Slovensku, dobré vlakové spojenie – časová a priestorová dostupnosť do obce,– vybavenosť obce základnou infraštruktúrou – vodovodom, elektrikou a plynom,– dobré pokrytie signálu mobilných operátorov,– dobrá činnosť základnej a materskej školy v obci,– dobrá všeobecná zdravotná starostlivosť,– silný potenciál rozvoja v oblasti cestovného ruchu, blízkosť rekreačnej oblasti Ružiná a kultúrno-historických pamiatok na okolí (obec Divín ap.)– blízky kontakt s prírodou, pekná poloha vhodná pre turistiku,– pokojný život v obci,– dostatok voľnej pracovnej sily.	<ul style="list-style-type: none">– nedostatok pracovných príležitostí – vysoká miera nezamestnanosti,– krach spoločnosti Lovinit, a.s.– zlý stav miestnych komunikácií a chodníkov,– zanedbané centrum obce,– životné prostredie – nelegálne skládky odpadu, znečistenie obce, nezakrytý potok,– zaostalosť za ostatnými obcami (Divín, Mýtina, Podrečany),– slabá úroveň rekreačných služieb a možností oddychu pre návštevníkov obce – absencia stravovacích zariadení v obci,– zlé možnosti nákupu a služieb v obci – zrušenie obchodu v kolónii,– málo možností na sebarealizáciu,– vysoká koncentrácia rómskeho obyvateľstva,– neexistujúce parky a priestory pre deti,– takmer žiadne možnosti športového a kultúrneho vyžitia,– nedostatok voľno časových aktivít pre deti a mládež – absencia zariadení, detského ihriska,– nezáujem o mládež a kultúrny a športový život,– nedostupnosť k verejného internetu,– slabá informovanosť občanov,– nezáujem zainteresovaných ľudí o rozvoj, slabá činnosť obecného zastupiteľstva – absencia aktívneho vzťahu obec – občan,– odchod kvalifikovaných mladých ľudí do väčších miest, hlavne kvôli neexistujúcim pracovným príležitostiam v okrese,– nezáujem obyvateľov o rozvoj obce,– ekonomický úpadok a zanedbanie obce z minulosti – splácanie úverov a nedostatok financií.

PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none">– pritiahnutie investora do priemyselnej zóny, vybudovanie priemyselného parku, obnovenie výroby v priestoroch spoločnosti Lovinit, a.s.,– vybudovanie rýchlostnej komunikácie R3,– podpora zo strany Európskej únie,– členstvo v združeních Javor a Srdce – spolupráca s okolitými obcami na spoločných projektoch,– využitie daností územia – poloha na hlavnej ceste a rozvoj stredísk pri vodnej nádrži Ružiná pre rozvoj turistiky a s tým súvisiaci rozvoj vidieka celého regiónu – propagácia obce a regiónu,– úprava verejných priestranstiev a centra obce,– rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov, úprava cintorína, stavba domu smútku,– poskytovanie sociálnej starostlivosti, efektívna prevádzka domova dôchodcov,– vybudovanie nových ihrísk a športovísk, možností pre mládež – tenis, klubovňa, posilňovňa,– vybudovanie detského ihriska,– rozvoj spoločenského života,– podpora rozvoja podnikania,– kanalizácia celej obce,– podpora vzdelávania Rómov a ich využitie na pracovné príležitosti,– zriadenie verejného internetu, propagácia obce vo všetkých smeroch – zviditeľnenie,– výstavba polyfunkčného objektu – nákupné centrum s reštauráciou so službami napr. kadeľníctvo, čistiareň, pohrebničníctvo, oprava obuvi – rozširovanie ponuky a kvality obchodu a služieb – mäsiareň, drogéria, ap.,	<ul style="list-style-type: none">– zvyšovanie nezamestnanosti v regióne,– prehľbovanie zlej sociálnej situácie a životnej úrovne občanov,– pretrvávajúci nezáujem obyvateľov o veci verejné a rozvoj obce,– prehľbujúca sa absencia aktívneho vzťahu obec – občan,– nepriaznivý demografický vývoj,– neriešenie rómskej otázky, ďalšie neprispôbovanie sa tejto komunity – prehľbujúce sa problémy medzi rómskou komunitou a ostatným obyvateľstvom obce,– odklad vybudovania obchvatu obce a modernizácie železničnej trasy,– odchod mladých ľudí za prácou – migrácia pracovnej sily,– nesprávna motivácia mládeže – alkoholizmus, nemorálnosť, vandalizmus,– nevyužitie potenciál rozvoja CR v nadväznosti na rozvoj rekreačnej oblasti Ružiná.– nedostatok finančných prostriedkov a ich nesprávne použitie,– nesplnenie volebného programu starostu a poslancov – zlé vedenie obce,– neriešenie problému zaostalosti regiónu v rámci BBSK,– rozpočet štátu a ekonomická situácia obce – nedostatok finančných zdrojov,

5. Identifikácia a analýza problémov

Východiskom pre identifikáciu a analýzu problémov je stav a potenciál rozvoja obce popísaný v analytickej časti tohto dokumentu, ktorá obsahuje analýzu jednotlivých oblastí na základe popisu charakteristík súčasného stavu s ohľadom na identifikáciu a analýzu problémov a ich príčin, s prípadným zdôvodnením.

Podrobný popis nedostatkov obce ako aj jej silných stránok a príležitostí bol získaný realizáciou dotazníkového prieskumu medzi občanmi obce. Zhrnutie uvedeného prieskumu je spracované štatistickým vyhodnotením a z časti je popísané opisnou formou a z časti spracované v štandardnej štruktúre metódou SWOT analýzy.

Univerzálna analytická metóda SWOT analýzy slúži pre jednotnú identifikáciu a formalizáciu výsledkov analýz so zameraním na rýchly prehľad o dobrých a zlých stránkach, možnostiach zlepšenia, predpokladoch a rizík rozvoja.

V ďalšom kroku sledujeme opis jednotlivých skutočností na stránke slabých stránok a ohrození obce, ktoré sú graficky zhrnuté do schémy problémových oblastí rozvoja obce s ohľadom na silné stránky a možnosti rozvoja (grafické znázornenie vid' v prílohe). Tento grafikon spolu so SWOT analýzou umožní stanoviť základné disparity rozvoja obce na jednej strane a kľúčové faktory rozvoja (vyplývajúce zo sil-

ných stránok obce a jej príležitostí). Kľúčové faktory rozvoja umožňujú formalizovať "víziu obce" do strategického cieľa, následne vybrať a určiť priority rozvoja obce.

5.1 Definovanie problémových oblastí rozvoja obce

Spracovaním analýz (audit zdrojov, dotazníkový prieskum a SWOT analýza) sa získali nasledovné hlavné problémové oblasti rozvoja obce Lovinobaňa, ako aj jej možné kľúčové faktory rozvoja, od ktorých by sa mal rozvoj obce a jej blízkeho okolia odvíjať.

Naznačené boli hlavne **tieto problémové oblasti**:

- a) územie – lokalizácia obce
- b) technická infraštruktúra
- c) ľudské zdroje – potenciál rozvoja v miestnom obyvateľstve, rómska problematika,
- d) sociálna, kultúrno-spoločenská a športová vybavenosť obce,
- e) ekonomika a podnikateľské prostredie, zamestnanosť
- f) životné prostredie
- g) informovanosť, propagácia a známosť obce

a) územie – lokalizácia obce

Obec Lovinobaňa spolu s obcou Uderiná sú geograficky situované na hlavnom cestnom ťahu Lučenec – Detva, čo tvorí silný predpoklad pre rozvoj obce z hľadiska časovej a priestorovej dostupnosti do nej. Obec sa nachádza v prostredí, ktoré má potenciál pre rozvoj cestovného ruchu (v nadväznosti na blízkosť vodnej nádrže Ružiná a plánovaný rozvoj a výstavbu jednotlivých stredísk po oboch jej brehoch), ako aj pre rozvoj založený na vlastnom potenciály – hlavne prírodnom (obec sa nachádza v tzv. lovinobanskej brázde obklopenej horským masívmi pozdĺž toku Krivánskeho potoka) a historickom (väzba na tradíciu priemyslu, príp. existenciu zachovaných tradícií – ryžovanie zlata ap.).

Problémom vyplývajúcim z lokalizácie obce je neustála preťaženosť cestnej dráhy spojená s nadmernou hlučnosťou plynúcou zo stálej premávky. Východiskom do budúcnosti je plánovaná výstavba rýchlostnej komunikácie, ktorá značnou mierou prispeje k zmierneniu hlučnosti v obci, k rastu hodnoty životného prostredia a čistoty ovzdušia (exhaláty z výfukových plynov) a v neposlednom rade k pokojnejšiemu životu v obci. Výstavba cestnej rýchlostnej komunikácie vedúcej pozdĺž obce prispeje k jej rozvoju a to z hľadiska podpory rozvoja priemyslu, príp. vybudovania služieb cestovného ruchu, obchodnej siete. Povinnosťou obce ostáva túto príležitosť využiť vo svoj prospech a možno práve na báze vhodnej formy partnerstva s okolitými obcami a participáciou na spoločných projektoch využívajúcich množstvo kultúrno-historických pamiatok, ale aj lúk, pasienkov, príp. svahovitého terénu v okolí týchto obcí pre rozvoj turistiky a cestovného ruchu. Rozvoj priemyslu v oblasti v budúcnosti dáva obci Lovinobaňa opäť šancu byť miestom práce nielen pre vlastných obyvateľov, ale aj širšieho okolia.

b) technická infraštruktúra

Najslabšou stránkou obce na základe získaných poznatkov z dotazníkového prieskumu z hľadiska technickej infraštruktúry je stav a vzhľad centra obce v Lovinobani. Problematickou oblasťou, ktorú je potrebné v budúcnosti riešiť je aj stav miestnych komunikácií a chodníkov v obci (vrátane obce Uderiná). Absencia verejnej zelene v rámci obce, ale aj zničené zastávky autobusov na jej území predstavujú potreby smerujúce k vyšším investíciám obce. K problémovej oblasti patrí aj nedokončená kanalizácia a problémová prevádzka čističky odpadových vôd. V prípade väčších dažďov môže byť v obci problém s rozvodneným a znečisteným potokom (potreba vyčistenia a prekrytia a regulácie), príp. s povrchovými vodami tečúcimi do splaškovej kanalizácie.

Na druhej strane v obci je spokojnosť s vybudovaným vodovodom, elektrifikáciou a plynovodom. Samozrejmosťou je pokrytie signálom mobilných operátorov.

Dobudovanie uvedenej chýbajúcej technickej infraštruktúry je však limitované nedostatkom finančných prostriedkov, ktoré obci na tieto investičné zámery pri ohraničenom rozpočte hospodárenia značne chýbajú.

c) ľudské zdroje – potenciál rozvoja v miestnom obyvateľstve, rómska problematika,

Obyvateľstvo obce Lovinobaňa je v súčasnom období charakteristické tendenciou starnutia a poklesu počtu. Vplyv na to má nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva, čo je podmienené zníženou pôrodnosťou obyvateľstva v obci na jednej strane, ale aj odchodom mladých ľudí za prácou do iných lokalít, príp. do zahraničia. Pokles počtu obyvateľov v dôsledku pôrodnosti znižuje rómske etnikum, ktoré sa v obci rozmáha v značnej miere. Uvedené skutočnosti z hľadiska pohybu obyvateľov obce značne oslabujú obec Lovinobaňa vrátane obce Uderiná vo svojom rozvoji a javia sa ako ohrozujúci a determinujúci faktor rozvoja obce ako celku v budúcnosti (odliv šikovných a vzdelaných mladých ľudí z obce).

Vychádzajúc z výsledkov dotazníkového prieskumu, v obci značne absentuje záujem nielen mladšej generácie o rozvoj vlastnej obce a vecí verejné celkom. Problém pritom nie je len v mládeži samotnej, ale aj v podmienkach, motivačných faktoroch a možných spôsoboch podnietenia záujmu o sebarealizáciu a aktivity v obci. Problém označený obyvateľmi obce, ktorí sa zúčastnili dotazníkového prieskumu je aj v riadení obce, zastupiteľstve a pasívnom prístupe volených zástupcov z ľudu k napredovaniu vlastnej obce. Väčšina respondentov v rámci dotazníkového prieskumu vidí značný problém rozvoja obce a jej dnešného stavu v neprispôsobivosti rómskeho obyvateľstva a mieru ohrozenia rozvoja obce v jeho zvýšenom počte prisťahovania sa do obce. Dopyt obyvateľov po základnej infraštruktúre kultúrneho a športového vyžitia dáva predpoklad dosiahnutia cieľa miestnych obyvateľov, ktorým je zotrvanie v obce. To je však podmienené riešením rómskej otázky a dobudovaním ostatnej základnej vybavenosti obce, vytvorením pracovných príležitostí detto. Tento cieľ je možno naplniť a dosiahnuť len prostredníctvom vytvorenia prostredia a podmienok pre mladých, resp. strednú generáciu, ktorá by mala byť hybnou silou rozvoja, aby z obce neodchádzali, ale usadili sa v nej a plánovali v nej svoju budúcnosť. To však podmieňuje už spomenutý vývoj v iných oblastiach rozvoja – sociálna, ekonomická vrátane rozvoja podnikania, vybavenie infraštruktúry ap.

d) sociálna, kultúrno-spoločenská a športová vybavenosť obce

Občianska vybavenosť obce predstavuje vo vzťahu k veľkosti obce veľmi nízky štandard. Výsledky dotazníkového prieskumu poukázali na nespokojnosť s existujúcimi službami a obchodmi (resp. zrušenie obchodu v kolónii), ktoré sa v obci nachádzajú. Ponuka obchodov nestačí uspokojovať dopyt po vybraných tovaroch a statkoch, o ktoré majú obyvatelia záujem. Podobne je to aj v oblasti služieb. Na druhej strane spokojnosť bolo zaznamenaná so všeobecnou zdravotnou starostlivosťou, ako aj so zdravotným strediskom, ktoré sa v obci nachádza, aj keď boli požiadavky k jeho rozšíreniu. V značnej miere požadovali respondenti výstavbu domova dôchodcov, resp. zavedenie systému sociálnej starostlivosti o chorých a nevládných hlavne starých ľudí, nakoľko sociálne zariadenia obdobného charakteru v obci absentujú. V obci veľmi chýba aj dom smútku.

Pozitívne hodnotenie získali materská a základná škola spolu s úrovňou vzdelávania. Na druhej strane v obci absentujú možnosti športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v nadväznosti na možnosti voľno časových aktivít, ktoré v obci tiež nie sú – ihriská, tenisové kurty, príp. bazén či kúpalisko. Z hľadiska možností kultúrneho vyžitia ako následok vyslovenia nespokojnosti s miestnym kultúrnym domom zazneli požiadavky na jeho rekonštrukciu, príp. oživenie aj priestorov kina.

Úspešné riešenie sociálneho programu obce dáva predpoklady k zvýšeniu kvality života občanov obce všetkých generácií, čo ich tiež značnou mierou príme k zotrvaniu v obci.

e) ekonomika a podnikateľské prostredie, zamestnanosť

Absencia pracovných možností v obci Lovinobaňa, príp. Uderiná predstavuje jeden z najväčších rozvojových problémov obce, ktorý má vplyv aj na vyššie uvedenej migrácii obyvateľstva smerom von z obce. Zastavenie výroby v priemyselnom podniku Lovinit, a.s., ktorý svoju činnosť vyvíjal v priemyselnej oblasti obce, a následný krach tejto spoločnosti, predstavovali pre obec a jej obyvateľov silný úder pod pás. Podnik zamestnával a poskytoval prácu nielen pre miestnych obyvateľov, ale aj pre obyvateľov okolitých obcí. V nadväznosti so zastavením prevádzky ostali priestory nevyužitú a bolo by len a len na prospech samotnej obce, keby v čo najbližšej budúcnosti sa vyriešila otázka ich ďalšieho využitia. Perspektívu majú tzv. „hnedé plochy“ pri vytváraní priemyselných parkov, avšak v súčasnej dobe nie je obec, ani vlastníci uvažovaných priestorov na túto možnosť pripravený.

Malé podnikateľské subjekty na území obce síce poskytujú niekoľko pracovných možností, ale stále to nepostačuje na pokrytie celej miery nezamestnanosti.

Budúcnosť obce z hľadiska eliminácie miery nezamestnanosti možno vidieť práve vo vyššie uvedenom využití existujúceho potenciálu, či už priamo v obci, alebo jej okolí (priemysel, resp. cestovný ruch). Zo strany obce to predznamenáva vytvárať podmienky pre rozvoj podnikania a tvorbu pracovných miest. Nezanedbateľnú príležitosť pre rozvoj podnikania a zamestnanosti predstavuje i potenciál poľnohospodárskej primárnej výroby – polia, lúky a pasienky a poľnohospodárska tradícia prvovýroby v obci. Výsledky dotazníkového prieskumu realizovaného medzi obyvateľmi obce zdôraznili veľmi slabé, resp. žiadne podmienky k vyvíjaniu podnikateľskej činnosti v obci. Preto podpora podnikateľských aktivít hlavne v týchto oblastiach ako je poľnohospodárstvo, cestovný ruch, ale aj podnikateľských činností v oblasti ponuky služieb a obchodu dávajú predpoklady pre rast ekonomickej prosperity obce (z hľadiska príjmov do obecného rozpočtu), ale aj k zvýšeniu kvality života miestneho obyvateľstva. Spolu s uvedeným rozvojom ekonomických aktivít sa v obci predpokladá aj rozvoj obchodu a služieb v závislosti od rastu kúpyschopnosti miestneho obyvateľstva.

Rast ekonomického rozvoja obce je však podmienený aj dobudovaním chýbajúcej infraštruktúry – či už základnej (cesty, chodníky), alebo infraštruktúry kultúrnej, športovej, príp. cestovného ruchu v okolí (okolie vodnej nádrže Ružiná) a tým vlastne vytvorením podmienok pre podnikanie iných subjektov, či už z radov vlastných občanov obce, príp. príchodu investorov a nových podnikateľov do obce. Zvládnutie týchto podmienok sa zdá ako relevantná hrozba v jej vlastnom rozvoji. Dopravná dostupnosť, plánovaná rýchlostná komunikácia v tesnej blízkosti obce v budúcnosti, rozvoj cestovného ruchu (putovanie, cyklotrasy, rozvoj informačných služieb, príp. rozvoj služieb pre obyvateľstvo) predpokladajú obci Lovinobaňa reálnu šancu na jej rozvoj v budúcnosti aj po ekonomickej stránke.

f) životné prostredie

Kvalitu života v obci podmieňuje aj stav v oblasti životného prostredia. Analýza tohto stavu v obci Lovinobaňa poodkryla čiastkové problémy aj v tejto oblasti. Silnou stránkou obce je jej lokalizácia v oblasti charakteristickej s kopcami, lúkami, lesmi. Tento fakt podporil aj výstup z dotazníkového prieskumu, kde za určitú výhodu svojej obce považujú jej obyvatelia práve kvalitné životné prostredie a okolie obce. Ako negatívum tohto v protipóle stojí areál priemyselnej výroby do nedávna spoločnosti Lovinit, a.s., ktorý svojou činnosťou značne znečisťoval životné prostredie. Výhodou pri tom je, že uvedená výroba sa nachádza v okrajovej časti obce.

Významnou rozvojovou zložkou a pozitívnym ukazovateľom v obci je stav verejnej zelene a upravené parky ako miesto hier a oddychu pre deti. Toto však v súčasnej dobe v obci Lovinobaňa (vrátane Uderinej) absentuje. Ďalším podstatným problémom, ktorý predstavuje slabú stránku a ohrozenie rozvoja obce ako celku do budúcnosti, je hlavne znečisťovanie životného prostredia obce vlastnými obyvateľmi (divoké skládky, znečistenie potoka), ale aj z hľadiska technických nedostatkov ako je neregulovanie potoka a slabšia separácia odpadu v obci.

Odstránením všetkých nedostatkov z hľadiska životného prostredia v budúcnosti a korektným prístupom k tvorbe a ochrane životného prostredia môže obec Lovinobaňa posilniť svoje silné stránky a účelne tak prispieť k svojmu rastu nielen v rámci užšieho regiónu, v ktorom sa nachádza.

g) informovanosť, propagácia a známosť obce

Vychádzajúc z názorov obyvateľov obce vyjadrených v dotazníkovom prieskume, jednou z problémových oblastí obce je aj komunikačná bariéra medzi článkami, ktoré predstavujú obec a jej občania. Z toho pramení nedostatok informácií potrebných k podpore rozvoja vlastnej obce zo strany miestnych obyvateľov a v neposlednom rade aj vzbudenie ich iniciatívy a aktivity niečo urobiť pre rozvoj obce.

Osobitným problémom je poznanie, resp. známosť obce v okolí, príp. v širšom regióne. V súčasnom období je síce obec relatívne známa a to hlavne vďaka histórii priemyslu v obci, resp. jej koncu, ale názor respondentov hovorí, že je potrebné v obci nájsť nejakú možnosť, tzv. produkt, ktorý je možné potenciálnym návštevníkom a celému okoliu ponúknuť. Skrátka všetko to, čo môže v budúcnosti predstavovať oporné body rozvoja obce, či už z hľadiska rozvoja cestovného ruchu (aj v nadväznosti na rozvoj rekreácie pri vodnej nádrži Ružiná), alebo z hľadiska rozvoja priemyslu v obci (na základe tradície). Zabezpečením a tvorbou vhodnej ponuky pre širokú klientelu jednak v oblasti rozvoja cestovného ruchu, ale aj

v oblasti priemyslu (pripravenosť „hnedej plochy“) bude potrebné tým správnym spôsobom pripravenú ponuku vedieť aj prezentovať a tak prilákať do obce návštevnosť, príp. investorov. Všetko toto je však podmienené eliminovaním vyššie uvedených problémových oblastí, tzn. hlavne dobudovaním chýbajúcej príp. vybudovaním novej infraštruktúry potrebnej k naplneniu stanovených cieľov (oblasť ekonomiky a podnikania, cestovného ruchu, ľudských zdrojov a sociálnej oblasti).

Syntézu uvedených problémov – kritických oblastí rozvoja obce Lovinobaňa prezentuje **štruktúra vzájomných vplyvov problémov** (t.j. schéma problémových oblastí rozvoja obce vid' v prílohe), ktorý sumarizuje a znázorňuje súvislosť jednotlivých problémových oblastí v obci navzájom. Uvedená syntéza následne určuje potrebné smery rozvoja obce Lovinobaňa v ďalšom období.

5.2 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja vychádza z analýz SWOT. Účelom tejto analýzy je spresnenie a výber kľúčových oblastí, kam by mala smerovať podpora s maximálnym využitím faktorov rozvoja. Tým sa zabezpečí čo najvyššia adresnosť tohto rozvojového dokumentu. Pre určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja platí:

silné stránky + príležitosti = faktory rozvoja

slabé stránky + ohrozenia = disparity

Medzi kľúčové disparity vyplývajúce teda zo slabých stránok a ohrození a hlavné faktory rozvoja vyplývajúce zo silných stránok a príležitostí možno zaradiť:

Kľúčové disparity rozvoja obce

- havarijný stav miestnych komunikácií a chodníkov, potreba rekonštrukcie a úpravy námestia – do- budovanie kanalizácie a ČOV
- nedostatok pracovných príležitostí – krach priemyselného podniku – zvyšovanie miery nezamestna- nosti v obci a regióne
- nepriaznivý demografický vývoj – slabá pôrodnosť a odliv mladých občanov z obce – hrozba vylud- nenia v porovnaní s pôrodnosťou rómskeho etnika – neprispôsobivosť tejto skupiny obyvateľov a problémy s nimi
- absencia športových a voľnočasových zariadení podporujúcich rozvoj detí, mládeže a obyvateľov obce – nedostatočné možnosti kultúrneho vyžitia a športového vyžitia počas celého roka
- nedostatočné využitie potenciálu rozvoja obce a jej okolia hlavne v prospech rozvoja CR a rozvoja obce ako celku
- nezáujem obyvateľov o veci verejné, absencia ich činností podporujúcich rozvoj obce
- nedostatočné finančné zdroje pre rozvoj obce a slabá informovanosť a propagácia obce, absencia aktívneho vzťahu občan – obec

Hlavné faktory rozvoja obce

- poloha a okolie obce – dopravná dostupnosť a lokalizácia na hlavnom cestnom ťahu Lučenec – Detva – časová a priestorová dostupnosť do obce
- potenciál rozvoja v oblasti priemyslu – priestory pre priemyselný park a vstup investora
- potenciál pre rozvoj cestovného ruchu – vidiecky turizmus v nadväznosti na vodnú nádrž Ružiná – členstvo v združeníach s inými obcami
- možnosti rozvoja podnikania v oblasti CR, obchodu a služieb, ale aj v oblasti poľnohospodárstva – prostredie na to predurčené a silná tradícia v oblasti poľnohospodárstva
- snaha združení a spolkov v obci prispievať k rozvoju kultúrno-spoločenského života v obci
- ľudské zdroje – dostatok voľnej pracovnej sily, vytváranie podmienok pre mladých obyvateľov obce vzdelávacie aktivity pre obyvateľov a podpora začlenenie rómskeho etnika do spoločnosti – eliminá- cia problémov s nimi
- možnosť čerpania finančných prostriedkov z verejných zdrojov – Eurofondy

STRATEGICKÁ ČASŤ

6. Vízia obce

Obec Lovinobaňa predstavuje obec s kompletne vybudovanou infraštruktúrou. Samozrejmosťou je dobudovaná kanalizácia a plnohodnotne slúžiaca čistička odpadových vôd. V obci sú zrekonštruované ulice, vybudované chodníky, upravené verejné priestranstvá a zrekonštruované budovy verejného, sociálneho a kultúrneho charakteru. Pýchou obce je nové námestie, ktoré svojim obyvateľom poskytuje okrem služieb obchodného, verejného a sociálneho charakteru aj možnosti oddychu a športového a kultúrneho vyžitia. Tie nachádzajú aj v nových športových, kultúrnych a iných voľno časových zariadeniach vybudovaných na území obce.

Pozdĺž obce je vybudovaná rýchlostná komunikácia, po ktorej si do opustených priestorov „magnezitky“ našiel cestu nový investor, ktorý rozbehol výrobnú činnosť. Toto prispelo k návratu Lovinobane medzi priemyselné centrá Novohradu. V obci je dostatok pracovných príležitostí, zlepšili sa podmienky pre rozvoj podnikania – rozvíja sa oblasť poľnohospodárstva a cestovného ruchu. Badateľné zlepšenie je aj v oblasti ponuky obchodov a služieb pre miestne obyvateľstvo a návštevníkov obce. Tí nachádzajú poznanie a zážitky aj vo vytvorenom produkte cestovného ruchu, ktorý neustále láka nových záujemcov. K tomu je v obci a jej okolí vybudovaná aj potrebná infraštruktúra (chodníky, trasy, atrakcie).

V obci je zabezpečená starostlivosť o starých a nevládných obyvateľov v zriadenom domove dôchodcov s komplexnou opatrovateľskou službou. Vybudovaný je dlhé roky absentujúci dom smútku. Počet obyvateľov obce neklesá a demografický vývoj obce je priaznivý, na čo vplyvajú aj stabilizované vzťahy s rómskym etnikom, ktoré zvládlo proces prispôsobenia svojho správania pravidlám obce.

Obec má vlastné noviny – „Lovinobanské zvesti“, prostredníctvom ktorých občania včas získavajú informácie o dianí v obci, čo zvyšuje ich záujem o jej rozvoj. Aktivizuje sa hlavne mladá a stredná generácia obyvateľov, ktorá sa stáva hybnou silou rozvoja obce.

Komunikácia obce s jej obyvateľmi je na dobrej úrovni a spoločnými aktivitami prispievajú k neustálemu zvyšovaniu kvality života a spokojnosti obyvateľov s ním v obci Lovinobaňa, resp. Uderiná.

„Obec Lovinobaňa je obcou, v ktorej každý nájde to, čo hľadá a preto sa rád do nej vracia. Je centrom priemyslu, podnikania, obchodu a služieb na hlavnej trase Lučenec – Detva. Lovinobaňa sa stala miestom šťastného života pre všetkých.“

7. Stratégia rozvoja obce

Definovanie rozvojovej stratégie obce nadväzuje na výsledky komplexných analýz a na SWOT analýzu, pričom sa snaží odstrániť alebo prinajmenšom zmierniť identifikované disparity pomocou určených faktorov rozvoja.

Na základe uvedených skutočností a v súlade s jednotlivými národnými a regionálnymi programami bola vytvorená rozvojová stratégia obce Lovinobaňa (vrátane obce Uderiná) vychádzajúca z opisu strategických prístupov predstaviteľov obce vrátane akceptácie názorov obyvateľov k jej rozvoju. Naplnenie tejto stratégie smeruje k dosiahnutiu vízie obce Lovinobaňa ako cieľovému stavu vo svojom rozvoji.

Ciele, resp. prioritné oblasti rozvoja obce tvoria hierarchicky usporiadanú štruktúru, na ktorej vrchole sa v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lovinobaňa nachádza strategický cieľ. Prioritné

oblasti rozvoja obce predstavujú charakteristiku cieľového stavu už na detailnejšej úrovni s jasnejším a výstižnejším pomenovaním. Jednotlivé priority vymedzujú prioritné oblasti strategického plánovania obce, ktoré nadväzujú na stratégiu rozvoja obce. Je potrebné, aby priority boli zosúladené s prioritami nadradených programových dokumentov (najmä PHSR samosprávneho kraja).

Stratégiu rozvoja obce a jej ciele je možné bližšie špecifikovať ako cieľové smerovanie snahy o:

- zlepšenie podmienok pre rast životnej úrovne obyvateľov obce,
- podporovanie podmienok pre kontinuálny rast hospodárskej základne obce,
- zlepšenie kvality životného prostredia,
- všestranný a trvalo udržateľný rozvoj obce.

7.1 Strategický cieľ obce

Strategický cieľ obce predstavuje a určuje smer, ktorým by sa obec mala uberať, aby dosiahla stanovenú víziu. Popisuje všeobecné snahy predstaviteľov obce a tiež samotných jej obyvateľov o celkový rozvoj obce Lovinobaňa a obce Uderiná. Konkretizovaním daných snáh, ich spresnením a špecifikáciou tak možno formulovať strategický cieľ rozvoja obce, ktorý formuluje dlhodobú orientáciu zameranú na dosiahnutie želaného stavu v obciach Lovinobaňa a Uderiná.

Na základe získaných podkladov z analýz súčasného stavu (audit zdrojov), názorov obyvateľov zúčastnených na dotazníkovom prieskume a získanej sumarizácie problémov obce bol **stanovený strategický cieľ rozvoja obce Lovinobaňa (vrátane obce Uderiná) nasledovne:**

Prostredníctvom hlavných rozvojových línií postupnými krokmi zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Lovinobaňa a dobudovaním a rekonštrukciou základnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti obce, podporou rozvoja podnikania, obchodu a služieb, využitím historického a prírodného potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu, ale aj priemyslu na báze historických daností (hnedé plochy) a rozvojom ľudských zdrojov v obci prispieť k vytvoreniu podmienok pre zvýšenú kvalitu života miestnych obyvateľov s ohľadom na dodržanie kritérií a podmienok tvorby a ochrany životného prostredia v obci a jej okolí.

7.2 Prioritné oblasti rozvoja obce, ciele, opatrenia a aktivity

Pre zabezpečenie naplnenia a dosiahnutia strategického cieľa rozvoja obce Lovinobaňa je potrebné dosiahnuť naplnenie cieľov v jednotlivých prioritných rozvojových oblastiach, ktoré sú odrazom štruktúry problémových oblastí rozvoja, ktoré vzišli z auditu zdrojov, dotazníkového prieskumu a následnej SWOT analýzy. Vychádzajúc z uvedeného **prioritné oblasti rozvoja obce Lovinobaňa a Uderiná sú:**

- Priorita č. 1: Dobudovanie základnej infraštruktúry obce
- Priorita č. 2: Rekonštrukcia a výstavba občianskej vybavenosti obce
- Priorita č. 3: Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu
- Priorita č. 4: Rozvoj sociálnej oblasti v obci
- Priorita č. 5: Rozvoj ľudských zdrojov
- Priorita č. 6: Podpora ekonomického rozvoja obce
- Priorita č. 7: Podpora propagácie a zviditeľnenia obce, rozvoj informačného a komunikačného systému v obci
- Priorita č. 8: Tvorba a ochrana životného prostredia

Pre dosiahnutie rozvoja prioritných oblastí je potrebné špecifikovať ich dielčie ciele, opatrenia a následne aktivity potrebné k plánovanému rozvoju.

PRIORITA Č. 1: DOBUDOVANIE ZÁKLADNEJ INFRAŠTRUKTÚRY OBCE**Cieľ 1.1: Dobudovanie verejnej kanalizácie, ČOV a časti vodovodu****Opatrenie 1.1.1: Dobudovanie verejnej kanalizácie****Aktivita 1.1.1.1:** Projekt II. etapy verejnej kanalizácie**Opatrenie 1.1.2: Vybudovanie, resp. rekonštrukcia ČOV****Aktivita 1.1.2.1:** Dobudovanie ČOV**Aktivita 1.1.2.2:** Projekt rekonštrukcie ČOV v Lovinobani**Opatrenie 1.1.3: Dobudovanie časti vodovodu****Aktivita 1.1.3.1:** Dobudovanie vodojemu v obci Uderiná**Cieľ 1.2: Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií a chodníkov****Opatrenie 1.2.1: Rekonštrukcia miestnych komunikácií****Aktivita 1.2.1.1:** Rekonštrukcia ciest III. triedy**Aktivita 1.2.1.2:** Rekonštrukcia miestnych komunikácií**Opatrenie 1.2.2: Dobudovanie a rekonštrukcia chodníkov****Aktivita 1.2.2.1:** Výstavba chodníkov v obci**Aktivita 1.2.2.2:** Rekonštrukcia chodníkov v obci**Cieľ 1.3: Výstavba a rekonštrukcia verejných priestranstiev, parkov, peších zón, zastávok, verejného rozhlasu a osvetlenia****Opatrenie 1.3.1: Dispozičné riešenie vzhľadu námestia v obci****Aktivita 1.3.1.1:** Projekt úpravy námestia v obci**Opatrenie 1.3.2: Úpravy verejných priestranstiev v obciach****Aktivita 1.3.2.1:** Projekty úpravy verejných priestranstiev, peších zón, parkov a zastávok v obciach**Opatrenie 1.3.3: Rekonštrukcia verejného rozhlasu a verejného osvetlenia****Aktivita 1.3.3.1:** Projekt rekonštrukcie verejného rozhlasu**Aktivita 1.3.3.2:** Projekt rekonštrukcie verejného osvetlenia**PRIORITA Č. 2: REKONŠTRUKCIA A VÝSTAVBA OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI OBCE****Cieľ 2.1: Zabezpečenie výstavby, resp. rekonštrukcie administratívnych priestorov obce****Opatrenie 2.1.1: Rekonštrukcia príp. výstavba budovy obecného úradu****Aktivita 2.1.1.1:** Realizácia projektu výstavby, resp. rekonštrukcie obecného úradu**Cieľ 2.2: Budovanie a rekonštrukcia športovej a kultúrnej vybavenosti obce****Opatrenie 2.2.1: Rekonštrukcia existujúcich športových zariadení a ihrísk v obci****Aktivita 2.2.1.1:** Úpravy a rekonštrukčné práce na existujúcich športových zariadeniach**Opatrenie 2.2.2: Výstavba nových športových zariadení a ihrísk voľno časového využitia pre deti a mládež****Aktivita 2.2.2.1:** Projekty ihrísk a detského ihriska, klubu mladých**Opatrenie 2.2.3: Rekonštrukcia kultúrneho domu v obci Lovinobaňa a rekonštrukcia priestorov kina****Aktivita 2.2.3.1:** Rekonštrukcia kultúrneho domu**Aktivita 2.2.3.2:** Rekonštrukcia priestorov kina a ich využitie

Cieľ 2.3: Budovanie a rekonštrukcia školskej infraštruktúry v obci**Opatrenie 2.3.1: Rekonštrukcia budovy základnej školy v obci a ostatných budov školskej infraštruktúry****Aktivita 2.3.1.1:** Rekonštrukcia budovy základnej školy**Aktivita 2.3.1.2:** Rekonštrukcia budovy materskej školy**Aktivita 2.3.1.3:** Rekonštrukcia ostatnej infraštruktúry školskej vybavenosti – ihriská, telocvičňa**Cieľ 2.4: Budovanie a rekonštrukcia infraštruktúry sociálnej vybavenosti obce****Opatrenie 2.4.1: Rozšírenie zdravotného strediska a výstavba domova dôchodcov****Aktivita 2.4.1.1:** Vybudovanie, resp. rekonštrukcia existujúceho objektu pre účely zdravotného strediska**Aktivita 2.4.1.2:** Výstavba domova dôchodcov, resp. domova sociálnej starostlivosti v obci**Opatrenie 2.4.2: Oplotenie a rozšírenie cintorína a výstavba domu smútku****Aktivita 2.4.2.1:** Rozšírenie a oplotenie cintorína**Aktivita 2.4.2.2:** Výstavba domu smútku**Cieľ 2.5: Príprava stavebných pozemkov pre individuálnu výstavbu v obci****Opatrenie 2.5.1: Príprava vyčlenených pozemkov v zmysle územného plánu na individuálnu bytovú výstavbu****Aktivita 2.5.1.1:** Zavedenie infraštruktúry na voľné pozemky v obci určené pre bytovú výstavbu**PRIORITA Č. 3: BUDOVANIE INFRAŠTRUKTÚRY CESTOVNÉHO RUCHU****Cieľ 3.1: Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu****Opatrenie 3.1.1: Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu v okolí obce****Aktivita 3.1.1.1:** Projekt kovbojské mestečko**Aktivita 3.1.1.2:** Projekt ryžovanie zlata**Opatrenie 3.1.2 Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu v obci****Aktivita 3.1.2.1:** Budovanie ubytovacích kapacít v obci**Aktivita 3.1.2.2:** Budovanie stravovacích kapacít v obci**Opatrenie 3.1.3: Budovanie a tvorba produktov cestovného ruchu v okolí obce****Aktivita 3.1.3.1:** Budovanie a značenie turistických chodníkov, trás**Aktivita 3.1.3.2:** Budovanie cyklistických trás**Opatrenie 3.1.4: Zriadenie turistickej informačnej kancelárie v centre obce****Aktivita 3.1.4.1:** Turistické informačné centrum**PRIORITA Č. 4: ROZVOJ SOCIÁLNEJ OBLASTI V OBCI****Cieľ 4.1: Podpora rozvoja zdravotnej starostlivosti v obci****Opatrenie 4.1.1: Vytvorenie podmienok pre činnosť rôznych druhov lekárov obci****Aktivita 4.1.1.1:** Príprava a ponuka priestorov pre činnosť lekárov**Cieľ 4.2: Rozvoj sociálnej starostlivosti o starých a nevládných občanov****Opatrenie 4.2.1: Zavedenie systému starostlivosti o starých a nevládných občanov****Aktivita 4.2.1.1:** Aplikácia systému sociálnej starostlivosti v obci – opatrovateľská služba

Aktivita 4.2.1.2: Zavedenie systému zabezpečenia stravovania pre starých, opustených a nevládných obyvateľov obce

Aktivita 4.2.1.3: Zabezpečenie prevádzky domova dôchodcov v obci – v nadväznosti na prioritu č. 2, cieľ 2.4, opatrenie 2.4.1 – Rozšírenie zdravotného strediska a výstavba domova dôchodcov

Cieľ 4.3: Podpora rozvoja mládeže

Opatrenie 4.3.1: Podpora angažovanosti mládeže do rozvojových aktivít obce

Aktivita 4.3.1.1: Realizácia podporných programov rozvoja mládeže v obci

Opatrenie 4.3.2: Projekty v oblasti športu, vzdelania, kultúrno-spoločenského využitia

Aktivita 4.3.2.1: Participácia obce na realizácii projektov, ktorými hlavnými nositeľmi sú mládež – kultúrne, spoločenské, vzdelávacie, športové

Cieľ 4.4: Rozvoj kultúrno-spoločenského, športového a duchovného života v obci

Opatrenie 4.4.1: Realizácia kultúrnych, spoločenských, športových, kultúrnych a duchovných akcií

Aktivita 4.4.1.1: Ryžovanie zlata v Lovinobani – Kovbojské mestečko

Aktivita 4.4.1.2: Volejbalový turnaj o pohár starostu obce

Cieľ 4.5: Riešenie rómskej problematiky v obci

Opatrenie 4.5.1: Proces prispôsobovania rómskej komunity životu v obci

Aktivita 4.5.1.1: Činnosti smerujúce k začleneniu rómskej komunity do spoločnosti a medzi ostatných obyvateľov obce

Aktivita 4.5.1.2: Činnosti podporujúce kultúrno-spoločenské vyžitie a rozvoj obyvateľov rómskej komunity

PRIORITA Č. 5: ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV

Cieľ 5.1: Zvýšenie vzdelanostnej úrovne miestneho obyvateľstva

Opatrenie 5.1.1: Podpora podnikateľského, právneho a manažérskeho vzdelávania

Aktivita 5.1.1.1: Kurzy zvyšovania podnikateľského a právneho vedomia obyvateľov

Opatrenie 5.1.2: Vzdelávanie v oblasti PC zručností a IT technológií ako možnosť zvýšenia potenciálu uplatnenia sa na trhu práce

Aktivita 5.1.2.1: Kurzy používania PC

Opatrenie 5.1.3: Vzdelávanie v oblasti cudzích jazykov – zvyšovanie potenciálu uplatnenia sa na trhu práce

Aktivita 5.1.3.1: Kurzy cudzích jazykov

Opatrenie 5.1.4: Podpora zamestnanosti miestnych obyvateľov prostredníctvom absolvovania rekvalifikačných kurzov

Aktivita 5.1.4.1: Kurzy ekonomické, účtovníctvo, základy podnikania...

Aktivita 5.1.4.2: Kurzy tradičných remesiel a zručností

Opatrenie 5.1.5: Vzdelávanie zamestnancov miestnej samosprávy a iných subjektov v pôsobnosti obce

Aktivita 5.1.5.1: Kurzy ekonomické, účtovníctvo, PC, cudzie jazyky...

Cieľ 5.2: Zlepšenie vzťahu miestneho obyvateľstva k vlastnej obci**Opatrenie 5.2.1: Podpora rozvoja bývania v obci**

Aktivita 5.2.1.1: Aktivity smerujúce k zabezpečeniu výhodného získania stavebného pozemku v závislosti od priority č. 2, cieľa 2.5, opatrenia 2.5.1 – Príprava vyčlenených pozemkov v zmysle územného plánu na individuálnu bytovú výstavbu

Opatrenie 5.2.2: Tvorba systému na vytvorenie a upevnenie si vzťahu k obci

Aktivita 5.2.2.1: Aktivity vyplývajúce z priority č. 7, cieľ 7.3, opatrenie 7.3.1 - Príprava informačného systému obce – príprava podmienok pre efektívnu výmenu informácií medzi obyvateľmi obce a samosprávou

Cieľ 5.3: Zlepšenie vzťahu obyvateľov rómskej komunity k obci a ostatným obyvateľom**Opatrenie 5.3.1: Program participácie občanov rómskej komunity na rozvoji obce spolu s ostatným obyvateľstvom**

Aktivita 5.3.1.1: Programy pre aktivizáciu rómskych obyvateľov na rozvoji vlastnej obce

PRIORITA Č. 6: PODPORA EKONOMICKÉHO ROZVOJA OBCE**Cieľ 6.1 Podpora tvorby pracovných miest v obci****Opatrenie 6.1.1: Program rozvoja zamestnanosti v obci**

Aktivita 6.1.1.1: Aktivačná činnosť nezamestnaných – dočasné pracovné miesta

Aktivita 6.1.1.2: Tvorba dlhodobých pracovných miest obcou na základe využitia vlastného rozvojového potenciálu

Cieľ 6.2: Využitie a prezentácia priemyselnej oblasti pre získanie investora do obce**Opatrenie 6.2.1: Príprava priemyselnej oblasti v obci na vstup investora do nej**

Aktivita 6.2.1.1: Participácia obce na doriešení majetkovo-právneho vysporiadania priemyselného areálu Lovinit, a.s.

Opatrenie 6.2.2: Príprava hnedých plôch pre vstup investorov do priemyselnej oblasti obce

Aktivita 6.2.2.1: Výber a získanie investorov do obce

Cieľ 6.3: Rozvoj podnikania v cestovnom ruchu**Opatrenie 6.3.1: Podpora rozvoja podnikania v oblasti cestovného ruchu**

Aktivita 6.3.1.1: Činnosti v závislosti od realizácie priority č.3, cieľa č. 3.1, opatrenie 3.1.1 – Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu v okolí obce a opatrenie 3.1.2 – Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu v obci

Opatrenie 6.3.2: Tvorba produktu a ponuky cestovného ruchu na báze využitia prírodného potenciálu obce

Aktivita 6.3.2.1: Zhrnutie ponuky cestovného ruchu v obci a okolí do súvislého celku – uceleného produktu cestovného ruchu

Opatrenie 6.3.3 Príprava podmienok pre vybudovanie ubytovacích a stravovacích kapacít v obci

Aktivita 6.3.3.1: Výstavba ubytovacích kapacít v obci – aktivity v nadväznosti na prioritu č.3, cieľ 3.1 - Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu, opatrenie 3.1.2 Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu v obci

Aktivita 6.3.3.2: Výstavba stravovacích kapacít v obci – aktivity v nadväznosti na prioritu č.3, cieľ 3.1 - Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu, opatrenie 3.1.2 Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu v obci

Cieľ 6.4 Podpora rozvoja podnikania v poľnohospodárskej činnosti**Opatrenie 6.4.1: Vytvorenie podmienok pre využitie miestnych zdrojov v rámci poľnohospodárskej prvovýroby****Aktivita 6.4.1.1:** Podpora činností na báze využitia miestneho prírodného potenciálu – orná pôda, lúky, pasienky, lesné plody**Cieľ 6.5 Využitie a prezentácia miestneho rozvojového potenciálu pre zvýšenie podnikateľskej základne v obci****Opatrenie 6.5.1 Propagácia a prezentácia rozvojového potenciálu v oblasti rozvoja priemyslu v obci****Aktivita 6.5.1.1:** Činnosti v závislosti od realizácie priority č. 7, cieľa 7.1 - Ponuka rozvojového potenciálu a jeho prezentácia**Opatrenie 6.5.2: Propagácia a prezentácia rozvojového potenciálu obce v oblasti cestovného ruchu****Aktivita 6.5.2.1:** Činnosti v závislosti od realizácie priority č.7, cieľa 7.2 - Komunikácia obce smerom k svojmu okoliu a 7.3 - Komunikácia obce smerom k svojim občanom**Opatrenie 6.5.3: Propagácia a prezentácia rozvojového potenciálu obce v oblasti poľnohospodárstva****Aktivita 6.5.3.1:** Činnosti v závislosti od realizácie priority č.7, cieľa 7.2 - Komunikácia obce smerom k svojmu okoliu a 7.3 - Komunikácia obce smerom k svojim občanom**Cieľ 6.6 Podpora rozvoja podnikateľskej základne – rozvoj služieb pre obyvateľov a návštevníkov obce****Opatrenie 6.6.1 Príprava priestorov pre tvorbu služieb pre obyvateľstvo a návštevníkov obce****Aktivita 6.6.1.1:** Výber a príprava vhodných priestorov v obci pre podnikanie**Opatrenie 6.6.2: Zvýšenie ponuky služieb pre návštevníkov obce****Aktivita 6.6.2.1:** Podpora rozvoja služieb pre návštevníkov obce**Opatrenie 6.6.3: Vytvorenie podmienok pre tvorbu služieb pre obyvateľstvo****Aktivita 6.6.3.1:** Zabezpečenie nových služieb pre obyvateľstvo v obci**PRIORITA Č. 7: PODPORA PROPAGÁCIE A ZVIDITEĽNENIA OBCE, ROZVOJ INFORMAČNÉHO A KOMUNIKAČNÉHO SYSTÉMU V OBCI****Cieľ 7.1: Ponuka rozvojového potenciálu a jeho prezentácia****Opatrenie 7.1.1: Tvorba ponuky obce – prírodný a kultúrny potenciál, prezentácia a propagácia obce****Aktivita 7.1.1.1:** Ponuka obce na www stránke a jej pravidelná aktualizácia**Aktivita 7.1.1.2:** Vydávanie propagačných materiálov o obci prezentujúcich jej rozvojový potenciál**Opatrenie 7.1.2: Tvorba ponuky obce v oblasti rozvoja priemyslu v obci****Aktivita 7.1.2.1:** Prezentácia rozvojového potenciálu obce v oblasti priemyslu za účelom získania investora do obce – účasť na rôznych trhových fórach**Cieľ 7.2 Komunikácia obce smerom k svojmu okoliu****Opatrenie 7.2.1: Prezentácia a propagácia obce pred verejnosťou a potenciálnymi návštevníkmi****Aktivita 7.2.1.1:** Inovácia www stránky obce a jej pravidelná aktualizácia**Aktivita 7.2.1.2:** Vydávanie propagačných materiálov o obci

Cieľ 7.3 Komunikácia obce smerom k svojim občanom

Opatrenie 7.3.1: Príprava informačného systému obce – príprava podmienok pre efektívnu výmenu informácií medzi obyvateľmi obce a samosprávou

Aktivita 7.3.1.1: Projekt komunikácie medzi samosprávou a občanom

Aktivita 7.3.1.2: Komunikačný systém prostredníctvom www stránky

Aktivita 7.3.1.3: Organizácia verejných zhromaždení s občanmi

Cieľ 7.4: Participácia v spoločných projektoch s inými obcami

Opatrenie 7.4.1: Účast' v partnerstvách a združeníach s obcami a inými subjektami

Aktivita 7.4.1.1: Vytvorenie partnerstiev a združení

Opatrenie 7.4.2: Príprava a účast' v spoločných projektoch v rámci vytvorených partnerstiev a združení

Aktivita 7.4.2.1: Spoločné projekty

PRIORITA Č. 8 TVORBA A OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**Cieľ 8.1: Podpora environmentálneho vzdelávania miestneho obyvateľstva**

Opatrenie 8.1.1: Vytvorenie systému podporujúceho ochranu životného prostredia

Aktivita 8.1.1.1: Kurzy zvyšovania environmentálneho vedomia obyvateľov

Aktivita 8.1.1.2: Organizácia verejných zhromaždení ohľadom nových právnych predpisov týkajúcich sa zberu a likvidácie odpadu

Cieľ 8.2: Zvýšenie efektívnosti zberu a likvidácie odpadu v obci

Opatrenie 8.2.1: Podpora zefektívnenia zberu odpadu v obci a tým eliminácia miery jej znečistenia

Aktivita 8.2.1.1: Separovaný zber a likvidácia odpadu

Aktivita 8.2.1.2: Kontrolovaný vývoz odpadu a jeho likvidácie

Cieľ 8.3: Zabezpečiť opatrenia proti negatívnym vplyvom na životné prostredie v obci a jej okolí

Opatrenie 8.3.1: Odstránenie dôsledkov poškodenia životného prostredia

Aktivita 8.3.1.1: Rekultivácia čiernych skládok odpadu

Aktivita 8.3.1.2: Čistenie koryta miestneho potoka v obci

Aktivita 8.3.1.3: Umiestnenie odpadových košov pravidelne po celej obci

Opatrenie 8.3.2: Vytvorenie predbežných opatrení na zamedzenie prípadov poškodzovania životného prostredia

Aktivita 8.3.2.1: Kontrola vyvážania a likvidácie odpadu

Pri realizácii strategického cieľa a prioritných rozvojových oblastí je dôležité a potrebné koordinovať aktivity a úsilia obecných subjektov na zabezpečenie vyváženého a trvalo udržateľného sociálneho a hospodárskeho rozvoja obce. Nemenej dôležité je mobilizovať a pri realizácii využívať všetky dostupné zdroje (národné, regionálne, súkromné a najmä Štrukturálne fondy EÚ).

Formulácia jednotlivých prioritných oblastí vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov, ktoré perspektívne prídu do obce. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom

podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia rozvoja obce vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva. **Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít**, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni partnerstva spoluprácou verejného a súkromného sektoru príp. verejného sektoru a integrovaným prístupom k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov.

Dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať ciele podľa jednotlivých prioritných rozvojových oblastí. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

7.3 Akčné plány

Akčné plány predstavujú súbor konkrétnych **projektov, opatrení a aktivít** smerujúcich k naplneniu strategického cieľa a prioritných oblastí rozvoja obce Lovinobaňa. Dodávajú dlhobehú víziu žiaduci operatívny aspekt tým, že transformujú prioritné oblasti stratégie do konkrétnych praktických krokov.

Akčné plány sa preto týkajú kratšieho obdobia ako samotná stratégia. Ich plánovací horizont je približne 1 – 3 roky. V niektorých prípadoch sa počíta s neskorším začiatkom realizácie (projekty druhého sledu), po splnení istých nevyhnutných podmienok (napr. majetkové vysporiadanie, získanie investora a pod). Pre zvýšenie efektívnosti implementácie sa odporúča každoročne konkretizovať postup a úlohy pre jednotlivé aktivity.

Akčné plány zhromaždené v tejto kapitole nie sú podrobnými realizačnými projektmi. Ako súčasť dokumentu s dlhodobým plánovacím horizontom môžu mať len charakter rámcových projektov – nemôžu byť príliš podrobné, inak by sa rýchlo stali neaktuálnymi.

Rámcové projekty, ktoré sú súčasťou tohto dokumentu, obsahujú:

- stručný popis daného projektu/aktivity,
- odôvodnenie jeho prínosu pre obec a pre splnenie jedného alebo viacerých strategických cieľov (väzba na cieľ),
- definovanie potrebných krokov podmieňujúcich realizáciu (len v prípade rozsiahlejších projektov)
- stanovenie spôsobu financovania, prípadne odhad nákladov (nie však presného rozpočtu a plánu financovania),
- približné obdobie realizácie,
- určenie zodpovedného subjektu (garanta projektu) a spolupracujúcich subjektov,
- indikátory úspešnosti (v podobe merateľných kvantitatívnych ukazovateľov - len ak nie je účelné posudzovať splnenie projektu v zmysle jeho popisu v stanovenom čase).

Na základe rámcových projektov, pri ktorých sa počíta so získaním finančného príspevku z fondov EÚ, sa následne pripravujú detailné projekty so žiadosťou o poskytnutie nenávratného finančného príspevku v zmysle požiadaviek riadiacich orgánov príslušných operačných programov (stanovených v programových doplnkoch operačných programov).

Návrhy projektov sú výsledkom konsenzu s predpokladanými nositeľmi (garantmi), ako aj subjektami, ktoré budú na realizácii projektov spolupracovať.

PRIORITA Č. 1: DOBUDOVANIE ZÁKLADNEJ INFRAŠTRUKTÚRY OBCE

Aktivita:	<i>1.1.1.1 Projekt II. etapy verejnej kanalizácie</i>
Názov projektu:	<i>Výstavba verejnej kanalizácie a rekonštrukcia existujúcej</i>
Zdôvodnenie:	<i>Potreba zabezpečiť prístup všetkých domácností ku kanalizácii, existujúca kanalizácia nevyhovuje STN potreba</i>
Úlohy:	<ul style="list-style-type: none"><i>– spracovanie projektovej dokumentácie</i><i>– získanie stavebného povolenia</i><i>– spracovanie realizačného projektu</i><i>– zabezpečenie finančných prostriedkov</i><i>– výber dodávateľa stavby</i><i>– realizácia stavby</i>
Zdroje financovania:	<i>Eurofondy – OP Životné prostredie Envirofond, granty, nadácie, dotácie Nórsky finančný mechanizmus Švajčiarsky finančný mechanizmus rozpočet obce</i>
Predpokladané náklady na investíciu:	<i>50 000 000 Sk</i>
Termín realizácie:	<i>2008 – 2010</i>
Zodpovednosť:	<i>starosta obce</i>
Indikátory plnenia:	<i>počet napojených domácností</i>

Aktivita:	<i>1.1.2.2 Projekt rekonštrukcie ČOV v Lovinobani</i>
Názov projektu:	<i>Rekonštrukcia ČOV v obci Lovinobaňa</i>
Zdôvodnenie:	<i>Zastaraná a energeticky náročná ČOV</i>
Úlohy:	<ul style="list-style-type: none"><i>– spracovanie projektovej dokumentácie</i><i>– získanie stavebného povolenia</i><i>– spracovanie realizačného projektu</i><i>– zabezpečenie finančných prostriedkov</i><i>– výber dodávateľa stavby</i><i>– realizácia stavby</i>
Zdroje financovania:	<i>Eurofondy – OP Životné prostredie Envirofond, granty, nadácie, dotácie Nórsky finančný mechanizmus Švajčiarsky finančný mechanizmus rozpočet obce</i>
Predpokladané náklady na investíciu:	<i>10 000 000 Sk</i>
Termín realizácie:	<i>2008 – 2010</i>
Zodpovednosť:	<i>starosta obce</i>
Indikátory plnenia:	<i>ekologické spracovanie kalu, úspora energie</i>

Aktivita:	<i>1.1.3.1 Dobudovanie vodojemu v obci Uderiná</i>
Názov projektu:	<i>Dobudovanie vodojemu v obci Uderiná</i>
Zdôvodnenie:	<i>Potreba ukončenia výstavby vodojemu a následné sfunkčnenie vodovodu</i>
Úlohy:	<i>– zabezpečenie finančných prostriedkov – realizácia stavby</i>
Zdroje financovania:	<i>Eurofondy – OP Životné prostredie Envirofond, granty, nadácie, dotácie Nórsky finančný mechanizmus Švajčiarsky finančný mechanizmus rozpočet obce</i>
Predpokladané náklady na investíciu:	<i>1 200 000 Sk</i>
Termín realizácie:	<i>2008</i>
Zodpovednosť:	<i>starosta obce</i>
Indikátory plnenia:	<i>počet napojených domácností na verejný vodovod v Uderinej</i>

Aktivita:	<i>1.2.2.1 Výstavba chodníkov v obci 1.2.2.2 Rekonštrukcia chodníkov v obci</i>
Názov projektu:	<i>Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov</i>
Zdôvodnenie:	<i>Potreba rekonštrukcie po výstavbe kanalizácie, aj rekonštrukcia súčasného stavu</i>
Úlohy:	<i>2010 spracovanie projektovej dokumentácie 2010 získanie stavebného povolenia 2010 spracovanie realizačného projektu 2010 zabezpečenie finančných prostriedkov 2010 výber dodávateľa stavby 2012 realizácia stavby</i>
Zdroje financovania:	<i>Eurofondy – Regionálny operačný program granty, nadácie, dotácie Nórsky finančný mechanizmus Švajčiarsky finančný mechanizmus rozpočet obce</i>
Predpokladané náklady na investíciu:	<i>20 000 000 Sk</i>
Termín realizácie:	<i>2010 – 2012</i>
Zodpovednosť:	<i>starosta obce</i>
Indikátory plnenia:	<i>dĺžka zrekonštruovaných chodníkov a komunikácií</i>

Aktivita:	<i>1.3.2.1 Projekty úpravy verejných priestranstiev, peších zón, parkov a zastávok v obciach</i>
Názov projektu:	<i>Úprava verejných priestranstiev , parkov a zastávok v obciach Lovinobaňa – Uderiná</i>
Zdôvodnenie:	<i>Potreba skultúrnenia životného prostredia v obciach, vybudovanie priestoru pre od-dych.</i>
Úlohy:	<ul style="list-style-type: none"><i>– spracovanie projektovej dokumentácie</i><i>– získanie stavebného povolenia</i><i>– spracovanie realizačného projektu</i><i>– zabezpečenie finančných prostriedkov</i><i>– výber dodávateľa stavby</i><i>– realizácia stavby</i>
Zdroje financovania:	<i>Eurofondy – Regionálny operačný program granty, nadácie – Konto Orange, Priestory, dotácie rozpočet obce</i>
Predpokladané náklady na investíciu:	<i>1 000 000 Sk</i>
Termín realizácie:	<i>2011</i>
Zodpovednosť:	<i>starosta obce</i>
Indikátory plnenia:	<i>upravená plocha, počet zrekonštruovaných zastávok</i>

PRIORITA Č. 2: REKONŠTRUKCIA A VÝSTAVBA OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI OBCE

Aktivita:	<i>2.2.2.1 Projekty ihrísk a detského ihriska, klubu mladých</i>
Názov projektu:	<i>Výstavba ihrísk a detského ihriska v miestnych častiach Lovinobaňa - Ude-riná</i>
Zdôvodnenie:	<i>Neexistencia priestoru pre trávenie voľného času detí a mládeže</i>
Úlohy:	<ul style="list-style-type: none"><i>– spracovanie projektovej dokumentácie</i><i>– získanie stavebného povolenia</i><i>– spracovanie realizačného projektu</i><i>– zabezpečenie finančných prostriedkov</i><i>– výber dodávateľa stavby</i><i>– realizácia stavby</i>
Zdroje financovania:	<i>Eurofondy – Regionálny operačný program granty, nadácie – Konto Orange, Priestory, dotácie -- Ministerstvo školstva rozpočet obce</i>
Predpokladané náklady na investíciu:	<i>2 000 000. Sk</i>
Termín realizácie:	<i>2010</i>
Zodpovednosť:	<i>starosta obce</i>
Indikátory plnenia:	<i>vybudované detské ihrisko, volejbalové, futbalové ihri-sko</i>

Aktivita:	<i>2.2.2.1 Projekty ihrisk a detského ihriska, klubu mladých</i>
Názov projektu:	<i>Výstavba multifunkčného ihriska</i>
Zdôvodnenie:	<i>Potreba vytvorenia priestoru pre športové využitie mládeže a strednej generácie</i>
Úlohy:	<ul style="list-style-type: none"><i>– spracovanie projektovej dokumentácie</i><i>– získanie stavebného povolenia</i><i>– spracovanie realizačného projektu</i><i>– zabezpečenie finančných prostriedkov</i><i>– výber dodávateľa stavby</i><i>– realizácia stavby</i>
Zdroje financovania:	<i>Eurofondy – Regionálny operačný program granty, nadácie – Konto Orange, Priestory, dotácie -- Ministerstvo školstva rozpočet obce</i>
Predpokladané náklady na investíciu:	<i>1 500 000. Sk</i>
Termín realizácie:	<i>2008</i>
Zodpovednosť:	<i>starosta obce</i>
Indikátory plnenia:	<i>vybudované viacúčelové ihrisko – volejbal, futbal, nohejbal, basketbal</i>

Aktivita:	<i>2.2.2.1 Projekty ihrisk a detského ihriska, klubu mladých</i>
Názov projektu:	<i>Rekonštrukcia existujúceho, resp. výstavba nového futbalového štadiónu</i>
Zdôvodnenie:	<i>Rozvoj športu v obci, podpora rozvoja najmasovejšieho druhu športu – futbalu a jeho priblíženie bližšie k obyvateľom (v prípade výstavby nového štadiónu)</i>
Úlohy:	<ul style="list-style-type: none"><i>– spracovanie projektovej dokumentácie</i><i>– získanie stavebného povolenia</i><i>– spracovanie realizačného projektu</i><i>– zabezpečenie finančných prostriedkov</i><i>– výber dodávateľa stavby</i><i>– realizácia stavby</i>
Zdroje financovania:	<i>Eurofondy: Regionálny operačný program dotácie, nadácie, granty rozpočet obce</i>
Predpokladané náklady na investíciu:	<i>3 000 000 Sk</i>
Termín realizácie:	<i>2011</i>
Zodpovednosť:	<i>starosta obce</i>
Indikátory plnenia:	<i>využitelnosť zariadenia občanmi</i>

Aktivita:	<i>2.3.1.1 Rekonštrukcia budovy základnej školy</i>
Názov projektu:	<i>Rekonštrukcia budovy základnej školy</i>
Zdôvodnenie:	<i>Potreba rekonštrukcie sociálnych zariadení, zateplenie budovy, oprava podláh, rekonštrukcia pavilónov technického vyučovania (50 ročná budova).</i>
Úlohy:	<i>– zabezpečenie finančných prostriedkov – realizácia stavby</i>
Zdroje financovania:	<i>Eurofondy – Regionálny operačný program nadácie, dotácie Ministerstva financií rozpočet obce</i>
Predpokladané náklady na investíciu:	<i>15 000 000 Sk</i>
Termín realizácie:	<i>2010</i>
Zodpovednosť:	<i>starosta obce</i>
Indikátory plnenia:	<i>zníženie energetických nárokov budovy, zlepšenie podmienok žiakov a pedagógov</i>

Aktivita:	<i>2.3.1.2 Rekonštrukcia budovy materskej školy</i>
Názov projektu:	<i>Rekonštrukcia budovy materskej školy</i>
Zdôvodnenie:	<i>Akútna potreba kompletnej rekonštrukcie, nevyhovujúce hygienické parametre</i>
Úlohy:	<i>- spracovanie projektovej dokumentácie – získanie stavebného povolenia – spracovanie realizačného projektu – zabezpečenie finančných prostriedkov – výber dodávateľa stavby – realizácia stavby</i>
Zdroje financovania:	<i>Eurofondy: Regionálny operačný program nadácie, dotácie, granty rozpočet obce</i>
Predpokladané náklady na investíciu:	<i>2 000 000 Sk</i>
Termín realizácie:	<i>2012</i>
Zodpovednosť:	<i>riaditeľka MŠ</i>
Indikátory plnenia:	<i>lepšie podmienky pre deti, úspora energií, väčší záujem o služby poskytované materskou školou</i>

Aktivita:	<i>2.4.1.2 Výstavba domova dôchodcov, resp. domova sociálnej starostlivosti v obci</i>
Názov projektu:	<i>Výstavba domova dôchodcov, resp. domova sociálnej starostlivosti</i>
Zdôvodnenie:	<i>Zvyšovaniu počtu starých občanov odkázaných na celodennú starostlivosť. Zabezpečenie služby obyvateľom, starostlivosť o starých ľudí, o ktorých sa nemá kto postarať</i>
Úlohy:	<ul style="list-style-type: none">- výber vhodného objektu pre dom dôchodcov- spracovanie projektovej dokumentácie- získanie stavebného povolenia- spracovanie realizačného projektu- zabezpečenie finančných prostriedkov- výber dodávateľa stavby- realizácia stavby
Zdroje financovania:	<i>Eurofondy – Regionálny operačný program, Operačný program Zdravotníctvo nadácie, granty, dotácie rozpočet obce</i>
Predpokladané náklady na investíciu:	<i>5 000 000 Sk</i>
Termín realizácie:	<i>2008 – 2010</i>
Zodpovednosť:	<i>starosta obce</i>
Indikátory plnenia:	<i>vybudovanie domova dôchodcov pre 15 -20 ľudí</i>

Aktivita:	<i>2.4.2.2 Výstavba domu smútku</i>
Názov projektu:	<i>Výstavba domu smútku</i>
Zdôvodnenie:	<i>V obci v súčasnom období neexistuje dom smútku a jeho existencia je veľmi potrebná pre realizáciu dôstojnej rozlúčky so zosnulými obyvateľmi obce</i>
Úlohy:	<ul style="list-style-type: none">- výber vhodného objektu pre dom dôchodcov- spracovanie projektovej dokumentácie- získanie stavebného povolenia- spracovanie realizačného projektu- zabezpečenie finančných prostriedkov- výber dodávateľa stavby- realizácia stavby
Zdroje financovania:	<i>Eurofondy – Regionálny operačný program, nadácie, granty, dotácie rozpočet obce</i>
Predpokladané náklady na investíciu:	<i>5 000 000 Sk</i>
Termín realizácie:	<i>2012</i>
Zodpovednosť:	<i>starosta obce</i>
Indikátory plnenia:	<i>vybudovanie objektu slúžiaceho na dôstojnú rozlúčku so zosnulými</i>

PRIORITA Č. 3: BUDOVANIE INFRAŠTRUKTÚRY CESTOVNÉHO RUCHU

Aktivita:	3.1.1.1 Projekt kovbojské mestečko 3.1.1.2 Projekt ryžovanie zlata
Názov projektu:	Projekt kovbojské mestečko a ryžovanie zlata
Zdôvodnenie:	Aktivita, ktorá už istý čas fungovala v obci, má tradíciu a chceli by sme ju obnoviť a udržať pretože bola zaujímavým spestrením života v obci.
Úlohy:	<ul style="list-style-type: none">- spracovanie projektovej dokumentácie- získanie stavebného povolenia- spracovanie realizačného projektu- zabezpečenie finančných prostriedkov- výber dodávateľa stavby- realizácia stavby
Zdroje financovania:	Eurofondy – Regionálny operačný program Operačný program konkurencieschopnosť a hospodársky rast nadácie, granty, dotácie rozpočet obce
Predpokladané náklady na investíciu:	200 000 Sk
Termín realizácie:	2011
Zodpovednosť:	starosta obce
Indikátory plnenia:	uskutočnenie minimálne troch podujatí ročne

PRIORITA Č. 6: PODPORA EKONOMICKÉHO ROZVOJA OBCE

Aktivita:	6.2.2.1 Výber a získanie investorov do obce
Názov projektu:	Príprava hnedých plôch pre získanie investorov do priemyselnej oblasti obce
Zdôvodnenie:	Vysoká miera nezamestnanosti po krachu Lovinit, a.s., odchod mladých
Úlohy:	<ul style="list-style-type: none">- spracovanie projektovej dokumentácie- získanie stavebného povolenia- spracovanie realizačného projektu- zabezpečenie finančných prostriedkov- výber dodávateľa stavby- realizácia stavby
Zdroje financovania:	štátny rozpočet SARIO Eurofondy: Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast rozpočet obce
Predpokladané náklady na investíciu:	15 000 000 Sk
Termín realizácie:	2010
Zodpovednosť:	starosta obce
Indikátory plnenia:	vytvorenie 100 pracovných miest

PRIORITA Č. 8: TVORBA A OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Aktivita:	<i>8.2.1.1 Separovaný zber a likvidácia odpadu</i>
Názov projektu:	<i>Rozšírenie zložiek separovaného zberu odpadu – zriadenie medziskládok, vybudovanie kompostoviska</i>
Zdôvodnenie:	<i>Podpora separácie odpadu, predpoklad zníženia počtu divokých skládok</i>
Úlohy:	<ul style="list-style-type: none">- <i>výber vhodného objektu a lokality</i>- <i>spracovanie projektovej dokumentácie</i>- <i>získanie stavebného povolenia</i>- <i>spracovanie realizačného projektu</i>- <i>zabezpečenie finančných prostriedkov</i>- <i>výber dodávateľa stavby</i>- <i>realizácia stavby</i>
Zdroje financovania:	<i>OP životné prostredie Envirofond Recyklačný fond nadácie, dotácie a granty rozpočet obce</i>
Predpokladané náklady na investíciu:	<i>1 500 000 Sk</i>
Termín realizácie:	<i>2011</i>
Zodpovednosť:	<i>starosta obce</i>
Indikátory plnenia:	<i>separácia odpadu, zníženie platieb za vyvoz komunálneho odpadu, zníženie počtu divokých skládok, ekologické spracovanie biologického odpadu (kompostovisko)</i>

IMPLEMENTAČNÁ ČASŤ

8. Zabezpečenie PHSR

Podľa platnej legislatívy SR obec vypracúva, schvaľuje a pravidelne vyhodnocuje PHSR obce a zabezpečuje jeho plnenie.

Po schválení rozvojového dokumentu obce nastáva vlastná realizácia stanovených priorít a cieľov smerujúcich k dosiahnutiu jeho strategického cieľa, opatrení a úloh. Uskutočnenie aktivít uvedených v PHSR predpokladá určité finančné a administratívne zabezpečenie na úrovni obce.

8.1 Finančné zabezpečenie PHSR – spôsoby financovania rozvoja obce

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu PHSR je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom sú vlastné zdroje obce.

V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal PHSR v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania nenávratných finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov, možností rozpočtu obce, vstupu investorov do obce ap.

Vychádzajúc z vyššie zadefinovaných priorít, cieľov, opatrení a aktivít na základe auditu pripravovaných projektových zámerov v réžii samosprávy, podnikateľskej sféry či neziskových a iných organizácií bol navrhnutý plán realizácie PHSR obce. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali tieto zábery realizovať, kto by mal byť žiadateľom ako aj určuje predpokladané časové rámce realizácie projektových zámerov. Uvedené informácie poskytuje časť 7.3 Akčné plány.

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce.

Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami. Je preto nevyhnutné identifikovať zdroje, ktoré umožnia ich realizáciu.

Finančné prostriedky potrebné na realizáciu projektov budú v zásade pochádzať z troch zdrojov:

- **verejné zdroje (rozpočet obce, štátny rozpočet),**
- **súkromné zdroje,**
- **fondy Európskej únie.**

➤ verejné zdroje

Z prevedenej majetkovej a rozpočtovej analýzy obce je zrejmé, že obec sama nezvládne realizovať po stránke finančnej všetky investície. Dôležité bude preto získanie finančných prostriedkov z externých zdrojov, predovšetkým fondov EÚ.

V prípade zamietnutia žiadosti o nenávratný finančný príspevok z Európskej únie je potrebné určiť náhradné zdroje financovania. Niektoré projekty bude možné realizovať v redukovanom rozsahu alebo na etapy rozložené na dlhšie časové úseky z obecného rozpočtu. V prípade iných projektov, najmä takých, ktoré sú schopné generovať zisky, prichádza do úvahy spoluúčasť súkromného sektora alebo využitie bankových úverových produktov.

V súčasnosti majú mestá a obce len minimálne možnosti získania grantov zo štátneho rozpočtu na rozvojové aktivity (ak nepočítame automatické dofinancovanie príspevku zo štrukturálnych fondov). Väč-

šina štátnych fondov bola zrušená; jediným fondom poskytujúcim aspoň limitovanú nenávratnú finančnú pomoc pre investičné projekty obcí je Štátny fond rozvoja bývania. V minulom období zohrával dôležitú úlohu pri rozvoji environmentálnej infraštruktúry Štátny fond životného prostredia, pričom v súčasnosti bol opätovne vytvorený pod názvom Environmentálny fond. Čerpanie zdrojov z tohto fondu je možné od roku 2005.

Okrem toho sú k dispozícii aj dotácie z výťažku lotérií, štátne dotácie z účelových fondov, financie z Národných projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny), nadácie, neinvestičné fondy, účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (holandské, americké, kanadské,...), Svetová banka...

➤ **súkromné zdroje**

Súkromné prostriedky predstavujú najjednoduchšiu formou investovania, nakoľko ich použitie závisí výlučne od rozhodnutia ich vlastníka. Pri investovaní súkromných zdrojov investor hľadá primárne ziskovú návratnosť, ich význam pre regionálny rozvoj spočíva v tom, že obvykle prinášajú nové pracovné miesta, skvalitňujú služby pre návštevníkov obce i pre miestnych obyvateľov. V súčasnom období je však investovanie súkromných prostriedkov do neziskových aktivít zatiaľ zriedkavé, rovnako ako v zahraničí je často realizované investovanie na báze Joint Ventures – t. j. podniky so spoločným kapitálovým vkladom verejného subjektu (miestnej samosprávy) a súkromnej spoločnosti.

➤ **fondy Európskej únie**

Po vstupe SR do Európskej Únie sa mestám, obciam a ďalším subjektom otvorili možnosti získania dodatočných finančných prostriedkov z fondov EÚ. Európska regionálna politika si kladie za cieľ vyrovnávanie rozdielov medzi regiónmi v zmysle finančnej solidarity.

Slovenská republika, ako nový členský štát EÚ po prvýkrát čerpala finančné prostriedky z fondov EÚ v oblasti politiky súdržnosti (kohéznej politiky) na základe dokumentu Rámec podpory Spoločenstva v rokoch 2004 – 2006, t. j. v skrátenom programovom období, ktoré sa pre pôvodné členské štáty EÚ 15 začalo už v roku 2000.

Programové obdobie 2007 – 2013 je teda pre Slovenskú republiku prvým programovým obdobím, v ktorom bude mať možnosť využívať zdroje z fondov EÚ v priebehu celého jeho trvania, a to na základe dokumentu Národný strategický referenčný rámec. V programovom období 2007-2013 je Kohézna politika EÚ realizovaná prostredníctvom cieleného smerovania príspevkov z fondov EÚ na napĺňanie jej **troch hlavných cieľov**, ktorými sú **konvergencia, regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť** a tiež európska teritoriálna spolupráca.

V nadväznosti na identifikované disparity a faktory rozvoja stratégia NSRR koncentruje príspevky do nasledujúcich tematických – **strategických priorít**:

- **infraštruktúra a regionálna dostupnosť** zvyšujúca atraktivnosť územia pre investovanie a život obyvateľov,
- **znalostná (vedomostná) ekonomika** zvyšujúca konkurencieschopnosť produkčnej sféry prostredníctvom kvalitnejších technológií a procesov v produkčnej sfére,
- **ľudské zdroje** schopné uskutočňovať zmeny vedúce k rastu významu poznatkov v spoločnosti.

Stratégia, priority a ciele NSRR budú implementované cez 11 operačných programov v rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky EÚ:

- 6 operačných programov v rámci cieľa Konvergencia, z toho:
 - 4 operačné programy spolufinancované z ERDF pokrývajúce celú SR okrem Bratislavského kraja (Regionálny operačný program, OP Informatizácia spoločnosti, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a OP Zdravotníctvo);
 - 2 operačné programy spolufinancované z ERDF a KF pokrývajúce celú SR vrátane Bratislavského kraja (OP Doprava a OP Životné prostredie);

- 3 operačné programy spoločné pre obidva ciele – cieľ Konvergencia i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, t.j. pokrývajúce celú SR vrátane Bratislavského kraja – jeden spolufinancovaný z ERDF (OP Výskum a vývoj) a dva z ESF (OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia a OP Vzdelávanie);
- 1 operačný program Technická pomoc v rámci cieľa Konvergencia;
- 1 operačný program spolufinancovaný z ERDF v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť pre Bratislavský kraj.

V programovom období 2007 – 2013 budú rozvoj vidieka a rybné hospodárstvo podporené z dvoch samostatných fondov z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre podporu rozvoja vidieka (EAFRD) a z Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo (EFF), ktoré sú na rozdiel od programového obdobia 2004 – 2006 vyčlenené zo štrukturálnych fondov.

Príklady možných aktivít vhodných pre samosprávu v programovacom období 2007 - 2013

1. Regionálny operačný program

- ✓ investičné aktivity zamerané na rekonštrukciu, rozširovanie a modernizáciu existujúcich objektov (materských a základných škôl a príslušných školských zariadení),
- ✓ investičné aktivity zamerané na budovanie nových zariadení sociálnych služieb a zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, vrátane obstaranie príslušného vnútorného zariadenia,
- ✓ investičné aktivity zamerané na rekonštrukciu a rozširovanie existujúcich zariadení sociálnych služieb a zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately,
- ✓ modernizácia infraštruktúry pamäťových a fondových inštitúcií na regionálnej a miestnej úrovni u inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávnych krajov a miestnej samosprávy,
- ✓ záchrana a revitalizácia významných pamiatkových objektov plniacich hospodárske a spoločenské funkcie typu kúrie, kaštiele, meštianske domy a pod., ako i obnova a regenerácia historických parkov miest a obcí,
- ✓ podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest II. a III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť regiónu,
- ✓ príprava územno-plánovacej dokumentácie, územno-plánovacích podkladov, PHSR, rozvojových štúdií, štúdií zhodnotenia, štúdií využitia územia, príprava projektov miestnych rozvojových aktivít pre prípravu projektov podporovaných z verejných zdrojov, príprava projektov regenerácie a revitalizácie sídiel a ich častí,
- ✓ dobudovanie technickej infraštruktúry sídiel a realizácia komplexných projektov regenerácie sídiel, ich častí a zón,
- ✓ modernizácia, obnova a zvýšenie energetickej efektívnosti panelových bytov,
- ✓ výstavba a rekonštrukcia stavebných štruktúr (napr. chodníkov, mostov, ...),
- ✓ podpora úpravy verejných priestranstiev, verejnej zelene a dôležitých priestorových areálov s multifunkčným využitím,
- ✓ regenerácia rómskych osídlení,
- ✓ rekonštrukcia miestnych komunikácií IV. triedy,
- ✓ podpora budovania a rekonštrukcie nekomerčnej mikroinfraštruktúry k strediskám cestovného ruchu, najmä infraštruktúry, ktorá sama o sebe neprodukuje zisk (parkoviská, inžinierske siete, verejné sociálne zariadenia, odpočívadlá, orientačné tabule a pod.),
- ✓ výroba a inštalácie informačných tabúl pri cestných trasách, podpora systémov jednotného značenia turistických atrakcií (tzv. hnedé tabule),
- ✓ podpora výstavby, obnovy a značenia lyžiarskych tratí, vodných mól, prístavísk, termálnych kúpalísk, lanoviek vo vlastníctve verejného sektora a pod.,

- ✓ podpora budovania a rekonštrukcie zariadení podporujúcich turistickú atraktivitu komplexného turistického programu s celoročným využitím (umelecké dielne, festivaly, prezentácie národného folklóru, zvykov a tradícií, folklórnych múzeí, atď.),
- ✓ podpora vzniku klastrov a združení cestovného ruchu,
- ✓ podpora tvorby ucelenej ponuky produktov cestovného ruchu s dôrazom na efektívne využitie prírodného a kultúrneho potenciálu,
- ✓ podpory prezentácie cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni doma i v zahraničí vytváranie a podpora existujúcich turisticko-informačných kancelárií,
- ✓ podpora obnovy a rekonštrukcie kultúrno-náučných chodníkov a podobných aktivít v priamej väzbe na cestovný ruch,
- ✓ spracovanie projektových štúdií pre realizáciu komplexných projektov s celoročným využitím s regionálnym alebo národným významom.

2. OP Životné prostredie

- ✓ zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov pri prednostnom využití už vybudovaných vodárenských zdrojov,
- ✓ monitorovanie kvantity a kvality povrchových vôd,
- ✓ protipovodňová ochrana územia SR,
- ✓ skvalitňovanie monitorovacieho systému kvality ovzdušia SR podľa požiadaviek EÚ ako aj skvalitnenie Národného emisného inventarizačného systému (NEIS),
- ✓ návrh a vybudovanie funkčného systému zberu, recyklácie, regenerácie a zneškodňovania látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu,
- ✓ znižovanie emisií skleníkových plynov spolu so znižovaním emisií základných znečisťujúcich látok
- ✓ zmena palivovej základne energetických zdrojov na výrobu tepla a teplej vody v prospech využívania obnoviteľných zdrojov,
- ✓ zavádzanie nových a zefektívňovanie existujúcich systémov separovaného zberu komunálneho odpadu na základe vytvorenia koncepčných východísk separovaného zberu,
- ✓ znižovanie nebezpečných vlastností odpadov na základe zodpovedajúcich koncepčných východísk,
- ✓ nakladanie s nebezpečnými odpadmi vrátane výstavby a rekonštrukcie zariadení s cieľom ich zneškodnenia environmentálne vhodným spôsobom,
- ✓ monitorovanie a prieskum environmentálnych záťaží a spracovanie rizikových analýz,
- ✓ sanácia najrizikovejších environmentálnych záťaží,
- ✓ dobudovanie informačného systému environmentálnych záťaží.

3. OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

- ✓ zakúpenie pozemkov na realizáciu predmetných projektov,
- ✓ výstavba a vybavenie hmotnej infraštruktúry (rekonštrukcia, alebo výstavba budov a technologických priestorov vrátane sietí),
- ✓ vybavenie budov (napr. vybavenie kancelárskych priestorov, konferenčných miestností, spoločných priestorov, atď.) a technologických priestorov (high-tech uzly, prístroje a zariadenia, atď.),
- ✓ výstavba a revitalizácia hnedých priemyselných parkov,
- ✓ technická asistencia na rozbeh predmetných projektov – poradenstvo pri spracovaní prevádzkových manuálov, podnikateľských a finančných plánov, PR a akvizícii klientov;
- ✓ výber personálu, úhrada časti miezd, školenie, vzdelávanie a odborná príprava, elektronický obchod, prepájanie sietí, atď.,
- ✓ dotácia na prevádzku služieb,
- ✓ budovanie a modernizácia osvetlenia pre obce a mestá (verejný sektor),
- ✓ a ďalšie oprávnené aktivity, ktoré podporujú ciele opatrenia.

4. Program rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007 – 2013

- ✓ rekonštrukcia a modernizácia nízko kapacitných ubytovacích zariadení – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia a zariadenia vrátane pripojenia na internet,
- ✓ výstavba, rekonštrukcia a modernizácia kempingového ubytovania vrátane oplotená, osvetlenia a sociálnych zariadení,
- ✓ marketing služieb vidieckeho cestovného ruchu a rozvoja regiónu,
- ✓ príprava programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí,
- ✓ rekonštrukcia a modernizácia vodovodov a kanalizácie,
- ✓ zriaďovanie, rekonštrukcia a modernizácia remeselných dvorov podporujúcich oživenie tradičných remesiel, produkcie tradičných vidieckych produktov a zamestnanosti,
- ✓ rekonštrukcia a modernizácia miestnych ciest, lávok, mostov,
- ✓ rekonštrukcia a modernizácia chodníkov, verejného osvetlenia, rekreačných zón, verejných priestranstiev a parkov,
- ✓ rekonštrukcia a modernizácia verejných objektov (školy, škôlky a pod.),
- ✓ výstavba, rekonštrukcia a modernizácia cyklotrás, náučných chodníkov, detských a športových ihrísk, tržníc, amfiteátróv, autobusových zastávok,
- ✓ rekonštrukcia a modernizácia stavieb a objektov historického, kultúrneho a spoločenského významu vrátane ich okolia (okrem lokalít UNESCO),
- ✓ výstavba, rekonštrukcia a modernizácia rekreačných a ubytovacích zariadení - stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane pripojenia na internet,
- ✓ štúdie v oblasti získavania zručností, oživovania a vykonávania stratégií miestneho rozvoja (vypracovanie podkladov, vlastnej štúdie, analýzy, odporúčania),
- ✓ opatrenia na poskytovanie informácií o oblasti a stratégií miestneho rozvoja,
- ✓ vzdelávanie zamestnancov verejno-súkromných partnerstiev, ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie miestneho rozvoja
- ✓ propagačné podujatia a vzdelávanie vedúcich pracovníkov verejno-súkromných partnerstiev, súvisiace s prípravou na prístup Leader (účasť na workshopoch, školeniach.)

8.2 Personálne zabezpečenie PHSR – vytvorenie koordinačných skupín zabezpečujúcich realizáciu plánov z PHSR v budúcnosti

Vypracovaním a schválením výsledného dokumentu PHSR sa proces strategického plánovania nekončí. Definovanie konkrétnych projektov v podobe rámcových akčných plánov je len prvým krokom, prostredníctvom ktorého možno posunúť stratégiu bližšie k realizácii.

V ďalšej fáze je potrebné vytvoriť organizačné štruktúry zabezpečujúce realizáciu cieľov – zriadiť pracovný tím pre implementáciu a delegovať naň túto úlohu. Pracovný tím by mal vyvíjať činnosť v úzkej väzbe na obecné zastupiteľstvo a na jeho odborné komisie. Podstatou jeho činnosti bude podnikať kroky smerujúce k realizácii projektov, pripravovať projekty a koordinovať aktivity účastníkov rozvojového procesu.

Zodpovednosť za realizáciu jednotlivých aktivít, opatrení, projektov je definovaná v kapitole 7 – Akčné plány. Každý projekt má stanoveného garanta (subjekt zodpovedný za realizáciu), prípadne aj spolupracujúce subjekty. To znamená, že úlohou pracovného tímu nebude priamo realizovať jednotlivé projekty, ale koordinovať ich prípravu a súvisiace plánovacie procesy. Avšak vzhľadom k skutočnosti, že garantom väčšiny projektov je obec, možno predpokladať personálne prekryvanie činností administratívnych štruktúr miestnej samosprávy a pracovnej skupiny.

Nevyhnutnou podmienkou plnenia programu je teda administratívne zabezpečenie jeho realizácie. Realizácia vyžaduje pravidelnú systematickú prácu skupín odborníkov a pracovníkov samosprávy. Na tento účel sa doporučuje zriadiť nasledovné orgány tímu s prepojením na vlastné ľudské zdroje:

1. Výbor pre PHSR – ide o poradný orgán zložený zo starostu a poslancov obecného zastupiteľstva. Úlohou výboru bude:

- v intervale minimálne dva krát do roka posúdiť Správu o realizácii PHSR a stav finančného čerpania prostriedkov,
- posúdiť dopadovú analýzu PHSR,
- posúdiť plán na ďalšie obdobie,
- navrhovať stratégiu rozvoja a doplnenie úloh a opatrení, ktoré neboli uvedené v PHSR.

2. Komisia strategického rozvoja – predstavuje výkonný útvar zabezpečujúci plánovanie a realizáciu úloh PHSR. Úlohou útvaru bude:

- vypracovávať projekty (alebo participovať na ich tvorbe v spolupráci s profesionálmi),
- koordinovať projekty,
- monitorovať realizáciu projektov,
- vypracovávať dopadové analýzy projektov,
- spolupracovať s inými partnermi doma a v zahraničí na realizácii projektov,
- vyhľadávať potenciálne zdroje a partnerstvá na realizáciu úloh PHSR,
- dohliadať nad ekonomickým čerpaním projektových prostriedkov,
- zbierať podklady o projektoch v rámci PHSR realizovaných inými subjektami,
- viesť aktuálnu analýzu demografie a štruktúry ekonomických charakteristík obce,
- sledovať podnikateľskú klímu a vzájomný vzťah odvetví v obci,
- poskytovať asistenciu podnikom vytváraním všestranných komunikačných kanálov, atď.

3. Koordinátor pre stratégiu – bude mať za úlohu:

- fungovať ako výkonný tajomník,
- koordinovať realizáciu PHSR,
- predkladať správy,
- podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR,
- koordinovať stretnutia, podnety, požiadavky predstaviteľov rozhodujúcich odvetví na území obce,
- zaznamenávať dôležité trendy v hospodárstve majúce dopad na vývoj obce,
- podieľať sa na budovaní verejno-súkromných partnerstiev, zúčastňovať sa na dôležitých domácich a zahraničných stretnutiach, konferenciách, zameraných na rozvoj obce.

4. Vlastní zamestnanci obce a jej obyvatelia

Do realizácie PHSR budú zapojení aj ostatní zamestnanci, príp. obyvatelia obce Lovinobaňa.

Vo všeobecnosti sa odporúča zloženie pracovného tímu z nasledovných osobností:

- starosta obce,
- odborné komisie pri OZ,
- podnikateľské subjekty,
- zainteresovaní obyvatelia (ktorí deklarovali záujem participovať na rozvoji obce),
- predstavitelia subjektov spolupracujúcich na realizácii aktivít/projektov.

9. Monitorovanie, vyhodnotenie a modifikácia PHSR

Pracovný tím pre implementáciu by okrem úlohy „transformovať strategickú víziu a ciele na skutočnosť“ mala plniť aj **monitorovaciu úlohu**. Jej náplňou bude sledovať zmeny v smerovaní vývoja obce, zmeny vonkajších podmienok rozvoja, ako aj nové požiadavky obyvateľov a ďalších cieľových skupín (návštevníkov, podnikateľov).

Na základe zistených skutočností je potrebné uskutočniť revíziu aktuálnosti strategických cieľov, čo môže viesť k ich prípadnému prehodnoteniu. Obdobne by sa mal aktualizovať aj katalóg projektov (akčné plány) – úspešne zavŕšené projekty by mali byť priebežne nahradzované novými projektmi, podporujúcimi kontinuitu v dosahovaní stanovených cieľov. Špeciálnym nástrojom pre uskutočňovanie monitoringu sú kvantitatívne indikátory úspešnosti projektu, ktoré pomôžu odpovedať na otázku „či sa darí dosahovať to, čo sme si stanovili, či postupujeme správnym smerom“.

Pracovná skupina pre implementáciu a monitoring by sa mala schádzať na spoločných stretnutiach aspoň raz za rok. Na stretnutí by sa zhodnotilo plnenie plánu, doterajší postup realizácie a prediskutovali a odsúhlasili zmeny v pláne.

Monitorovanie realizácie PHSR obce budú uskutočňovať jednotlivé orgány pracovného tímu:

- výbor pre PHSR,
- komisia strategického rozvoja,
- koordinátor pre stratégiu.

9.1 Spôsob monitorovania PHSR

Monitorovanie plnenia PHSR bude vykonávať komisia strategického rozvoja. Koordinátor pre stratégiu bude pravidelne pripravovať správy o postupe realizácie a príprave projektov, o vlastnej činnosti a o iných aktivitách súvisiacich s plnením PHSR.

Koordinátor pre stratégiu bude predkladať na zasadnutia výboru správy o realizácii PHSR, pre posúdenie súladu aktivít s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Výbor vydá k realizácii stanovisko, ktoré sa predloží poslancom na Obecné zastupiteľstvo pri schvaľovaní ročných rozpočtov.

Počas roka sa môže každý poslanec obecného zastupiteľstva oboznámiť s priebehom plnenia PHSR u členov komisie strategického rozvoja alebo u Koordinátora pre stratégiu.

9.2 Vyhodnotenie a spôsob modifikovania PHSR

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je dokument živý, prístupný a adaptabilný na meniace sa podmienky. Je v ňom síce stanovená určitá línia rozvoja obce, ktorá definuje smerovanie obce v najbližších rokoch. Poukazuje na to, ktoré priority je z hľadiska stanovených cieľov potrebné naplniť tak, aby sa zabezpečil trvalo udržateľný rozvoj obce.

Všetky zmeny v dokumente schvaľuje obecné zastupiteľstvo, ktoré zároveň kontroluje, monitoruje a hodnotí plnenie stanovených cieľov tohto strategického plánu. Realizáciu jednotlivých opatrení koordinuje starosta obce, resp. vybraní a poverení zástupcovia.

Popis činnosti monitorovacieho výboru, t.j. komisie strategického rozvoja:

1. spracovať monitorovaciu správu PHSR za príslušný rok každoročne v termíne do 30. 4. nasledujúceho roku,
2. prezentácia monitorovacej správy pred obecným zastupiteľstvom,
3. stanoviť hodnoty ukazovateľov pre jednotlivé aktivity,
4. zabezpečiť informovanosť verejnosti o programe a jeho plnení,
5. aktualizácia PHSR obce na základe výsledkov monitorovacej správy prípadne podnetov obecného zastupiteľstva.

Súčasťou monitorovacej správy sú monitorovacie formuláre, ktoré sa vyplňajú pre každú aktivitu samostatne. V monitorovacom formulári sa sleduje najmä miera plnenia danej aktivity v porovnaní s plánovanými hodnotami ukazovateľov.

Spôsob modifikovania PHSR

Predkladať návrhy na modifikovanie PHSR bude v právomoci Výboru pre PHSR. Koordinátor pre stratégiu môže tiež predkladať Výboru návrhy na doplnenie PHSR. Občania a inštitúcie môžu tiež v písomnej forme predložiť Útvaru návrh na modifikovanie PHSR.

Na zasadnutia výboru pre PHSR v termíne schvaľovania obecného rozpočtu predloží koordinátor pre stratégiu dopadovú analýzu plnenia PHSR.

Doplnenie PHSR sa uskutoční formou vypracovania Návrhu na doplnenie PHSR, ktorý bude obsahovať konkrétne nové špecifické ciele, opatrenia, aktivity a úlohy. Návrh sa predloží na schválenie obecnému zastupiteľstvu. Ak doplnenie PHSR bude spojené s možnosťou získať finančné prostriedky, alebo bude vyvolané inou nevyhnutnou potrebou, môže sa kvôli tomu tiež iniciovať mimoriadne zasadnutie Výboru pre PHSR alebo obecného zastupiteľstva.

Záver

PHSR obce Lovinobaňa – Uderiná je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, jej prioritné rozvojové oblasti, ciele a aktivity smerujúce k ich naplneniu. Predstavuje nástroj na efektívne riadenie rozvoja, prostredníctvom navrhnutých opatrení na riešenie akútnych problémov obce a jej obyvateľov, ale aj na využitie definovaných potenciálov ďalšieho rozvoja obce.

Vypracovanie programu prispieje k splneniu jedného zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Vypracovanie takéhoto dokumentu vyplýva zo zákona č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa ktorého sa podpora regionálneho rozvoja na úrovni obce uskutočňuje v súlade s programovaním na základe programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Zámerom vypracovania dokumentu PHSR obce bolo špecifikovať problémové oblasti, vytvoriť podmienky pre efektívnejšie využívanie finančných zdrojov pri realizácii prioritných opatrení a naštartovať tak proces trvalo udržateľného rozvoja obce Lovinobaňa (vrátane obce Uderiná). Dokument PHSR obce Lovinobaňa – Uderiná bol vypracovaný pre časový horizont na obdobie 2007 – 2013 v úzkej spolupráci spracovateľa dokumentu a pracovnej skupiny vytvorenej z vybraných zástupcov obce.

Bol spracovaný ako podporný dokument pre stanovenie priorit a opatrení rozvoja obce Lovinobaňa. Z hľadiska štruktúry bol rozčlenený na štyri základné časti. Prvá časť charakterizuje samotný dokument, jeho štruktúru a potrebu vzniku. Druhá časť je analytická, ktorá popisuje skutkový stav obcí Lovinobaňa a Uderiná v jednotlivých oblastiach života v súčasnosti. Jej súčasťou je aj dotazníkový prieskum, analýza zistených problémových oblastí a SWOT analýza. Tretia časť predstavuje strategickú – návrhovú časť, v ktorej sú zadefinované hlavné priority a opatrenia rozvoja obce Lovinobaňa a jej časti Uderiná na stanovené obdobie.

Hlavným cieľom PHSR obce Lovinobaňa – Uderiná je zlepšiť kvalitu života občanov, sociálnu súdržnosť obce, vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja a vytvoriť plán projektov tak, aby obec Lovinobaňa svojim rozvojom rástla a prispievala v rámci Banskobystrického samosprávneho kraja k znižovaniu disparít vo všetkých oblastiach každodenného života obyvateľov tohto regiónu.

Vykonateľnosť jednotlivých opatrení a tým dosiahnutie stanovených cieľov bude závisieť od mnohých faktorov. Najkritickejším prvkom je finančná náročnosť jednotlivých priorit. Taktiež dôležitým faktorom sú možné komplikované vlastnícke vzťahy. Realizátormi PHSR nie je len obec a miestna samospráva, ale aj podnikateľské subjekty, preto popri financovaní z rozpočtu obce sa pri jednotlivých opatreniach počíta perspektívne s viac zdrojovým financovaním.

Schválený PHSR je otvorený dokument, ktorý sa môže dopĺňať o nové aktivity a opatrenia, resp. môžu sa niektoré aktivity a opatrenia rušiť. PHSR obce Lovinobaňa – Uderiná je rozvojový dokument, ktorý bude pravidelne vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.

Použitá literatúra a zdroje údajov

Literatúra

- CD: Štatistický úrad SR – Krajská správa v Banskej Bystrici: Obce Banskobystrického kraja v roku 2003.
- CD: Štatistický úrad SR – Krajská správa v Banskej Bystrici: Vekové zloženie obyvateľstva Banskobystrického kraja. 2005.
- CD: Štatistický úrad SR – Krajská správa v Banskej Bystrici: Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja. 2005.
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Lovinobana>.
- <http://www.lovinobana.sk>.
- <http://www.mikroregjavor.sk/lovinobana.htm>.
- <http://www.novohrad.com/sk/kategoria/obce/Lovinobana/>.
- <http://www.obce.info>
- <http://www.statistics.sk>
- Národný strategický referenčný rámec SR 2007 – 2013.
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2007 – 2013.
- Program sociálneho a ekonomického rozvoja mikroregiónu Javor. 2002.
- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001. Štatistický úrad SR, 2002.
- TU Zvolen, Fakulta ekológie a environmentalistiky: Krajinárska štúdia Mikroregión Javor. 2006.
- Územný plán obce Lovinobaňa, 2003.
- Vlastivedný Slovník obcí na Slovensku I. Veda, 1976.
- Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
- Žigo, P. a kolektív: Lovinobaňa. 1986.

Metodický základ

- Metodická príručka pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja, 2004.
- Príručka pre mikroregióny a obce na prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Enterplan, 2002.
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce – význam, štruktúra a základné metodické tézy. Centrum pre podporu miestneho aktivizmu, 2004.

Štatistické informácie a stanoviská pre PHSR

- Štatistický úrad SR – Krajská správa v Banskej Bystrici,
- Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v Lučenci,
- Obecný úrad Lovinobaňa,
- iné právnické a fyzické osoby,
- vlastné zdroje z prieskumu – dotazníky a formuláre na identifikáciu projektov.

Prílohy

- Dotazník pre prípravu PHSR obce Lovinobaňa,
- Schéma vzájomného vplyvu problémových oblastí na rozvoj obce Lovinobaňa – Uderiná,
- Štatistická odvetvová klasifikácia ekonomických činností (OKEČ),
- Výpis z Uznesenia obecného zastupiteľstva obce Lovinobaňa zo dňa 4. októbra 2007.

Prílohy